

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utsökningsbalken och till vissa andra lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att utsökningsbalken, lagen om stämmingsmän, lagen om ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel och samiska språklagen ändras. Lagen om Riksfogdeämbetet och lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland upphävs.

Genom de föreslagna lagarna genomförs de organisationsändringar som hänför sig till reformeringen av utsökningsväsendets struktur. Det nuvarande utsökningsväsendet omorganiseras så att det får en enda nivå. Riksfogdeämbetet, som fungerar som centralförvaltningsämbete, och de 22 utsökningsverken föreslås gå samman till en enda riksomfattande inrättning, Utsökningsverket. Utsökningsverket ska ha en centralförvaltning lik Riksfogdeämbetet för att sköta förvaltningen. Bestämmelser om Utsökningsverkets verksamhetsställen ska som för närvarande utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Utsökningsverket ska enligt förslaget ledas av riksfogden, som bistås av biträdande riksfogden. De har ställningen som utmätningssmän. Propositionen har inga konsekvenser för utmätningssmännens ställning som självständiga rättskipningsmyndigheter.

Verkställighetsförfarandet ska indelas i omfattande verkställighet, specialverkställighet och basverkställighet. Basverkställighet innebär verkställighet av sådana betalningsskyldigheter som kan behandlas snabbt, utan ett personligt sammanträffande med gäldenären och i princip med elektroniska metoder. Utmätningssmän inom omfattande verkställighet ska ha samma befogenhet som utmätningssmän har enligt gällande lag. Specialverkställigheten motsvarar nuvarande specialindrivning inom utsökningen.

Det föreslås att omfattande verkställighet ska förrättas vid regionala verksamhetsenheter. Bestämmelser om den regionala indelningen ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Utsökningsärenden som hör till basverkställigheten och specialverkställigheten ska handläggas vid den behöriga riksomfattande verksamhetsenheten. Bestämmelser om vilken verksamhetsenhets funktioner som ska placeras på respektive verksamhetsställe utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Chef för en enhet är en ledande häradsfogde. Bestämmelser om koncentration av vissa verkställighetsåtgärder som kräver specialkunskaper till vissa utmätningssmän ska få utfärdas genom förordning av statsrådet.

En ny personalgrupp, utsökningsinspektörerna, ska ha hand om basverkställigheten. Det föreslås att tjänstebestämmelsen häradsutmätningssman och landskapsutmätningssman ändras till utsökningsöverinspektör.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019.

INNEHÅLL

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
INNEHÅLL	2
Allmän motivering.....	5
1 Inledning	5
2 Nuläge.....	5
2.1 Lagstiftningens utveckling.....	5
2.2 Utsökningsväsendets organisation	6
1.2.2 Distriktsorganisationen.....	6
2.2.2 Förvaltningsorganisationen	6
2.2.3 Personal- och tjänstestruktur samt behörighetsvillkor	7
2.2.4 Antalet anställda	8
2.3 Utsökningsförfarandet.....	8
2.3.1 Allmänna principer för utsökning	8
2.3.2 Gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärenden	9
2.3.3 Specialindrivning	10
2.4 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet.....	11
2.4.1 Sverige.....	11
2.4.2 Estland	12
2.4.3 Tyskland	12
2.4.4 Frankrike	13
2.4.5 Europarådet	13
2.5 Bedömning av nuläget	13
Organisation	13
Utsökningsförfarandet.....	14
Anslagens utveckling	16
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	17
3.1 Målsättning	17
3.2 Alternativ	18
3.3 De viktigaste förslagen.....	21
3.3.1 Organisation	21
3.3.2 Utsökningsförfarandet.....	22
3.3.3 Behörig domstol i ärenden som gäller utsökningsbesvär	23
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	23
4.1 Konsekvenser för statsfinanserna och för myndigheternas verksamhet	23
4.2 Konsekvenser för gäldenärernas och borgenärernas ställning	24
4.2.1 Utsökningsväsendets organisation	24
4.2.2 Utsökningsförfarandet.....	25
4.2.3 Ansvarig utmätningsman och gäldenärsbaserad behandling.....	25
4.2.4 Behörig domstol i ärenden som gäller utsökningsbesvär	25
4.3 Konsekvenserna för personalen	26
4.3.1 Utsökningsväsendets organisation	26

RP 71/2018 rd

4.3.2	Utsökningsförfarandet.....	27
4.3.3	Tjänstestruktur.....	27
4.3.4	Utnämning och behörighetsvillkor.....	28
4.3.5	Gäldenärsbaserad behandling och ansvarig utmättningsman.....	29
4.4	Samhälleliga konsekvenser.....	29
5	BEREDNINGEN AV PROPOSITINEN.....	29
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	29
5.1.1	Betänkande av Riksfogdeämbetets lagstiftningsarbetsgrupp.....	29
5.1.2	Pilotförsök.....	30
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats.....	32
5.3	Riksfogdeämbetets riskbedömningar av huruvida propositionens konsekvenser realiseras.....	36
	Detaljmotivering.....	39
1	Lagförslag.....	39
1.1	Utsökningsbalk.....	39
1.1.1	1 kap. Allmänna bestämmelser.....	39
1.1.2	2 kap. Utsökningsgrunder.....	50
1.1.3	3 kap. Allmänna bestämmelser om förfarandet.....	50
1.1.4	4 kap. Utmätning.....	59
1.1.5	10 kap. Självrättelse, verkställighetstvist, avbrytande av verkställighet och förvaltningsklagan.....	59
1.1.6	11 kap. Sökande av ändring i utmättningsmannens förfarande.....	59
1.1.7	12 kap. Särskilda bestämmelser.....	61
1.2	Lag om stämningsmän.....	62
1.3	Samiska språklagen.....	62
1.4	Lag om ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel.....	63
2	Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	64
3	Ikraftträdande.....	64
4	Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	65
4.1	Organisering av Utsökningsverket.....	65
4.2	Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna.....	67
4.3	Bedömning av lagstiftningsordningen.....	69
	Lagförslag.....	70
	1. Lag om ändring av utsökningsbalken.....	70
	2. Lag om ändring av lagen om stämningsmän.....	83
	3. Lag om ändring av 2 § i samiska språklagen.....	85
	4. lag om ändring av lagen om ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel.....	86
	Bilagor.....	88
	Paralleltext.....	88
	1. Lag om ändring av utsökningsbalken.....	88
	2. Lag om ändring av lagen om stämningsmän.....	109
	3. Lag om ändring av 2 § i samiska språklagen.....	111

RP 71/2018 rd

4. Lag om ändring av lagen om ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel	113
Utkast till förordningar	116
om utsökningsverksamhetens förvaltning	116
om ändring av statsrådets förordning om utsökningsförfarandet	119

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Propositionen bygger på Reformprogrammet för rättsvården för åren 2013—2015 (justitieministeriet, betänkanden och utlåtanden 16/2013). Enligt det ska utökningsväsendet organiseras utifrån kraven på god rättsvård, effektiv verkställighet, ekonomi och produktivitet samt enligt kraven på god förmåga att ge betjäning. Utökningsväsendets ekonomi och produktivitet ska förbättras utan att parternas rättsskydd äventyras. Enligt resultatmålsdokumentet mellan justitieministeriet och Riksfogdeämbetet för perioden 2018—2021 (OM 35/013/2017) är utökningsväsendets mål fram till 2025 ett rättvist, högklassigt, effektivt och ekonomiskt utökningsystem.

Propositionen är ett led i reformeringen av utökningens struktur. Det huvudsakliga syftet med propositionen är att ändra utökningsväsendets organisation och verksamhet så att det möjliggör en anpassning även till eventuella kommande anslagsnedskärningar med bibehållen effektivitet i förfarandet och kvalitet på rättsvården. Genom propositionen skapas strukturer som svarar mot de ekonomiska och verksamhetsmässiga utmaningarna också på längre sikt. Reformen omfattar många olika slags anpassning. Den resulterar enligt planerna i att arbetet sker i en lättare organisationsstruktur, med mindre personalantal men en mer ändamålsenlig personalstruktur och effektivare processer.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftningens utveckling

Totalreformen av utökningslagstiftningen genomfördes i fyra olika faser. Reformen inleddes i mitten av 1990-talet och slutfördes i och med att den utökningsbalk (705/2007) som trädde i kraft vid ingången av 2008 stiftades.

Under totalreformens första fas reviderades utökningsorganisationen (L 197/1996). Den andra fasen gällde bl.a. utökningsgrunden, de allmänna förfarandena samt vräkning (L 679/2003). I samband med denna reformfas förbättrades utökningsförfarandet genom bestämmelser om tillbörligt förfarande, opartiskhet och öppenhet samt hörande och motiverande av beslut. Dessutom reglerades tidsfristen för utökningsgrundens verkställbarhet. Reformen omfattade även ibruktagandet av utökningens informationssystem. Mellan den första och den andra fasen genomfördes dessutom vissa andra brådskande reformer.

I samband med reformens tredje fas reviderades bestämmelserna om utmätning, försäljning och redovisning (L 469/2006). Syftet var att stärka minimiskyddet för gäldenärer i svag ekonomisk ställning, förbättra förutsättningarna för fortsatt företagsverksamhet i samband med utökning och utveckla alternativa former för försäljning vid sidan av auktion. Dessutom betonades gäldenärens egen aktivitet samt indrivning med olika alternativa metoder, såsom betalningsplaner och betalningsavtal.

I samband med totalreformens fjärde fas upphävdes den tidigare utökningslagen, och utökningsbalken stiftades. Vissa reformer genomfördes även i samband med denna fas och det togs in grundläggande bestämmelser om ett centralt ämbetsverk för utökningen, som skulle inrättas senare separat genom lag.

Utsökningsbalken ändrades genom en lag (521/2009) som trädde i kraft den 1 januari 2010. Där beaktades bl.a. de ändringsbehov som följde av inrättandet av Riksfogdeämbetet. Ämbetet inrättades genom lagen om Riksfogdeämbetet (519/2009) som trädde i kraft vid samma tidpunkt. Efter det har det gjorts smärre ändringar i utsökningsbalken när annan lagstiftning setts över.

Senast ändrades utsökningsbalken genom en lag (323/2016) som trädde i kraft den 1 juni 2016. De allmänna bestämmelserna om förfarandet ändrades så att de motsvarar dagens krav på elektronisk kommunikation. I bestämmelserna om försäljning beaktades de förändringar som skett i den elektroniska verksamhetsmiljön. Språkregleringen i samband med utsökning gjordes klarare.

2.2 Utsökningsväsendets organisation

1.2.2 Distriktsorganisationen

Distriktsorganisationen för utsökning har reformerats alltsedan lokalförvaltningsreformen 1996, då man övergick till en separat organisation för utsökning och slopade länsmannasystemet för utsökningens del, med undantag för vissa häradar i Lappland och ett härad i Kajanaland. Där var länsmannen fortfarande också utmättningsman ända tills utsökningsbalken trädde i kraft. Till följd av att det system som byggde på häradsämbeten slopades, togs det i utsökningsbalken in en bestämmelse om att utsökningsverken utgör lokala verksamhetsenheter för utsökningsverksamheten i alla distrikt.

Till följd av lokalförvaltningsreformen minskade antalet utsökningsdistrikt 1996 från 231 till 70. Antalet distrikt fortsatte att minska, och genom justitieministeriets beslut om samarbetsområdena hade antalet utsökningsdistrikt fram till 2005 sjunkit till 51. Från ingången av 2008 trädde statsrådets förordning om utsökningsdistrikten (865/2007) i kraft. Med stöd av den minskade antalet distrikt till nuvarande 22. För närvarande har utsökningsverken utöver 22 huvudsakliga verksamhetsställen 42 filialer.

2.2.2 Förvaltningsorganisationen

Även förvaltningsorganisationen inom utsökningsverksamheten reformerades 1996. Utsökningsmyndigheterna och förvaltningen av utsökningsverksamheten kom i sin helhet att höra till justitieministeriets förvaltningsområde. Genom förordning föreskrevs det separat om länsstyrelsernas lednings-, övervaknings- och andra uppgifter inom utsökningen i egenskap av regionalförvaltningsmyndigheter. Den tidigare organisationen i tre steg ändrades till en tvåstegsmodell i början av 2010 när Riksfogdeämbetet inrättades och länsstyrelserna drogs in. För justitieministeriet återstod närmast den strategiska planeringen och styrningen av utsökningsväsendet samt budgetplaneringen och lagberedningen.

Riksfogdeämbetet sköter den administrativa allmänna ledningen, styrningen och tillsynen av utsökningsverksamheten. Riksfogdeämbetet ansvarar för den operativa ledningen av utsökningsverksamheten och för genomförandet av utvecklingsprojekt. Det ska sköta operativa förvaltningsuppgifter inom utsökningsväsendet, såsom resultatstyrning, utbildning och olika stöduppgifter i verksamheten. Det ska också sörja för driften och utvecklandet av utsökningens informationssystem. Riksfogdeämbetet kan meddela administrativa föreskrifter. Det utövar offentlig makt t.ex. i ärenden som gäller klagan eller ersättning, men är inget rättskipning-

RP 71/2018 rd

sorgan. Beslut om tjänster vid utsökningsverken fattas av Riksfogdeämbetet. Behörigheten att anställa innehas av justitieministeriet.

Riksfogdeämbetet utgör sakkunnigorganisation för ministeriets styr- och planeringssystem, lagberedning och politiska ledning.

Utsökningsbalken innehåller bestämmelser om Riksfogdeämbetets uppgifter. Riksfogdeämbetet ska särskilt sörja för den regionala tillgången på de tjänster utsökningsväsendet tillhandahåller (1 kap. 12 § 1 mom.). Enligt 24 § 1 mom. i samma kapitel ska Riksfogdeämbetet sörja för driften och utvecklandet av utsökningens informationssystem. Riksfogdeämbetet kan meddela administrativa föreskrifter (12 kap. 2 §). I utsökningsbalken finns det dessutom bestämmelser om enskilda uppgifter som ämbetsverket ska sköta, såsom utnämning av häradsfogdar och beviljande av tillstånd för informationssystemsökande. I 2 § i lagen om Riksfogdeämbetet ingår sådana uppgifter för Riksfogdeämbetet som inte anges i utsökningsbalken.

2.2.3 Personal- och tjänstestruktur samt behörighetsvillkor

Personalen vid utsökningsverken består av häradsfogdar (på Åland landskapsfogden), häradsutmätningmän (på Åland landskapsutmätningmän) och byråpersonal.

Utmätningmän är de ledande häradsfogdarna, häradsfogdarna, landskapsfogden samt härads- och landskapsutmätningmännen. Häradsfogdarna sköter rättskipningsuppgifter inom utsökning samt ledningsuppgifter i en enhet eller i ett ämbetsverk. En del av rättskipningsuppgifterna ingår i häradsfogdens uteslutande behörighet. De ledande häradsfogdarna och landskapsfogden sköter utöver uppgifterna som utmätningmän också uppgifterna som chef för ett utsökningsverk. Verkschefen utnämner underlydande tjänstemän till tjänster och tjänsteförhållanden vid ämbetsverket, utom häradsfogdarna, som utnämns av Riksfogdeämbetet. Verkschefen har också till uppgift att leda och utveckla ämbetsverkets verksamhet samt sköta andra administrativa uppgifter vid det lokala ämbetsverket. Bestämmelser om uppgifterna för chefen för ett utsökningsverk finns i statsrådets förordning om utsökningsväsendets förvaltning (1321/2007). En del av häradsfogdarna har genom beslut av justitieministeriet förordnats till specialindrivningsuppdrag.

Förutom av fogdarna sköts uppgifterna som utmätningmän av häradsutmätningmännen och landskapsutmätningmännen under häradsfogdarna. De ska utföra de uppgifter som häradsfogden ålägger dem. I praktiken sköter häradsutmätningmännen synnerligen självständigt de verkställighetsuppdrag som ingår i deras s.k. rotel samt kundservice. Också en del av häradsutmätningmännen är förordnade att sköta specialindrivningsuppdrag. En del av de häradsutmätningmän med juristutbildning som förordnats till specialindrivningsuppdrag har benämningen överinspektör. Specialindrivningsuppdragen är tidsbundna.

Byråuppgifterna vid ett utsökningsverk sköts av biträdande byråchefen, avdelningssekreterare och indrivningssekreterare. Denna personal lyder under chefen för ämbetsverket och byråchefen. Centrala uppgifter för byråpersonalen är registrering, stöd vid indrivning, förberedande uppgifter vid realisering, betalningsrörelse i samband med utsökning, bokföring samt personal- och ekonomiförvaltningsuppgifter. Också anställda med benämningen inspektör räknas som byråpersonal. Inspektörer finns inte i alla ämbetsverk och deras arbetsbeskrivning varierar allt från uppgifter inom intern revision och utredningsuppgifter till stöd för indrivningen till uppgifter med specialisering på analys av företagsgäldenärer.

RP 71/2018 rd

Bestämmelser om behörighetsvillkor för ledande häradsfogde, häradsfogde och landskapsfogde finns i 1 kap. 14 § i utsökningsbalken. Till häradsfogde kan utnämnas en finsk medborgare som har avlagt juris kandidatexamen eller juris magisterexamen och som har god förtroendet med utsökningsverksamhet eller i andra uppgifter har uppnått sådan skicklighet som ett framgångsrikt handhavande av tjänsten kräver samt har för uppgiften behövliga personliga egenskaper. Av den som utnämns till ledande häradsfogde krävs dessutom god ledarförmåga.

Bestämmelser om behörighetsvillkor för häradsutmätningsmän finns i statsrådets förordning om utsökningsväsendets förvaltning. Enligt bestämmelsen kan till häradsutmätningsman utnämnas en finsk medborgare som har avlagt högskoleexamen, lämplig yrkesinriktad examen eller studentexamen och som har praktisk erfarenhet av uppgifter som hör till tjänsten eller som i andra uppgifter har uppnått sådan skicklighet som ett framgångsrikt handhavande av tjänsten kräver. Häradsutmätningsmännen har varierande utbildningsbakgrund. De nya tjänstemän som rekryteras som häradsutmätningsmän har nästan utan undantag högskoleexamen.

Det finns inga särskilda behörighetsvillkor för tjänsterna när det gäller byråpersonalen. Vilka utbildningskrav, vilken erfarenhet och vilka personliga egenskaper som krävs för de tjänster som tillsätts är beroende av uppgiftens art. Utbildningsnivån hos de byråanställda har stigit. I praktiken har de flesta tjänstemän som rekryteras till byråtjänster yrkeshögskoleexamen.

Bestämmelser om behörighetsvillkor som gäller häradsfogdars och andra tjänstemäns språkkunskaper finns i statsrådets förordning om utsökningsväsendets förvaltning. För en del av häradsfogdarna har det på områden med stor svenskspråkig befolkning angetts särskilda behörighetsvillkor i fråga om kunskaper i svenska.

2.2.4 Antalet anställda

I november 2017 uppgick antalet tjänstemän vid utsökningsväsendet till sammanlagt 1 168. Antalet personer som arbetade som ledande häradsfogde, landskapsfogde eller häradsfogde var 87. Sammanlagt 505 personer arbetade som härads- eller landskapsutmätningsmän, av vilka tre var landskapsutmätningsmän. I byråuppgifter arbetade 526 personer. Personalantalet vid Riksfogdeämbetet var 50 personer.

I juni 2017 uppgick antalet tjänster vid utsökningsväsendet till 1 362. Alla tjänster har inte tillsatts på nytt när de blivit lediga. På så sätt har man delvis svarat på de sparkrav som riktats mot utsökningsanslagen. Uppskattningen av antalet årsverken vid utsökningsväsendet var 1 134 för år 2017.

2.3 Utsökningsförfarandet

2.3.1 Allmänna principer för utsökning

Utsökningsförfarandet styrs av det krav på tillbörligt förfarande som anges i 1 kap. 19 § i utsökningsbalken. Utsökningsmyndigheterna ska i sina tjänsteåligganden förfara sakligt och opartiskt. Utsökningsmyndigheterna har relativt omfattande befogenheter, och de utövar den prövningsrätt som lagen medger i verkställighetsuppdrag. Kravet på tillbörligt förfarande förutsätter bl.a. att prövningsrätten ska utövas enligt enhetliga kriterier i liknande fall. Opartiskhet innebär åter att utmätningsmannen ska förhålla sig opartiskt till gäldenären och borgenären och bemöta gäldenärens alla borgenärer på ett jämlikt sätt.

Vid utsökning eftersträvas en så snabb och effektiv verkställighet som möjligt. Dessa principer tillgodoser framför allt sökandens förväntningar, men fördröjd verkställighet är ofta inte heller i gäldenärens intresse bl.a. på grund av växande dröjsmålsräntor. Att utsökningsförfarandet är effektivt har också mer allmänna samhällsliga konsekvenser med tanke på utsökningens trovärdighet och ett fungerande kreditsamhälle.

Effektivitet vid utsökningen är dock inget som eftersträvas till vilket pris som helst, utan som motvikt vid verkställigheten bör det också tas hänsyn till ändamålsenlighets-, proportionalitets- och skälighetsprinciper. Proportionalitetsprincipen innebär att verkställigheten inte får förorsaka svaranden eller en utomstående mer olägenhet än vad syftet med verkställigheten kräver. Dessutom ska en verkställighetsåtgärd vara proportionell, vilket också uttrycks i förbudet mot onödigt utmätning. Kravet att utmätningen ska vara skälig framgår av flera bestämmelser i utsökningsbalken: utmätningförbud, undantag från utmätning, utmätningsordning, skyddat belopp och lättnader vid utmätning av lön. Exempel på de sistnämnda är fria månader och beaktande av nedsatt betalningsförmåga.

Ett uttryck för tillbörligt förfarande är kravet på öppenhet vid utsökning, vilket finns i 1 kap. 20 § i utsökningsbalken. Öppenhet innebär att en part ges tillräckligt med information när det inte finns något hinder för detta. Information ska för det första ges på partens begäran, men också på eget initiativ, om utmätningsskäligen märker att situationen kräver det. I bestämmelsen nämns särskilt att gäldenären ska underrättas om sin rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet.

Utsökning inleds endast på ansökan av sökanden. Sökanden kan återkalla sin ansökan samt begära att verkställigheten begränsas. Utsökningsförfarandet är myndighetsstyrd verksamhet, vilket innebär att utsökningsprocessen avancerar utifrån utsökningen. Parterna har i princip ingen bestämmanderätt när det gäller utsökningsförfarandets förlopp. Till den myndighetsstyrda verksamheten hör för det andra att det primärt är utmätningsskäligen som skaffar den utredning som behövs vid utsökningsförfarandet.

Utsökningsverket har inte rätt att undersöka riktigheten i utsökningsgrundens innehåll (undersökningförbud) varken i materiella eller processuella frågor. I ansökningsskedet begränsar sig utmätningsskäligen undersökningsskyldighet i regel till om en fordran eller någon annan rätt har preskriberats eller annars upphört att gälla.

Vid utsökning iakttas den s.k. attraktionsprincipen, vilket betyder att utmätningsskäligen själv avgör de frågor som kommer fram vid verkställigheten. Detta gäller såväl utsökningsrättsliga frågor som materiellrättsliga frågor.

2.3.2 Gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärenden

Utsökningsärenden behandlas med stöd av 3 kap. 13 § i utsökningsbalken gäldenärsbaserat så att en och samma häradsfogde och häradsutmätningsskäligen behandlar alla utsökningsärenden som gäller en och samma svarande (ansvarig utmätningsskäligen). Den ansvarige utmätningsskäligen är behörig i hela landet och kan be om handräckning av andra utmätningsskäligen för att sköta verkställighetsuppdragen. Utmätningsskäligen har dessutom rätt att få handräckning av andra myndigheter. I regel bestäms den ansvarige utmätningsskäligen enligt svarandens boningsort eller hemort (3 kap. 14 §).

RP 71/2018 rd

När bestämmelsen om utsökningsärenden som kräver specialåtgärder togs in i 3 kap. 14 § 1 mom. i utsökningslagen, konstaterades det i motiveringen att ett syfte var att utmätningsmännen ska ha möjlighet att specialisera sig också i det gäldenärsbaserade systemet. Enligt bestämmelsen kunde utsökningsärenden som kräver specialåtgärder koncentreras till vissa utmätningsmän, som då blir ansvariga utmätningsmän. Av motiveringen till bestämmelsen framgår det vidare att avsikten var att i första hand möjliggöra en koncentring av handläggningen av svåra utsökningsärenden, främst specialindrivning. Det ansågs att vissa specialåtgärder, som försäljning av egendom och vräkning, vid behov kunde koncentreras till vissa utmätningsmän som är specialiserade på sådana förrättningar (RP 216/2001 rd).

Senare i samband med stiftandet av utsökningsbalken som trädde i kraft den 1 januari 2008 gjordes det en precisering, enligt vilken en utmätningsman som sköter utsökningsärenden som kräver specialåtgärder i detta fall är ansvarig utmätningsman endast ”till denna del”. Genom preciseringen föreskrevs det om ett undantag från gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärenden vid verkställighet av ett utsökningsärende som kräver specialåtgärder. I motiveringen till bestämmelsen (RP 83/2006 rd) konstateras följande: ”Exempelvis specialindrivningsåtgärder kunde skötas vid en specialiserad enhet utan att gäldenärens alla utsökningsärenden nödvändigtvis behöver koncentreras dit. Om vissa utmätningsmän senare specialiserar sig t.ex. på realisering av egendom kan det ske utan att gäldenärens ärenden i övrigt behöver koncentreras till utmätningsmannen i fråga.”

Avvikelser från den gäldenärsbaserade behandlingen har dock inte genomförts inom specialindrivningen, utan i praktiken har förfarandet dock varit att gäldenärens samtliga utsökningsärenden handläggs av samma ledande utmätningsman. Det har inte heller skett annan specialisering som skulle ha inneburit avvikelse från gäldenärsbaserad behandling.

2.3.3 Specialindrivning

Vid utsökning behandlas stora mängder ärenden och indrivningsprocessen måste avancera smidigt. Vid utsökning krävs det i fråga om vissa gäldenärer en synnerligen stor arbetsmängd för att utreda deras förmögenhetsställning och vidta åtgärder som gäller dem. Det är med tanke på tidsanvändningen inte alltid ändamålsenligt att sköta sådana gäldenärers utsökningsärenden inom ramen för det normala indrivningsarbetet, och de kan därför överföras till specialindrivningen.

Specialindrivning på riksnivå sker i sex specialindrivningsområden, dvs. Södra Finlands, Västra Finlands, Inre Finlands, Östra Finlands, Österbottens och Norra Österbottens specialindrivningsområden. Personalstyrkan inom specialindrivningen består av 7 häradsfogdar och 45 häradsutmätningsmän. Av häradsutmätningsmännen har 10 benämningen överinspektör. I fråga om byråfunktionerna använder sig specialindrivningen av resurserna i det utsökningsverk som utgör centralort i specialindrivningsområdet.

Specialindrivningen hör till de utsökningsärenden som kräver specialåtgärder (3 kap. 14 §). I fråga om dem är det möjligt att göra mer långtgående undantag än normalt när det gäller bostadsort eller hemort eller platsen för bevakning av svarandens intressen (RP 216/2001 rd).

2.4 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

2.4.1 Sverige

I Sverige ansvarar Kronofogdemyndigheten för verkställigheten. Central utsökningsmyndighet var tidigare skattemyndigheten (*Skatteverket*). År 2008 omvandlades de lokala kronofogdemyndigheterna till en riksomfattande kronofogdemyndighet och utsökningen blev fristående i förhållande till skattemyndigheten.

Kronofogdemyndigheten bedriver för närvarande verksamhet på 36 orter. Kronofogdemyndigheten leds av *Rikskronofogden*, som till alla delar svarar för myndighetens verksamhet. Rikskronofogdens tjänst är tidsbestämd. Rikskronofogden bistås av en biträdande rikskronofogde som är ställföreträdare för rikskronofogden. Rikskronofogdens arbete stöds av ett av regeringen utsett råd (*Insynsrådet*) vars uppgift är att ge myndighetschefen råd. Insynsrådet har dock inga beslutsbefogenheter.

Kronofogdemyndighetens organisation består av administrativa avdelningar (rättsavdelningen, kommunikationsavdelningen, ekonomi- och HR-avdelningen samt IT-avdelningen) samt *produktionsavdelningen*, som sköter verkställighetsuppdrag. Under produktionsavdelningen lyder bl.a. regionala verkställighetsenheter, enheten för produktionsstöd, enheten för kundservice, enheten för delgivning samt enheten för skuldsanering och konkurstillsyn.

Det finns två slag av verkställighetsmål: *allmänna mål* och *enskilda mål*. De allmänna målen består av offentligrättsliga fordringar med staten eller kommunen som borgenär (t.ex. böter, skatter, tullavgifter och andra avgifter till offentliga borgenärer). Alla andra mål är enskilda (t.ex. obetalda underhållsbidrag, lån, hyror och andra avgifter).

Andra uppgifter för kronofogdemyndigheten är summarisk process (förenklat betalningsföreläggande), skuldsanering och konkurstillsyn. Vid summarisk process beslutar kronofogdemyndigheten i stället för domstolen opartiskt om borgenärens rätt att kräva betalning, vräkning eller rätt till egendom. Om gäldenären bestrider yrkandet, överförs målet till domstolen för handläggning. Om borgenären i sin ansökan om betalningsföreläggande har begärt verkställighet, inleds verkställigheten på basis av betalningsföreläggandet om gäldenären inte hör av sig eller håller med om kravet.

Viktiga stödfunktioner i huvuduppgifterna är kundservice och förebyggande verksamhet. Kundenservice sköts centraliserat i särskilda kundcenter (*Kundservice*) som finns på flera orter. Strävan är att kundservice sköts där i första hand och i den egentliga indrivningsorganisationen först i andra hand.

Kronofogdemyndighetens uppgifter sköts i regel centraliserat eller via specialisering i funktioner. Orsakerna till centraliseringen och specialiseringen har varit effektivitets- och enhetlighetsaspekter. Centraliserade uppgifter eller uppgifter som sköts via specialisering är bl.a. summarisk process, registrering av mål, bokföring, specialindrivning, indrivning av skuld från dödsbo och indrivning av utländsk skuld. Centraliserade funktioner sköts antingen på en eller flera orter.

RP 71/2018 rd

Vid skötseln av verkställighetsuppdragen tillämpas *gäldenärsanpassad verkställighet*. Syftet är där att varje gäldenär blir föremål för rätt mängd resurser och korrekta indrivningsåtgärder. Gäldenärerna uppmuntras att själva ta ansvar för sin ekonomiska situation.

Verkställighetsuppdragen sköts som teamarbete. En gäldenärs alla utsökningsärenden sköts i samma team. En person handlägger gäldenärens samtliga mål. Under verkställigheten kan dock olika medlemmar av teamet sköta dessa mål. Verkställighetsteamet är kollektivt ansvarigt för skötseln av de utsökningsärenden som hänför sig till teamets gäldenärer. För arbetsfördelningen svarar teamchefen. Arbetsfördelningen kan ordnas på olika sätt. Den kan t.ex. basera sig på gäldenärsindelning (såsom näringsidkare, gäldenärer som äger en fastighet).

2.4.2 Estland

I Estland privatiserades utsökningsverksamheten 2001. Utmätningmän (*kohtutäitur*) ska ha juridisk utbildning. De ska dessutom inhämta tillstånd av justitieministeriet för att få utföra verkställighetsuppdrag. Ett tillstånd är giltigt fem år i sänder och ska därefter förnyas. Utmätningmän som beviljats tillstånd har behörighet att sköta utmätningar och försäljning av utmätt egendom samt rätt att få åtkomst till vissa egendomsregister.

Utmätningmännen hör till Koda, som är utmätningmännens kammare. Medlemskap är obligatoriskt. På Koda ankommer utbildningsuppgifter samt uppgifter som gäller tillsyn och disciplin i fråga om utmätningmän. Dessutom har Koda i uppgift att fördela olika offentligrättsliga indrivningsuppgifter till utmätningmännen. Det är närmast fråga om sådana skatter som skattemyndigheten inte själv driver in.

Indrivning i samband med privaträttsliga domar sker så att borgenären väljer en utmätningssman som ges i uppdrag att sköta verkställigheten. Mellan utmätningmännen råder det således fri konkurrens om kunderna. Till utmätningmännens behörighet hör förutom verkställighet av försummade betalningsskyldigheter också verkställighet av andra privaträttsliga skyldigheter, såsom vräkning.

2.4.3 Tyskland

I Tyskland är verkställighetsorganen indelade i fyra grupper. Först nämns utmätningssmannen (*Gerichtsvollzieher, GV*), som har allmänna befogenheter. Alla verkställighetsåtgärder som inte särskilt ålagts domstolen ankommer på utmätningssmannen. Utmätningssmannen är en självständig justitieförvaltningsmyndighet utanför domstolen.

För det andra nämns verkställighetsdomstolen, med vilken avses normal underrätt (*Amtsgericht*) i vissa uppgifter som gäller verkställighet. Utsökningsärendena har styrts till en särskild tjänsteinnehavare vid domstolen (*Rechtspfleger*), från vilken domaren dock kan överta ett ärende för avgörande. Förfarandereglerna vid behandling av ett verkställighetsärende skiljer sig från normala civilprocessuella bestämmelser.

För det tredje är domstolen också i sin normala egenskap av domstol verkställighetsorgan i vissa fall.

Den fjärde gruppen består av övriga myndigheter. I synnerhet anses en fastighetsbokförare fungera som utsökningsmyndighet i vissa in-teckningssituationer.

Utmätningssmannen behöver domstolens beslut för utmätning av gäldenärens fordringar och andra förmögenhetsrättigheter, för verkställighet av presterande eller avhållande förpliktelser och för verkställighet som gäller en fastighet, i enlighet med den lag som gäller exekutiv auktion. Utmätningssmannen kan komma överens med gäldenären om betalningar i mindre poster.

2.4.4 Frankrike

I Frankrike sköts verkställigheten av privaträttsliga beslut av utmätningssmän (*l'huissier de justice*). Utmätningssmännen står under justitieministeriets tillsyn, men sköter verkställighetsuppgifterna som enskilda näringsidkare. För verkställighetsåtgärderna har de noggrant reglerade och strikt övervakade befogenheter för utövning av offentlig makt. Utmätningssmannen sköter utmätningen av lös egendom självständigt, men får inte utmäta fast egendom utan ett särskilt bemyndigande. Utmätningssmännens regionala behörighet sammanfaller med underrättens (*Tribunal de Grande Instance*). Utsökning av offentligrättsliga fordringar ankommer inte på utmätningssmännen utan på de statliga indrivningsmyndigheterna.

Utmätningssmän ska ha avlagt juridisk slutexamen. Innan man får börja arbeta som utmätningssman ska man genomgå en tvåårig praktikperiod eller alternativt en efterutbildning som gäller branschen och klara en *l'huissier de justice*-examen.

2.4.5 Europarådet

Europarådets ministerkommitté har antagit rekommendationen Rec (2013) 17 "*Recommendation to member states on enforcement*". Även Europarådets CEPEJ-kommitté har publicerat en guide om god praxis för verkställighet CEPEJ (2015) 10 "*Good practice guide of enforcement of judicial decisions*". Rekommendationen är inte juridiskt förpliktande, men den, liksom sakinnehållet i CEPEJ:s guide, har beaktats vid beredningen av denna proposition.

2.5 Bedömning av nuläget

Organisation

I enlighet med reformprogrammet för rättsvården har det i samband strukturreformen av utsökningens verksamhet utretts om det föreligger ett behov av att reformera utsökningens organisation. Det centrala var att utreda i vilken typ av organisation det framtida utsökningens förfarandet är som mest ekonomiskt, produktivt och effektivt, samtidigt som parternas rättsskydd tillgodoses.

Till den nuvarande organisationens starka sidor hör det tydliga utsökningens väsendet på två nivåer. Rättsskipningsuppgifterna sköts av utsökningens myndigheterna och förvaltningsuppgifterna av Riksfogdeämbetet. Verkställighetsorganisationen är täckande geografiskt sett, och därför finns gäldenärerna nära de lokala utsökningens myndigheterna. Detta möjliggör en flexibel verksamhet på det lokala planet och snabba åtgärder.

En svaghet i den nuvarande organisationen är de ämbetsverk med endast en eller två häradsfogdar som fortfarande finns bland de 22 utsökningens verken. Det relativt stora antalet ämbetsverk leder i sin tur till att verkställigheten inte alltid är enhetlig på riksnivå, eftersom ämbetsverken har olika förfaringssätt. I olika ämbetsverk behandlas parterna i utsökningen inte nödvändigtvis på samma sätt i liknande ärenden. I många ämbetsverk har personalen dessutom

RP 71/2018 rd

fördelats på flera olika verksamhetsställen så att enheterna är små och sårbara på ett oändamålsenligt sätt. I ämbetsverken utförs det en stor mängd överlappande arbete, i synnerhet inom förvaltningen. Varje ämbetsverk har en egen budget och egen personaladministration. Dessutom förpliktat lagen varje ämbetsverk att utarbeta ett stort antal organisationspecifika planer.

En så splittrad organisation som den nuvarande är svår att leda, gör det svårt att organisera verksamheten och få den enhetlig, att åstadkomma en ändamålsenlig arbetsfördelning och en jämn fördelning av arbetsmängden.

Utsökningsförfarandet

Utsökningsförfarandet fungerar för tillfället effektivt och produktivt. Till detta bidrar lagstiftningen, som är ett gott stöd, fungerande informationssystem och förbättrade möjligheter att få information, utvecklade och i allt högre grad automatiserade arbetsmetoder, de genomförda organisationsförändringarna och en motiverad personal. Indrivningsresultatet inom utsväsendet har under flera års tid överskridit en miljard euro. År 2016 redovisades det ca 420 miljoner euro till staten. Beloppet av de utsväsendesavgifter till staten som tas ut av gäldenärer och borgenärer med stöd av lagen om utsväsendesavgifter (34/1995) har under de senaste tio åren uppgått till drygt 7 procent av indrivningsresultatet. År 2016 uppgick intäkterna av utsväsendesavgifterna till ca 78,8 miljoner euro, vilket kalkylmässigt var 79,5 procent av utsväsendets omkostnader.

Intäkter av utsväsendesavgifter samt utsväsendets omkostnader (EUR), indexjusterat (2016 = 100)								
	Intäkter av utsväsendesavgifter (EUR)*	Ändring från året innan	Omkostnader (EUR)**	Ändring från året innan	Avgiftsintäkter, i procent av omkostnaderna	Avgiftsintäkter, i procent av indrivningsresultatet	Indrivningsresultat (1000 EUR)	Ändring från året innan
2007	58 327 762	-5,6 %	98 934 341	-4,6 %	59,0 %	7,3 %	798 902	3,8 %
2008	55 624 626	-4,6 %	100 281 462	1,4 %	55,5 %	7,2 %	772 683	-3,3 %
2009	57 766 661	3,9 %	101 560 416	1,3 %	56,9 %	7,2 %	807 581	4,5 %
2010	68 008 969	17,7 %	103 231 088	1,6 %	65,9 %	7,4 %	913 521	13,1 %
2011	72 540 489	6,7 %	103 434 319	0,2 %	70,1 %	7,3 %	993 377	8,7 %
2012	73 362 441	1,1 %	103 855 532	0,4 %	70,6 %	7,1 %	1 036 420	4,3 %
2013	77 003 566	5,0 %	104 190 403	0,3 %	73,9 %	7,4 %	1 043 612	0,7 %
2014	78 594 951	2,1 %	103 623 729	-0,5 %	75,8 %	7,4 %	1 059 828	1,6 %
2015	78 838 188	0,3 %	101 075 490	-2,5 %	78,0 %	7,2 %	1 094 259	3,2 %
2016	78 750 211	-0,1 %	99 096 812	-2,0 %	79,5 %	7,2 %	1 071 223	-2,1 %

**Innehåller förutom utsväsendesavgifter också andra intäkter såsom köpvittnesavgifter.*
***Omkostnaderna innehåller fr.o.m. 2016 också den projektbyrå som inrättats för planering och verkställighet av strukturreformsprojektet.*

Under de senaste åren har ca 2 600 000—3 000 000 ärenden anhängiggjorts. Antalet utsväsendesgäldenärer var 2016 ca 550 000, av vilka något under 500 000 var fysiska personer.

RP 71/2018 rd

Anhängiggjorda och behandlade ärenden samt anhängiga ärenden vid årets slut sammanlagt						
	Anhängiggjorda ärenden	Ändring från året innan	Behandlade ärenden	Ändring från året innan	Anhängiga ärenden vid årets slut	Ändring från året innan
2007	2 595 040	16,8 %	2 615 050	17,1 %	1 328 167	-1,2 %
2008	2 395 534	-7,7 %	2 438 123	-6,8 %	1 276 163	-3,9 %
2009	2 579 773	7,7 %	2 497 178	2,4 %	1 359 100	6,5 %
2010	2 708 749	5,0 %	2 657 354	6,4 %	1 416 092	4,2 %
2011	2 973 163	9,8 %	2 788 076	4,9 %	1 610 223	13,7 %
2012	2 991 761	0,6 %	2 939 129	5,4 %	1 666 304	3,5 %
2013	3 076 596	2,8 %	3 007 941	2,3 %	1 738 125	4,3 %
2014	2 717 278	-11,7 %	2 827 783	-6,0 %	1 675 345	-3,6 %
2015	2 597 301	-4,4 %	2 745 709	-2,9 %	1 574 347	-6,0 %
2016	2 709 317	4,3 %	2 640 955	-3,8 %	1 637 162	4,0 %

Antalet utsökningsgäldenärer under ett år								
	Fysiska personer	Ändring från året innan	Juridiska personer	Ändring från året innan	Gäldenärer totalt	Ändring från året innan	Andelen fysiska personer av gäldenärerna	Andelen juridiska personer av gäldenärerna
2007	463 045	5,1 %	48 906	-2,3 %	511 951	4,3 %	90,4 %	9,6 %
2008	455 520	-1,6 %	46 767	-4,4 %	502 287	-1,9 %	90,7 %	9,3 %
2009	457 435	0,4 %	50 624	8,2 %	508 059	1,1 %	90,0 %	10,0 %
2010	459 311	0,4 %	53 592	5,9 %	512 903	1,0 %	89,6 %	10,4 %
2011	470 803	2,5 %	55 049	2,7 %	525 852	2,5 %	89,5 %	10,5 %
2012	475 484	1,0 %	52 648	-4,4 %	528 132	0,4 %	90,0 %	10,0 %
2013	483 961	1,8 %	54 347	3,2 %	538 308	1,9 %	89,9 %	10,1 %
2014	481 157	-0,6 %	54 890	1,0 %	536 047	-0,4 %	89,8 %	10,2 %
2015	485 306	0,9 %	55 116	0,4 %	540 422	0,8 %	89,8 %	10,2 %
2016	496 492	2,3 %	53 853	-2,3 %	550 345	1,8 %	90,2 %	9,8 %

Utsökningens egentliga verkställighetsuppdrag kan grovt taget delas in i sakkunnigarbete, rutin- och stödarbete samt arbete som utförs av informationssystemet. En del av verkställighetsuppdragen är mycket summariska medan en del av dem kräver särskild kompetens. Merparten av indrivningsresultatet uppkommer genom utmätning av periodisk inkomst, såsom lön, genom betalningsplaner och med hjälp av betalningsuppsmaning där åtgärderna är automatiserade och i regel kräver ringa utredning. Försäljning av egendom, som kräver särskild kompetens, inbringade 2016 ca 72 miljoner euro. I enlighet med reformprogrammet för rättsvården har det i samband strukturreformen av utsökningsverksamheten utretts vilka förfaranden som behövs i olika verkställighetsärenden och hurdan personalstruktur dessa förutsätter. I utredningen konstaterades det att det väsentliga när arbetsprocesser och arbetsfördelning omprövas är vilket kunnande varje arbetsuppgift förutsätter.

RP 71/2018 rd

I häradsutmätningarnas avlöning är ungefär en tredjedel av lönen indrivningsarvoden. De bestäms utifrån gäldenärernas betalningar. Även om systemet sporrar till goda arbetsprestationer är det i rättskipningsverksamheten principiellt problematiskt om förrättningsmannens egen lön delvis bestäms utifrån hurudana avgöranden han eller hon träffar. Slaget av betalningsuppsättning, tidpunkten och periodiseringen av betalningen, gäldenärens fria månader, uppskoven i utmätningen av lön på grund av arbetslöshet eller en sänkning av innehållningen vid utmätning av lön på grund av sjukdom eller av annan orsak inverkar på storleken av förrättningsmannens egen lön.

En ökning av antalet utsköningsärenden leder till att häradsutmätningarnas löner stiger oberoende av den allmänna löneutvecklingen och är oförutsebar ur arbetsgivarens synvinkel. Lönen stiger till stor del som en följd av investeringarna i informationsteknik. I nuläget styr arvoden verksamheten mot rutinindrivning. För närvarande uppgår en häradsutmätningarnas genomsnittliga lön till ca 5 200 euro, med ett variationsintervall på 4 000—8 000 euro i månaden.

Hur indrivna penningfordringar influtit									
	Automatisk betalningsuppsättning	Anpassad betalningsuppsättning	Betalningsplan	Utmätning av lön eller pension	Utmätning av näringsinkomst, fordran eller annan utmätning	Utmätning av skatteåterbäring	Utmätning av bankkonto	Realisering av egenom	Annat sätt
2007	7 %	16 %	7 %	28 %	7 %	5 %	0 %	1 %	30 %
2008	6 %	17 %	8 %	30 %	7 %	6 %	0 %	3 %	23 %
2009	6 %	16 %	8 %	30 %	9 %	6 %	0 %	3 %	20 %
2010	6 %	17 %	9 %	29 %	10 %	6 %	0 %	4 %	18 %
2011	7 %	17 %	11 %	30 %	10 %	5 %	0 %	4 %	16 %
2012	7 %	16 %	10 %	32 %	10 %	6 %	0 %	5 %	14 %
2013	6 %	17 %	9 %	32 %	11 %	6 %	2 %	5 %	12 %
2014	6 %	18 %	9 %	32 %	10 %	5 %	4 %	6 %	10 %
2015	6 %	17 %	8 %	32 %	9 %	5 %	4 %	7 %	12 %
2016	7 %	18 %	8 %	33 %	9 %	5 %	4 %	7 %	9 %
Resultatet av specialindrivningen i euro ingår i ovanstående procentuella fördelning. Det var ca 3,5 % av hela utsköningsväsendets indrivningsresultat år 2016.									
Uppgifter om utmätning av bankkonton finns tillgängliga från 2013 (ingick före det i kategorin Annat sätt)									

Anslagens utveckling

När strukturreformen startade 2012 var kravet en besparing på ca 8 miljoner euro i utsköningsanslagen. Utsköningsverksamheten har därefter anpassats till de minskade anslagsramarna och personalen har minskats. Minskningen har till största delen skett genom att tjänster som blivit lediga på grund av pensionering inte tillsatts, något som kan utnyttjas också under de kommande åren.

RP 71/2018 rd

Personer som uppnår 65 års ålder under 2016–2020, utsökningsverken totalt				
	Häradsfogdar	Häradsutmätningsmän	Byråpersonal	Totalt
2016	10	14	21	45
2017	2	20	11	33
2018	3	22	29	54
2019	2	22	29	53
2020	5	26	29	60
2016–2018 totalt	15	56	61	132
2016–2020 totalt	22	104	119	245

Dessutom har tjänster tillsatts för viss tid. I oktober 2017 fanns det 959 ordinarie tjänstemän inom utsökningsväsendet. Antalet tidsbundna tjänstemän var 405, av vilka 201 hade en ordinarie tjänst inom utsökningsväsendet, medan 204 inte hade det.

Trots detta finns det fortfarande ett stort behov att anpassa utgifterna. Med beaktande av de anpassningsåtgärder som redan vidtagits och de behov av ytterligare besparingar man känner till för närvarande, bör utgiftsnivån ytterligare sjunka fram till 2023 med 8–10 miljoner euro jämfört med nuvarande nivå. Kalkylen har gjorts med beaktande av att det i samarbetsprotokollet mellan justitieministeriet och finansministeriet (Yhteistyöpöytäkirja tuottavuutta lisäävästä hankkeesta 16.10.2015, OM 19/042/2015) har förutsatts att utsökningsväsendets anslag i form av produktivitetsvinst minskas med 0,5 miljoner euro 2020, 1,0 miljoner euro 2021 och 4 miljoner euro 2022. Totalkalkylerna preciseras när lönekostnaderna kan beräknas exaktare efter det att tjänstekollektivavtalen ingåtts och eventuella nya rambeslut fattas.

Nästan alla besparingar måste fås från lönekostnaderna. Av utsökningsväsendets utgifter utgör ca 80 procent lönekostnader. I övriga utgiftsposter finns det knappt alls några möjligheter att nå besparingar. Om det inte går att nå besparingar i lönekostnaderna med hjälp av strukturreformer och reformer av arbetsfördelningen måste besparingarna göras i den nuvarande strukturen, vilket betyder en avsevärd ytterligare minskning av antalet tjänster. Personalresursen är redan nu så liten att det på många håll är svårt att klara av det nuvarande antalet ärenden. Det blir mindre tid över för mera krävande uppgifter och utredning av ärendena. Detta bidrar till att äventyra parternas, i synnerhet gäldenärernas, rättsskydd.

Strukturreformen väntas kunna svara också på framtida sparkrav. Det lyckas inte utan betydande strukturella reformer. Dessa reformer behövs för att trygga verksamheten, eftersom sparkraven inte kan uppfyllas enbart genom att tjänster minskas.

3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN

3.1 Målsättning

Propositionen är ett led i reformeringen av utsökningens struktur. Genom de föreslagna bestämmelserna genomförs de mål som uppställts i reformprogrammet för rättsvärderna så att organisationsstrukturerna lättas upp och personalstrukturerna ses över. Ett centralt mål är att anpassa utsökningsväsendets omkostnader till den nivå som statsfinansernas ramfinansiering

förutsätter. Strukturreformen ska svara inte bara mot det utgiftstryck som kända ramnedskärningar medför utan också mot utgiftstrycket under kommande år.

Målet är att öka utsökningsförfarandets lönsamhet, produktivitet och kvalitet. För att förbättra kvaliteten på verkställigheten är målet i synnerhet att nå större enhetlighet i praktiska procedurer och rättskipningsbeslut, vilket främjar rättssäkerheten. Ca 70–80 procent av utmätningsmännens arbetstid går åt till att behandla mer krävande utsökningsärenden, vilka för sin del utgör ca 20–30 procent av ärendena. Det innebär att ca 70–80 procent av utsökningsärendena är av masskaraktär och sköts i summariskt förfarande. Med tanke på parternas rättsskydd och jämlikhet är det då viktigt att förfarandena är så enhetliga som möjligt. För att främja lönsamheten och produktiviteten är målet att möjliggöra en utjämning av arbetsbördan på riksnivå samt att frigöra häradsutmätningsmännens arbetstid till behandling av mer krävande ärenden. Kedjorna för behandling av utsökningsärenden ska utvecklas genom att verkställighetsuppdragen fördelas på ett nytt sätt mellan olika personalgrupper efter ärendets art och svårighetsgrad.

I samband med att utsökningsbalken stiftades ändrades bestämmelserna om utsökningsdistrikt så att det kunde bildas större lokala enheter. Då konstaterades (RP 83/2006 rd) att större distrikt ger bättre möjligheter till specialisering. I utsökningsväsendets riksomfattande organisation kan man genom ändamålsenliga arrangemang av uppgifterna och med hjälp av specialisering förutom öka kompetensen och kvaliteten också främja enhetligheten, effektivisera verksamheten och uppnå kostnadsbesparingar. Målet är att skapa strukturer som bättre stöder möjligheterna att fördjupa personalens specialkunskaper.

Ett syfte med propositionen är också att minska den sårbarhet i verksamheten som hänger samman med minskade personalresurser.

Propositionen syftar till att trygga förverkligandet av de språkliga rättigheterna i den nya organisationen.

Reformen genomförs kundorienterat. Justitieministeriet ger fram till utgången av 2022 särskilt noggrant akt på reformens ekonomiska konsekvenser för utsökningens indrivningsresultat och för indrivningsresultatet i de offentliga finanserna, och en rapport om detta lämnas på lämpligt sätt.

3.2 Alternativ

I samband med beredningen av strukturreformen gjordes det en utredning av hur den framtida utsökningsorganisationen kunde bildas utgående från tre alternativa modeller. Det första alternativet var att man av de nuvarande 22 utsökningsverken lägger ner de verk där det finns 1–2 häradsfogdar. Det andra alternativet var en organisation med ca 6–11 utsökningsverk. Ett tredje alternativ var att övergå till en enda riksomfattande utsökningsmyndighet med hela landet som verksamhetsområde.

I det första alternativet läggs de ämbetsverk ner där det finns 1–2 häradsfogdar, vilket betyder att det fortfarande kvarstår 18 utsökningsverk. Detta minskar sårbarheten i anslutning till små ämbetsverk, dvs. i praktiken bundenheten till enskilda tjänstemän. Den nuvarande svagheten i utsökningsorganisationen, dvs. överlappande förvaltning i de olika ämbetsverken, skulle dock inte ha påverkats nämnvärt med detta alternativ, eftersom varje ämbetsverk med

tanke på förvaltningen har i olika lagar uppställda förpliktelser som de måste uppfylla. Inte heller det förfarandemässiga målet att ge personalen möjlighet att specialisera sig uppfylls på bästa sätt, eftersom många ämbetsverk alltså skulle vara tämligen små. I utredningen ansågs det att detta alternativs möjligheter att minska svagheterna i den befintliga organisationen är mycket små. Ändringen är liten och besparingarna små.

Som ett andra alternativ utreddes möjligheten att bilda en utökningsorganisation med ca 6—11 utökningsverk. Som modell användes de nuvarande specialindrivningsområdena inom utökningen och t.ex. polisens områdesindelning. I detta fall blir ämbetsverken redan större än enligt det föregående alternativet, vilket gör det möjligt för personalen att specialisera sig. Även en eventuell indragning eller överföring av tjänster till en annan ort på basis av arbetsmängden kan göras på ett flexiblere sätt än i modellen med flera ämbetsverk, och detta kan ge besparingar i anslutning till tjänstestrukturen. Inte heller i denna modell är det dock möjligt att eliminera överlappningar i förvaltningen på grund av de lagstadgade eller administrativa förpliktelser som hör samman med begreppet ämbetsverk.

Som ett tredje alternativ utreddes möjligheten att övergå till en modell med ett enda utökningsverk. Fördelarna med detta alternativ ansågs vara en friare organisering av verksamheten, en flexibel användning av resurserna i hela ämbetsverket t.ex. i form av överföringar av tjänster som blir lediga, ett centraliserat genomförande av de funktionella ändringarna samt en mera enhetlig praxis. Modellen med ett enda ämbetsverk begränsar inte införandet av t.ex. riksomfattande arbetskoer.

Vid en jämförelse mellan modellen med 6—11 ämbetsverk och modellen med ett enda ämbetsverk ansågs det att modellen med ett enda ämbetsverk utan ämbetsverksgränser i minst utsträckning begränsar organiseringen av utökningsförfarandet. Modellen med ett enda ämbetsverk, jämfört med en struktur med flera ämbetsverk, gör det möjligt att ordna verkställighetsförfarandena på ett smidigare sätt, avlägsnar effektivast överlappningar i funktionerna och ger de största spareffekterna.

För att svara på minskningarna i verksamhetsanslagen har det som ett alternativ till strukturreformen föreslagits att man fortsätter med nuvarande personalstruktur utan indelning av verkställighetsuppdragen och att besparingarna genomförs närmast genom en minskning av antalet anställda via naturlig avgång samt genom att automatiseringen samtidigt främjas.

Enligt uppgifter från Riksfogdeämbetet uppnår sammanlagt 196 personer i utökningsverken 65 års ålder under perioden 2017—2021. Av dessa är 11 häradsfogdar, 86 häradsutmätningsmän och 99 byråpersonal. Riksfogdeämbetet har bedömt att en besparing på t.ex. 10 miljoner euro, vid en beräkning utifrån genomsnittet i lönekostnadsstrukturen i utökningsförvaltningen, skulle innebära att antalet häradsutmätningsmannatjänster måste minskas med mer än hundra och att motsvarande minskning måste göras också i byråpersonalen. I praktiken borde alltså pensioneringarna utnyttjas fullt ut. Detta går dock inte att genomföra med nuvarande strukturer utan att produktiviteten och kvaliteten på arbetet avsevärt försämras och inte heller utan att parternas rättsskydd äventyras. En följd är också att de belopp som ska redovisas till staten som borgenär och som inflyter vid utökning och i form av intäkter av utökningsavgifterna minskar.

Om antalet häradsutmätningsmannatjänster minskar kommer deras löner att stiga ytterligare som en följd av den nuvarande lönestrukturen. Man kan nå besparingar endast i kostnaderna

RP 71/2018 rd

för grundlönen. Indrivningsarvodena fördelas mellan de återstående tjänstemännen. Det kommer att behövas mer byråpersonal för stöduppgifter inom verkställigheten, vilket minskar de resurser som står till buds för byråuppgifter.

Utsökningsväsendet måste kunna svara inte bara mot de rambeslut som man känner till för närvarande, utan också mot eventuella framtida nedskärningar i anslagen. För att det ska vara möjligt att upprätthålla och främja en effektiv verksamhet och en rättsvård av hög kvalitet också i framtiden krävs det en övergripande strukturreform. Detta innebär också att verkställighetsorganisationen och kedjan för behandling av utsökningsärenden måste ses över och att den personalstruktur som dessa förutsätter måste skapas. Det behövs strukturer som svarar mot de ekonomiska och verksamhetsmässiga utmaningarna också på längre sikt.

Av ovannämnda orsaker föreslås det i propositionen att verkställigheten delas in i tre processer utgående från omfattningen på verkställighets- och utredningsuppdragen: basverkställighet, omfattande verkställighet och specialverkställighet. Vid basverkställighet behandlas rutinartade uppgifter och uppgifter med ringa prövningsrätt och vid omfattande verkställighet mera krävande uppgifter och uppgifter med större prövningsrätt. Specialverkställigheten motsvarar nuvarande specialindrivning inom utsökningen.

Uppgifterna inom basverkställigheten ska inte vara lika krävande som uppgifterna inom den omfattande verkställigheten. Skillnaderna i uppgifternas kravnivåer har framkommit också i de utvärderingar som gjorts av de utmättningsmän som deltog i de pilotförsök som inleddes på initiativ av Riksfogdeämbetet och där en indelning av utsökningsförfarandet prövades. Erfarenheterna från pilotförsöken visar på de effektivitetsvinster som den pilottestade förfarandemodellen ger i jämförelse med det nuvarande verkställighetsförfarandet. Pilotförsöken visade att tjänsteåliggandena ska specificeras tydligt på riksnivå. Eftersom basverkställigheten är ett förfarande av masskaraktär är det ändamålsenligt att basverkställigheten inte delas upp och blir en del av det omfattande verkställighetsförfarandets regionala organisation underlydande ett stort antal fogdar som är chefer. Detta är ett bättre alternativ med tanke på en enhetlig basverkställighet och en enhetlig handläggning av gäldenärens utsökningsärenden. I en enhet på riksnivå är det möjligt att fördela arbetsuppgifterna jämnare mellan utmättningsmännen oberoende av deras placeringssort.

Riksfogdeämbetet är centralförvaltningsmyndighet inom utsökningen. I propositionen föreslås att lagen om Riksfogdeämbetet upphävs. Som en del av Utsökningsverket ska dess centralförvaltning i fortsättningen sköta de uppgifter som ankommer på centralförvaltningsämbetet, men som helhet ska Utsökningsverket vara en rättskipningsmyndighet. Dess ledningsförhållanden ska till sina utgångspunkter motsvara ett nuvarande enskilt utsökningsverk. På motsvarande sätt som ett utsökningsverk ska den också vara ett chefsstyrt ämbetsverk. För att ledningen ska vara verkningsfull är det i dessa fall motiverat att enhetligheten i förfarandena i anslutning till Utsökningsverkets utsökningsförfarande övervakas av en utmättningsman i egenskap av chefs-tjänsteman. Hans eller hennes befogenheter skiljer sig inte från den tillsynsbefogenhet som för närvarande tillkommer chefen för ett utsökningsverk. Den omfattar inte ingripande i rätts- och bevisningsfrågor i ett enskilt ärende eller i en oberoende och självständig lagtillämpares avgöranden. I rätts- och bevisningsfrågor styrs enhetligheten i rättskipningen via ändringssökande av domstolarna, i sista hand av högsta domstolen genom sina förhandsavgöranden (LaUU 9/1998 rd, s. 6). Det kan konstateras att det vid domstolarna är chefsdomaren som har till uppgift att övervaka att rättsprinciperna tillämpas och lagen tolkas på ett enhetligt sätt i domstolens avgöranden. En bestämmelse om detta ingår i 8 kap. 2 § 1 mom. i domstolslagen

(673/2016). Med stöd av 8 kap. 6 § i domstolslagen har avdelningschefen motsvarande tillsynsskyldighet när det gäller avdelningens avgöranden.

Strukturreformen omfattar många olika slags anpassning. Vid sidan av en reform av strukturerna måste i synnerhet automationen utökas och de elektroniska tjänsterna utvecklas. Reformen resulterar i att arbetet sker i en lättare organisationsstruktur, med mindre personalantal, men en mer ändamålsenlig personalstruktur, samt med de effektivaste och mest ekonomiska förfarandena. Ett alternativ till strukturreformen är att personalen måste skäras ned på ett okontrollerat sätt när verksamhetsanslagen minskar ytterligare.

3.3 De viktigaste förslagen

3.3.1 Organisation

Det föreslås att den gällande utsökningsorganisationen i två steg frångås. De uppgifter inom operativ ledning och styrning som för närvarande finns på centralförvaltningsnivå överförs till det nya ämbetsverk som bildas. Av Riksfogdeämbetet och de 22 utsökningsverken bildas en enda riksomfattande myndighet som hör till justitieministeriets förvaltningsområde, Utsökningsverket. Justitieministeriet ska fortfarande sköta den strategiska planeringen och styrningen av utsökningsväsendet, budgetplaneringen och författningsberedningen.

De uppgifter inom operativ ledning och styrning som ankommer på Riksfogdeämbetet överförs till Utsökningsverkets centralförvaltning, som centraliserat sköter rättskipningsorganisationens förvaltning. Utsökningsverket ska enligt förslaget ledas av riksfogden, som bistås av biträdande riksfogden. De har ställningen som utmätningsmän.

Utsökningsverket ska ha regionala verksamhetsenheter med omfattande verkställighet samt riksomfattande verksamhetsenheter med basverkställighet och specialverkställighet. Bestämmelser om Utsökningsverkets regionala verksamhetsställen utfärdas såsom för närvarande genom förordning av justitieministeriet. Bestämmelser om vilken verksamhetsenhets funktioner som ska finnas på respektive verksamhetsställe utfärdas genom förordning av justitieministeriet

Den nya personalgrupp som får ställningen som utmätningsman, utsökningsinspektörer, ska behandla utsökningsärenden inom basverkställighet.

Chefer i de nuvarande 22 utsökningsverken är utmätningsmän med tjänstebenämningen ledande häradsfogde och i landskapet Åland med tjänstebenämningen landskapsfogde. Ämbetsverkens chefer svarar för att verksamheten i respektive ämbetsverk är resultatrik och för ämbetsverkets förvaltning samt sköter samtidigt så gott som utan undantag också rättskipningsärenden. Häradsfogdarna, som lyder under de ledande häradsfogdarna, sköter de rättskipningsuppgifter som ingår i deras behörighet som oberoende rättskipningsmyndigheter. Också häradsutmätningsmännen och landskapsutmätningsmännen utövar synnerligen självständig prövningsrätt när de sköter verkställighetsuppdrag som ålagts dem. Avsikten är inte att ändra denna behörighetsfördelning när tvåstegsmodellen i utsökningsorganisationen frångås. I sak ska behörighetsfördelningen i Utsökningsverkets rättskipningsorganisation ordnas så att den motsvarar behörighetsfördelningen i ett enskilt utsökningsverk. På samma sätt som ett utsökningsverk är också Utsökningsverket till sin karaktär en rättskipningsmyndighet.

I propositionen föreslås att riksfogden och biträdande riksfogden ska ha behörighet att utföra förrättningsmannauppgifter inom utsökningen. De ska vara utmätningsmän. I denna egenskap och som ledande tjänstemän vid Utsökningsverket krävs det att de har en högre högskoleexamen i juridik och utmärkt förtrogenhet med utsökningsverksamhet.

3.3.2 Utsökningsförfarandet

I propositionen föreslås det att verkställigheten indelas i omfattande verkställighet, basverkställighet och specialverkställighet.

Basverkställighet innebär verkställighet av sådana betalningsskyldigheter som kan behandlas snabbt, utan ett personligt sammanträffande med gäldenären och i princip med elektroniska metoder. Förrättningsmän inom omfattande verkställighet, dvs. utsökningsöverinspektörer, ska ha samma behörighet som häradsutmättningsmän har enligt gällande lag. Specialverkställigheten motsvarar nuvarande specialindrivning.

Samma utmätningsman handlägger gäldenärens samtliga utsökningsärenden. En gäldenärs utsökningsärenden handläggs antingen vid basverkställighet eller vid omfattande verkställighet beroende på hur omfattande och vilken typ av åtgärder verkställigheten förutsätter. På valet inverkar skuldbeloppet samt slag av verkställighet, t.ex. verkställighet av betalningsskyldighet, vräkning eller säkringsåtgärd. Vid basverkställighet behandlas endast verkställighet av betalningsskyldigheter och vid omfattande verkställighet samtliga slag av verkställighet. Företagsgäldenärers utsökningsärenden behandlas vid omfattande verkställighet.

I praktiken kommer största delen av gäldenärerna att få sina utsökningsärenden behandlade vid basverkställighet. Vid basverkställighet sköter utmätningsmännen sådana gäldenärers ärenden vars skulder med stöd av en inkomstbasutredning blir betalda inom en skälig tid. I Riksfogdeämbetets pilotförsök har sex månader betraktas som gräns för en skälig tid. År 2016 hade 64 procent av de fysiska personerna i utsökning en skuld på mindre än 5 000 euro och 72 procent av utsökningsärendena behandlades på mindre än sex månader. Om samma gäldenär får nya utsökningsärenden medan indrivningen pågår och skuldbeloppet är så stort att det inte blir betalat i sin helhet inom sex månader ska gäldenärens utsökningsärenden överföras till omfattande verkställighet. Om gäldenären vid verkställigheten endast har ärenden som omfattas av begränsad utsökning, behandlas utsökningsärendena utan tidsbegränsning vid basverkställighet.

Omfattande verkställighet gäller endast de gäldenärer i fråga om vilka verkställigheten av utsökningsärendena förutsätter utsökningsutredningar, utmätning och försäljning av fast och lös egendom samt åtgärder för utredning av annan egendom. En grund för omfattande verkställighet är det totala beloppet av gäldenärens skulder. I samband med pilotförsöken har man bedömt att gäldenärer med en skuld på mer än 4 000 euro automatiskt kunde överföras till omfattande verkställighet. Även sådana gäldenärer som vid verkställigheten har ett ärende som gäller något annat än en betalningsskyldighet, t.ex. vräkning eller säkringsåtgärd, ska behandlas vid omfattande verkställighet. När de åtgärder som förutsätter omfattande verkställighet har vidtagits och gäldenären fortfarande har skulder kvar ska gäldenären antingen konstateras medellös eller överföras till basverkställighet för fortsatt utmätning av periodisk inkomst.

Utsökningens informationssystem, Uljas, har utvecklats och kommer att utvecklas för att säkerställa dess funktion vid omfattande verkställighet och basverkställighet. Informationssy-

stemet stöder förfarandet bl.a. genom att automatiskt överföra gäldenärens utsökningsärenden eller genom att föreslå att de överförs till ett annat förfarande. Om det t.ex. för en gäldenär vid basverkställighet inleds ett vräkningsärende kan informationssystemet överföra ärendet eller föreslå en överföring av ärendet till omfattande verkställighet. Det är också möjligt att i informationssystemet fästställa en eurogräns som när den överskrids leder till att gäldenärens utsökningsärenden automatiskt överförs till omfattande verkställighet. Överföringarna kan genomföras så att utsökningsöverinspektören får veta om en automatisk överföring eller om utsökningsinspektörens beslut om överföring i samma stund som överföringen sker. Informationssystemet kan också ha ett uppföljningssystem som efter en angiven tid föreslår en kontroll av om gäldenären behöver överföras till omfattande verkställighet. På detta sätt är det möjligt att säkerställa att ny utmättningsbar egendom, annan än periodisk inkomst, som eventuellt tillfallit gäldenären inte förblir oupptäckt.

Flera utmättningsmän inom en indrivningsgrupp ska gemensamt kunna behandla utsökningsärenden som gäller en och samma gäldenär. Med en indrivningsgrupp avses en grupp av utsökningsinspektörer eller utsökningsöverinspektörer som tillsammans behandlar utsökningsärenden. När svarandens utsökningsärenden behandlas i en indrivningsgrupp är en av gruppens förrättningsmän ansvarig utmättningsman. Denna utmättningsman har det övergripande ansvaret för svarandens samtliga utsökningsärenden.

Verkställighetsåtgärder som kräver specialkunskaper och som det föreskrivs om separat genom förordning av statsrådet ska kunna koncentreras till vissa utmättningsmän, som då blir ansvariga utmättningsmän endast till denna del. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra en ändamålsenlig skötsel av verkställighetsuppdragen så att alla utmättningsmän inte behöver utbildas för ärenden som kräver specialkunskaper. I lagen tas det in en uttrycklig bestämmelse enligt vilken svarandens möjligheter att utträta ärenden och påverka ska tryggas på tillbörligt sätt när verkställigheten koncentreras till verksamhetsenheter eller annars till vissa utmättningsmän.

I propositionen föreslås att en person samt ett offentligt samfund som bedriver yrkesmässig indrivningsverksamhet ska lämna in ansökan om utsökning elektroniskt antingen via utsökningens e-tjänst eller som informationssystemssökande. Bestämmelsen syftar till att öka användningen av elektroniska tjänster och minska den tidskrävande manuella behandlingen av ansökningar vid utsökningsverken.

3.3.3 Behörig domstol i ärenden som gäller utsökningsbesvär

I propositionen föreslås det att forumet för sökande av ändring bestäms på samma sätt oberoende av vid vilken verkställighet det beslut som är föremål för ändringsökande har fattats. Huvudregeln är i fråga om en fysisk person som är svarande i ett utsökningsärende personens hemvist eller vanliga vistelseort och i fråga om juridiska personer hemort eller plats där förvaltningen sköts.

4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER

4.1 Konsekvenser för statsfinanserna och för myndigheternas verksamhet

Avsikten är att som en del av strukturreformen, utöver förändringar i organisationen och omfördelning av uppgifter, se över utsökningsväsendets lönesystem. När elektroniska och auto-

matiserade indrivningsuppgifter överförs till basverkställigheten, kan Utsökningsverkets lönestruktur utformas så att den motsvarar uppgifternas art och svårighetsgrad samt lönekostnaderna minskas. Huruvida besparingarna kan nås är huvudsakligen beroende av hur de nya lönestrukturerna utformas. När det gäller andra utgifter kan mindre besparingar uppnås bl.a. i form av lägre postningsutgifter och i lokalkostnaderna.

I och med övergången till en utsökningsorganisation med en enda myndighet, en centralisering av funktionerna och en justering av tjänstestrukturen kan personalresurserna utnyttjas effektivare och flexiblare än tidigare. De nödvändiga personalminskningar som de nuvarande sparkraven förutsätter har som ett led i strukturreformen inom utsökningen redan genomförts via naturlig avgång. Det ska finnas beredskap för personalminskningar även under de kommande åren. Totalt bedöms strukturreformen möjliggöra minskningar på cirka 150—200 årsverken.

Av ett indrivningsresultat på drygt en miljard euro 2016 redovisades cirka 420 miljoner euro till staten. På grund av utsökningens fiskala betydelse ska dess resultatrika verksamhet tryggas i projektet. Modellen med att dela in verkställighetsuppgifterna i basverkställighet och omfattande verkställighet har som ett led i beredningen av reformen prövats i pilotförsök vid tre utsökningsverk. Dessa pilotförsök visar inte att en omorganisering av indrivningen skulle inverka negativt på indrivningsresultatet. Under övergångsperioden är det dock möjligt att omkostnaderna temporärt stiger och indrivningsresultatet sjunker. Åtgärderna för att anpassa personalstrukturen och nätet av verksamhetsställen till den nya organisationen kan medföra en utgiftsökning. Det är möjligt att Utsökningsverkets ekonomi under denna tid också kan belastas av utgifter i anslutning till löneuppgörelserna.

Justitieministeriet och finansministeriet gjorde 2015 i sitt samarbetsprotokoll gällande ett produktivitetshöjande projekt (oikeusministeriön ja valtionvarainministeriön välinen yhteistyöpöytäkirja tuottavuutta lisäävästä hankkeesta 16.10.2015, OM 19/042/2015) bedömningen att den slutliga nettobesparingen av helhetsprojektet när strukturreformen väl genomförts skulle uppgå till ca 14,5 miljoner euro jämfört med den dåvarande utgiftsnivån. Besparingarna väntas bli uppnådda till fullo från och med 2022. För att produktivetsbesparingarna ska uppnås fullt ut måste strukturreformsprojektet genomföras i sin helhet, IKT utvecklas, organisationsförändringar genomföras och arbetsgången ses över, löneuppgörelserna inbegripna.

Propositionen har konsekvenser i huvudsak endast för utsökningsväsendets organisation och utsökningsmyndigheternas interna verksamhet.

4.2 Konsekvenser för gäldenärernas och borgenärernas ställning

4.2.1 Utsökningsväsendets organisation

Indelningen i utsökningsdistrikt frångås och det bildas en enda riksomfattande myndighet. Övergången till en organisation med en myndighet har ingen större inverkan på gäldenärernas och borgenärernas ställning inom utsökningen. Utsökningstjänster kommer även i framtiden att erbjudas via ett rikstäckande nätverk av verksamhetsställen. Dessutom är avsikten att i samband med strukturreformsprojektet avsevärt utvidga e-tjänsterna för utsökningsärenden.

I en organisation med en enda myndighet går det lättare att förenhetliga funktionerna än i den nuvarande organisationsmodellen. I den nya organisationen blir det möjligt koncentrera uppgifter samt på ett flexibelt sätt svara på ändringsbehov i fråga om personalresurserna. Detta gör det också möjligt att i större utsträckning än för närvarande specialisera sig på uppgifter som kräver särskilda yrkeskunskaper. På detta sätt förbättras likabehandlingen av parterna inom utsökningen och verksamheten effektiveras.

4.2.2 Utsökningsförfarandet

Enligt propositionen ska verkställigheten indelas i omfattande verkställighet, basverkställighet och specialverkställighet. De utmätningsmän som förrättar omfattande verkställighet kommer att specialisera sig på skötseln av sådana utsökningsärenden som kräver mer utredningsarbete, vilket effektiviserar verkställigheten i krävande utsökningsärenden. I och med att basverkställigheten koncentreras blir det möjligt att förenhetliga behandlingen av utsökningsärenden av masskaraktär och på så sätt främja rättssäkerheten. Under övergångsperioden är det möjligt att indrivningsresultatet sjunker innan det nya verkställighetsförfarandet har etablerats.

4.2.3 Ansvarig utmätningsman och gäldenärsbaserad behandling

Genom den föreslagna indelningen av verkställigheten ändras inte den gäldenärsbaserade behandlingen eller principen om ansvarig utmätningsman. En gäldenärs ärenden ska behandlas som en helhet vid varje verkställighetsförfarande. Gäldenärens utsökningsärenden ska kunna behandlas också i en indrivningsgrupp. En utmätningsman som ingår i en indrivningsgrupp är ansvarig utmätningsman för gäldenären och har kontroll över gäldenärens utsökningsärenden som helhet.

Vid omfattande verkställighet bestäms den ansvarige utmätningsmannen så som för närvarande i regel enligt svarandens bonings- eller hemort eller verksamhetsställe. Verkställigheten sker vid det verksamhetsställe som bestäms på angivet sätt vid respektive regionala verksamhetsenhet med omfattande verkställighet.

Det sätt på vilket den ansvarige utmätningsmannen bestäms inom basverkställighet och specialverkställighet är inte beroende av svarandens bonings- eller hemort eller verksamhetsställe. Även de verkställighetsåtgärder som kräver specialkunskap och som det föreskrivs om genom förordning av statsrådet kan koncentreras till vissa utmätningsmän oberoende av grunderna för bestämmande av ansvarig utmätningsman. En gäldenär har i dessa fall på grund av geografiska avstånd inte nödvändigtvis alltid praktisk möjlighet att träffa den ansvarige utmätningsmannen personligen. De e-tjänster som införs i och med strukturreformsprojektet kommer att öka gäldenärernas möjligheter att följa hur deras utsökningsärenden avancerar och att sköta sina ärenden elektroniskt. Dessutom kan de personligen besöka vilket som helst av Utsökningsverkets verksamhetsställen, lämna in handlingar till verksamhetsstället eller diskutera med jourhavande utmätningsmannen. Gäldenärerna kan också vid behov ges tillfälle att utträta sina ärenden med ansvarige utmätningsmannen per telefon eller med hjälp av någon annan elektronisk förbindelse.

4.2.4 Behörig domstol i ärenden som gäller utsökningsbesvär

Forumet för sökande av ändring bestäms på samma sätt oberoende av vid vilken verkställighet det beslut som är föremål för ändringssökande har fattats. Huvudregeln är i fråga om en fysisk

person som är svarande i ett utsökningsärende personens hemvist eller vanliga vistelseort och i fråga om juridiska personer hemort eller plats där förvaltningen sköts.

4.3 Konsekvenserna för personalen

4.3.1 Utsökningsväsendets organisation

Enligt propositionen ska indelningen i utsökningsdistrikt frångås. Av de nuvarande 22 utsökningsverken och Riksfogdeämbetet bildas en enda riksomfattande myndighet, Utsökningsverket. Avsikten är att strukturreformen ska genomföras så att reformen när den träder i kraft inte leder till att tjänstemän som innehar ordinarie tjänst sägs upp.

Vid överföringen av uppgifter iaktas statstjänstemannalagstiftningen. Vid organisationsreformen är det fråga om omstrukturering av funktioner inom statsförvaltningen. På denna omstrukturering tillämpas 5 a—5 c § i statstjänstemannalagen (1548/2011). Huvudregeln är att tjänsterna och de tjänstemän som utnämnts till dem överförs tillsammans med uppgifterna till den nya organisationen. Ordinarie tjänstemän övergår som ordinarie tjänstemän och visstidsanställda tjänstemän som visstidsanställda tjänstemän, om tjänsteförhållandet för viss tid sträcker sig till tiden efter det att lagen har trätt i kraft. I oktober 2017 fanns det 959 ordinarie tjänstemän inom utsökningsväsendet. Antalet tidsbundna tjänstemän var 405, av vilka 201 hade en ordinarie tjänst inom utsökningsväsendet, medan 204 inte hade det.

I de situationer som avses i 5 a § 1 och 2 mom. i statstjänstemannalagen förutsätter en överföring av tjänster inte samtycke från tjänstemannen, om tjänsten överförs inom eller till tjänstemannens pendlingsregion. Med pendlingsregion avses ett område enligt 1 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). En persons pendlingsregion sträcker sig 80 kilometer från hans eller hennes faktiska bostad.

Om sådana uppgifter som motsvarar de nuvarande uppgifterna inte räcker till för alla tjänstemän, kan det inledas ett anmälningförfarande för att tillsätta uppgifterna i den nya organisationen. På den personal som ändringen gäller tillämpas finansministeriets beslut om personalens ställning vid organisationsförändringar samt justitieministeriets personalpolitiska principer vid förändringar. Ersättning bl.a. för de förlängda arbetsresorna till följd av förändringen betalas till personalen enligt justitieministeriets beslut. Underteckningsprotokollet till statens tjänste- och arbetskollektivavtal innehåller bestämmelser om tryggnad av lönenivån om uppgifternas svårighetsgrad ändras.

Tjänsterna vid Utsökningsverket och vid Riksfogdeämbetet omvandlas till gemensamma tjänster för Utsökningsverket. Det finns inte behov att föreskriva om personalens ställning i det riksomfattande Utsökningsverket på ett sätt som avviker från statstjänstemannalagen.

Propositionen ger Utsökningsverkets ledning en möjlighet att i den nya organisationen separat fatta beslut om personalens placering med hänsyn till hur de bästa förutsättningarna för ledningen av verksamheten kan skapas. Omständigheter som inverkar på beslutet vid en sådan bedömning bör vara en enhetlig, effektiv och ekonomisk verksamhet samt upprätthållandet av en trygg arbetsmiljö. Samtidigt ska det fästas vikt vid att de verksamhetsställen som det föreskrivs om genom förordning av justitieministeriet har tillräckligt med utsökningstjänster.

RP 71/2018 rd

De nödvändiga personalminskningar som de nuvarande sparkraven förutsätter har redan i stor utsträckning genomförts via naturlig avgång.

När Riksfogdeämbetet grundades var målet att skapa en operativ ledningsenhet som skulle representera landets spetskunskap i utökningsfrågor. Av de flesta tjänsteinnehavare skulle krävas minst god yrkeskunskap och erfarenhet på ”fogdenivå”, helst dock utmärkt kännedom om utökningsverksamhet (RP 46/2009 rd). Kravet att tjänstemän inom centralförvaltningen ska ha sakkunskap och praktisk erfarenhet i utökningsfrågor framhävs när de nuvarande administrativa uppgifter som ankommer på Riksfogdeämbetet blir en del av den riksomfattande rättskipningsorganisationen.

4.3.2 Utsökningsförfarandet

Vid omfattande verkställighet blir det möjligt att verkställa alla de skyldigheter och säkringsåtgärder som avses i 1 kap. 1 och 2 § i utökningsbalken. De förrättas av utökningsöverinspektörer, dvs. de nuvarande häradsutmätningmännen samt häradsfogdarna. Befogenheterna för de utökningsöverinspektörer som arbetar inom omfattande verkställighet och specialverkställighet motsvarar de nuvarande häradsutmätningmännens befogenheter.

Basverkställighet utgör en ny form av förfarande där det förrättas verkställighet av betalningskyldigheter av masskaraktär i sådana fall då skulderna inflyter inom skälig tid. Förutsättningen är också att sådan egendom inte behöver utmätas som ska förvandlas till pengar. Basverkställigheten ska förrättas av en ny tjänstemannagrupp, utökningsinspektörerna (enligt Riksfogdeämbetets bedömning ca 180 tjänster) samt av deras chefer, dvs. ledande häradsfogden och häradsfogdarna.

Indelningen av verkställigheten innebär att utökningsöverinspektörerna vid omfattande verkställighet kommer att kunna koncentrera sig på mer krävande utökningsärenden som förutsätter mer ingående utredning och på utmätning och försäljning av egendom som ska realiseras samt på verkställighetsåtgärder som är bundna till en viss plats (t.ex. vräkning). Galdenärer vilkas utökningsärenden är mer rutinartade och kräver mindre utredningsarbete ska i regel skötas inom ramen för basverkställighet.

För närvarande har tjänstemän i tjänsteförhållanden för viss tid och häradsutmätningmän samt byråpersonal som uppfyller behörighetskraven möjlighet att söka till de nya tjänsterna inom basverkställigheten.

4.3.3 Tjänstestruktur

Enligt propositionen ska riksfogden och biträdande riksfogden vara utmätningmän. De ska ha ställningen som lagtillämpare på samma sätt som de övriga chefer vid rättskipningsmyndigheter som hör till rättsväsendet. I praktiken har riksfogden och biträdande riksfogden möjlighet att delta i förrättningsmannauppgifter endast om den administrativa ledningen så tillåter. De ska inte ha rätt att ingripa i enskilda rättskipningsbeslut som fattats av någon som är underställd dem. Deras befogenheter motsvarar de befogenheter som nuvarande chefer för utökningsverken har under ämbetsverkens styrning.

Enligt propositionen ska utökningsöverinspektörerna och utökningsinspektörerna lyda under häradsfogdarna och landskapsfogden. Häradsutmätningmännen övergår till tjänster som ut-

sökningsöverinspektör. Tjänstebenenämningen landskapsutmättningsman frångås och alla utmättningsmän som förrättar omfattande verkställighet får benämningen utsökningsöverinspektör. Tjänsterna som utsökningsinspektörer är nya och avsikten är att de kommer att ledigförklaras offentligt.

Inom Utsökningsverkets centralförvaltning ska det, på samma sätt som nu vid Riksfogdeämbetet, som förvaltningstjänstemän finnas ledande förvaltningsfogdar och förvaltningsfogdar i chefs- och expertuppgifter.

Vid Utsökningsverket kan det i olika uppgifter även finnas annan personal i tjänsteförhållande. I den gällande lagen finns det inte några bestämmelser om byråpersonalens ställning. Det är inte heller nu motiverat att ta in bestämmelserna i lagen. Utsökningsbalken reglerar verkställighetsförfarandet samt utmättningsmännens befogenheter och ställning.

4.3.4 Utnämning och behörighetsvillkor

I propositionen föreslås det att såväl tjänsten som riksfogde som tjänsterna som biträdande riksfogde, ledande häradsfogde och ledande förvaltningsfogde ska tillsättas för fem år i sänder. Det att tjänsterna tillsätts för viss tid är ett sätt att säkerställa ett effektivt ledarskap som håller hög kvalitet. Ledningens förmåga och uppgifter kan då granskas med jämna mellanrum. Den som skött en sådan tjänst kan på nytt utses till tjänsten för viss tid. Tjänsternas tidsbundenhet gäller inte nuvarande tjänsteinnehavare. De nuvarande tjänsterna och de tjänstemän som utnämnts till dem flyttas tillsammans med uppgifterna över till den nya organisationen med stöd av statstjänstemannalagen.

Behörighetsvillkoren för riksfogden och biträdande riksfogden motsvarar i sak de gällande behörighetsvillkoren för riksfogden enligt lagen om Riksfogdeämbetet. De utnämns av republikens president.

Behörighetsvillkoren för ledande häradsfogdar och häradsfogdar motsvarar de gällande behörighetsvillkoren. De utnämns av riksfogden.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för ledande förvaltningsfogdar och förvaltningsfogdar utfärdas genom förordning av statsrådet. För närvarande finns bestämmelserna om behörighetsvillkoren för dem i lagen om Riksfogdeämbetet. Inga ändringar föreslås i behörighetsvillkoren för dem.

På samma sätt som för närvarande i fråga om behörighetsvillkoren för och utnämningen av häradsutmättningsmän ska det föreskrivas om behörighetsvillkoren för och utnämningen av utsökningsöverinspektörer och utsökningsinspektörer genom en förordning av statsrådet. Avsikten är att behörighetsvillkoren för en utsökningsöverinspektör i fråga om utbildning är högre än för närvarande för en häradsutmättningsman. De ska dock inte gälla tjänstemän som innehar en ordinarie tjänst som häradsutmättningsman när lagen träder i kraft. De ska inte heller gälla en tjänsteman som är anställd för viss tid, om tjänsteförhållandet sträcker sig till tiden efter ikraftträdandet.

4.3.5 Galdenärsbaserad behandling och ansvarig utmättningsman

I propositionen förslås att galdenärsbaserad behandling och principen om ansvarig utmättningsman ska kvarstå. En begränsad avvikelse från galdenärsbaserad behandling möjliggörs av den föreslagna bestämmelsen om verkställighet av specialåtgärder. I propositionen förslås också att utsökningsärenden som gäller en och samma svarande ska kunna behandlas i samarbete av en indrivningsgrupp. Detta möjliggör specialisering inom indrivningsgruppen. Också i indrivningsgruppen ska förutom den aktuella häradsfogden en utsökningsöverinspektör eller utsökningsinspektör vara ansvarig utmättningsman och ha kontroll över galdenärens utsökningsärenden som helhet.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

I propositionen är det fråga om en organisationsreform som främst har konsekvenser internt inom utsökningsväsendet.

Genom att koncentrera behandlingen av utsökningsärenden av masskaraktär är det möjligt att förenhetliga utsökningsförfarandet och därmed främja rättssäkerheten. De utmättningsmän som förrättar omfattande verkställighet kan koncentrera sig på behandlingen av svårare och mer tidskrävande ärenden, och det är då att anta att indrivningsresultaten förbättras också i den typen av ärenden. En allmän medvetenhet om att indrivningen intensifieras och att det bildas en verksamhetsenhet med specialverkställighet vid Utsökningsverket kommer att ha betydelse när det gäller att motverka betalningsförsummelser och upprätthålla betalningsmoralen. En koncentring av administrativa funktioner, såsom betalningar, gör det lättare för dem som ansöker om utsökning att hålla kontakt med utsökningen.

Genom att det av utsökningsväsendet bildas en enda myndighet och funktionerna kan organiseras smidigare på riksnivå, kan servicen för dem som hör till en språkminoritet förbättras. Avsikten är att den kundservice som ges per telefon eller annars elektroniskt kommer att utvecklas så att sådan kundservice finns tillgänglig i större utsträckning än tidigare.

5 BEREDNINGEN AV PROPOSITINEN

5.1 Beredningskeden och beredningsmaterial

5.1.1 Betänkande av Riksfogdeämbetets lagstiftningsarbetsgrupp

Justitieministeriet gav Riksfogdeämbetet i uppdrag att bereda en strukturreform av utsökningsväsendet i syfte att förbättra den ekonomiska effektiviteten, dock utan att parternas rättskydd äventyras. Uppdraget grundade sig på de resultatmål som uppställts för Riksfogdeämbetet och på Reformprogrammet för rättsvården för åren 2013—2025.

Riksfogdeämbetet tillsatte den 19 januari 2016 en arbetsgrupp med uppgift att bereda de lagändringar som strukturreformen av utsökningsväsendet förutsätter. I arbetsgruppen fanns det företrädare för Riksfogdeämbetet och utmättningsmännen samt justitieministeriets lagberedningsavdelning och justitieförvaltningsavdelning. I arbetsgruppen fanns det också en sakkunnigmedlem fram till den 10 november 2016.

Arbetsgruppen hade i uppdrag att bereda de förslag till bestämmelser som strukturreformen förutsätter. Förslagen hänför sig till utsökningsverksamhetens organisation och tjänstestruktur samt till de nödvändiga ändringar i utsökningsförfarandet som följer av dessa. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande den 15 maj 2017 (Riksfogdeämbetets publikationer 2017:2). Betänkandet har utarbetats i form av en regeringsproposition. I det ingår en avvikande mening.

De viktigaste förslagen i betänkandet är att organisera utsökningsväsendet enligt en modell med ett enda ämbetsverk samt att dela in verkställigheten i omfattande verkställighet, basverkställighet och specialverkställighet. De nuvarande 22 utsökningsverken och Riksfogdeämbetet bildar ett enda ämbetsverk, Utsökningsverket, som omfattar hela landet.

Sammanlagt 65 instanser blev ombedda att yttra sig om betänkandet. Sammanlagt 60 remissvar lämnades in. Remissvaren finns samlade i form av ett sammandrag (Riksfogdeämbetets publikationer 2017:3).

Riksfogdeämbetet lade den 28 september 2017 för justitieministeriet fram ett förslag om att fortsätta beredningen av en regeringsproposition om de lagstiftningsändringar som utsökningsväsendets strukturreform förutsätter.

5.1.2 Pilotförsök

På initiativ av Riksfogdeämbetet har det sedan mars 2016 gjorts pilotförsök med en indelning av utsökningsförfarandet i omfattande verkställighet och basverkställighet vid utsökningsverken i Södra Karelen, Birkaland och Satakunta.

Pilotförsöket vid utsökningsverket i Södra Karelen pågick fram till utgången av 2016, medan pilotförsöken i Birkaland och Satakunta alltså fortsätter. Antalet personer som deltagit i pilotförsöken har varierat mellan två och fyra i varje ämbetsverk. I varje pilotförsök har dessutom deltagit en ledande häradsfogde eller häradsfogde som är chef. Utmätningmännen i pilotförsöket vid utsökningsverket i Birkaland var stationerade vid två olika verksamhetsställen. Under den tid som pilotförsöken pågick har även två tjänstemän utanför utsökningsväsendet rekryterats till försöken. Dessa har fått en introduktion i basverkställighetsuppdraget.

Riksfogdeämbetet har fastställt den verksamhetsmodell som används i pilotförsöken. Riksfogdeämbetet har följt resultatet av pilotförsöken under hela den tid som försöken pågått och samlat uppföljningsinformation om försöken.

Inom ramen för basverkställighet har utmätningmännen skött sådana gäldenärens ärenden vars skulder med stöd av en inkomstbasutredning blir betalda inom en skälig tid. I pilotförsöken har sex månader betraktats som en skälig tid för upplupna skulder. Statistikuppgifter visar att endast ungefär 20 procent av utsökningsgäldenärerna var föremål för utsökning längre än sex månader i gången. Endast för en liten del av de gäldenärer som under en längre tid varit föremål för utsökning blir deras egendom föremål för utmätning- eller försäljningsåtgärder. För största delen av dessa gäldenärer pågår en långvarig utmätning av lönen eller pensionen.

Omfattande verkställighet har fokuserat på skötseln av sådana utsökningsgäldenärens ärenden där indrivningen av skulder har förutsatt mer ingående och tidskrävande utredningsåtgärder samt utmätning av egendom som ska realiseras. I pilotförsöken har principen om ansvarig utmätning iakttagits. Vid basverkställighet har endast fysiska personers utsökningsärenden

behandlats och vid omfattande verkställighet har dessutom verkställighetsuppdrag i anslutning till företagsgäldenärer handlagts.

Den utmätningsman som skött basverkställigheten har i pilotförsöket kunnat göra en utmätning av periodisk inkomst, ett bankkonto eller skatteåterbäring, en betalningsplan, en säkerhetsutmätning enligt utsökningsbalken samt en s.k. enkel utsökningsutredning. Kontakterna mellan gäldenären och utmätningsmannen har skötts elektroniskt och per telefon. Enligt utmätningsmannens prövning har ett medellöshetshinder kunnat konstateras för gäldenären oberoende av skuldbeloppet.

Om utmätningsmannen har bedömt att fordringarna med stöd av en inkomstbasutredning inte blir betalda inom en skälig tid och det inte har kunnat konstateras att gäldenären är medellös har gäldenären överförs till omfattande verkställighet. Utmätningsmannen har kunnat överföra gäldenären till omfattande verkställighet också när utmätningsmannen har upptäckt en sådan förändring i förhållandena som förutsätter att gäldenärens ekonomiska situation utreds genom utredningsåtgärder vid omfattande verkställighet.

Vid omfattande verkställighet har utmätningsmannen kunnat vidta samma åtgärder som vid basverkställighet. Vid omfattande verkställighet har det dessutom förrättats vräkningar, utmätningar av fastigheter och lös egendom samt gjorts utsökningsutredningar och skötts biträdande uppgifter som hänför sig till realiseringar. Om det endast har varit möjligt att mäta ut gäldenärens periodiska inkomst eller om gäldenärens utmäta egendom har sålts har gäldenären överförs till basverkställighet. Omfattande verkställighet har endast omfattat sådana gäldenärer som alltjämt krävt utredningsåtgärder eller vilkas egendom har förutsatt försäljning eller åtgärder för utredning av en utmätt andel av ett dödsbo.

Resultatet från pilotgrupperna har varit gott. Erfarenheterna från pilotförsöken visar att en indelning av utsökningsförfarandet effektiviserar verkställigheten. Fördelarna med förfarandet grundar sig på en mera ändamålsenlig indelning än för närvarande av arbete av massakarakter och arbetsuppgifter som kräver särskilda utredningsåtgärder.

Resultaten av den separerade verkställigheten har bedömts med de resultatmätare som vedertaget används vid resultatuppföljningen inom utsökningen. Hur resultatet har utvecklats har jämförts med de resultatmål som ämbetsverken uppställt och de resultat som de personer som deltog i pilotförsöken uppvisade innan pilotförsöken inleddes. Vid bedömningen av resultatet har man också beaktat ämbetsverkets eller verksamhetsställets allmänna resultatutveckling från 2015 till pilotförsöksåret 2016.

Indelningen av indrivningen verkar inte ha försämrat utmätningsmännens indrivningsresultat. I två av pilotförsöken blev indrivningsresultatet bättre jämfört med tidigare indrivningsresultat och alla uppnådde det mål för indrivningsresultatet i pengar som ställts upp för 2016. De personer som deltog i pilotförsöken vid utsökningsverken i Birkaland och Satakunta drev 2016 in mera pengar per gäldenär än 2015 i förhållande till verksamhetsställets övriga utmätningsmän. I utsökningsverket i Södra Karelen hade bytet av förfarande inte just någon märkbar inverkan på indrivningsresultatet i pengar.

Huruvida verkställigheten är resultatrik mäts inom utsökningen förutom i pengar även i antalet ärenden. I alla tre pilotförsök lyckades utmätningsmännen bättre med indrivningen i de ären-

den som inkommit till utsökning 2016 än jämförelseåret 2015. Deras resultat förbättrades också i förhållande till ämbetsverkens allmänna resultatutveckling.

Indelningen hade en gynnsam effekt på behandlingstiderna. Verkställigheten effektiveras när cirkulationen av ärendena blir snabbare. Även indrivningen av de första medlen som kunde drivas in blev effektivare.

Den tid som det tog för alla häradsutmätningsmän som deltog i pilotförsöken att behandla utsokningsärendena förkortades jämfört med 2015 och behandlingen blev snabbare också i förhållande till ämbetsverkens genomsnittliga behandlingstider. Effekten av indrivningen av de första medlen blev bättre i två pilotförsök i förhållande till ämbetsverkens genomsnitt. I utsokningsverket i Satakunta verkar förfarandet inte ha någon inverkan på indrivningseffektiviteten.

I ett av pilotförsöken blev konstaterandet av medellöshetshinder snabbare jämfört med resultaten under jämförelseåret 2015 och i förhållande till ämbetsverkets resultat under jämförelseåren. I två av pilotprojekten märktes det ingen effekt på den tid inom vilken ett hinder konstateras.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Remissinstanserna understödde modellen med ett enda ämbetsverk. Denna modell möjliggör bl.a. mindre överlappande administrativt arbete och en utveckling av utsoknings- och enhetligare förfaranden än i nuvarande organisationsstruktur.

Flera remissinstanser ansåg att målen att förbättra utsokningsväsendets produktivitet och lönsamhet och de förslag till ändringar av lagstiftningen som hänför sig till dem på ett allmänt plan är motiverade och kan understödjas. En del av remissinstanserna ansåg dock att de metoder som i betänkandet valts för att uppnå målen är felaktiga.

I synnerhet utsokningsverken och de organisationer som företräder olika personalgrupper kritiserade eller motsatte sig i huvudsak indelningen av verkställigheten i omfattande verkställighet och basverkställighet. Däremot understöddes organiseringen av specialverkställigheten till en egen verksamhetsenhet.

De remissinstanser som motsatte sig en indelning av verkställigheten i omfattande verkställighet och basverkställighet bedömde bl.a. att indelningen av verkställigheten leder till att verkställigheten försenas, till problem med informationsgången, till överlappande arbete och till gränssnittsproblem när gäldenärerna överförs från en verkställighetsenhet till en annan. Enligt remissinstanserna är riskerna med indelningen av verkställigheten bl.a. att personalresurserna blir ineffektiva och inriktas på fel sätt, att belastningen på personalen ökar, att arbetsmotivationen minskar och att indrivningsresultatet blir sämre. I vissa remissvar ansågs det att reformen äventyrar gäldenärernas rättsskydd och borgenärernas rätt att få betalning.

I många remissvar önskades det närmare motiveringar och konsekvensbedömningar när det gäller sparkalkylerna, alternativa sätt att genomföra besparingarna, indrivningsresultatet, fördelarna och nackdelarna med indelningen av verkställigheten samt konsekvenserna för personalens ställning och parternas rättsskydd samt riskerna med projektet. Dessa aspekter har lyfts fram i den fortsatta beredningen, och konsekvensbedömningarna har utvidgats och fördjupats.

En del av utsökningsverken och personalorganisationerna har kritiserat det ringa antalet pilotförsök, sättet att genomföra dem och deras resultat. Finansministeriet konstaterade att det är lönt att göra en analys och bedömning av riskerna i anslutning till en indelning av verkställigheten. Samtidigt skulle det vara bra att bedöma om det finns en risk för att rätt fall inte överförs från basverkställighet till omfattande verkställighet och om de som sköter basverkställigheten har sakkunskap att identifiera denna. I denna proposition har beskrivningen av det föreslagna verkställighetsförfarandet och analysen av resultaten av pilotförsöken kompletterats. Dessutom har det vid Riksfogdeämbetet gjorts bedömningar av de risker som enligt ställningstagandena i remissvaren eventuellt hänför sig till de föreslagna reformerna.

En del av remissinstanserna ansåg dock att en indelning av verkställigheten är värd att understödja. Genom indelningen är det möjligt att svara på de krav på produktivitet och besparingar som riktas mot utsökningen på lång sikt, effektivisera verksamheten, stödja specialisering, öka enhetligheten och genomföra indrivningen med resurser som dimensionerats på rätt sätt. I en del av remissvaren konstateras det dock att basverkställigheten organisatoriskt och i fråga om ledningsförhållandena borde ordnas tillsammans med den omfattande verkställigheten. Enligt Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry borde det föreskrivas på lagnivå om alla kriterier för basverkställighet.

Bibehållande av systemet med en ansvarig utmätningsman har allmänt fått understöd. Remissinstanserna har likaså ansett att möjligheten att behandla utsökningsärenden i en indrivningsgrupp är bra. I vissa remissvar mötte däremot möjligheten att koncentrera specialåtgärder till vissa utmätningsmän motstånd. Riksdagens biträdande justitieombudsman konstaterade att propositionen betonar bibehållandet av systemet med en ansvarig utmätningsman. Enligt biträdande justitieombudsmannen finns det å andra sidan sådana element i propositionen som kan leda till att den övergripande hanteringen av gäldenärens ekonomiska situation vid utsökningen äventyras ur gäldenärens synvinkel. Biträdande justitieombudsmannen ansåg att principen om en enda ansvarig utmätningsman äventyras i praktiken om specialisering används i betydande omfattning. Det finns likaså en risk för att tillgängligheten enligt principen om god förvaltning äventyras och att ansvaret för att rättsskyddet tillgodoses blir oklart. Enligt vissa remissvar leder inrättandet av verksamhetsenheter till en sektorisering av behandlingen. Genom bestämmelsen om specialåtgärder skulle det i sin tur öppnas en möjlighet för en godtycklig splittring av utsökningsärendena, vilket resulterar i svårigheter att hantera gäldenärens helhetssituation och i att rättsskyddet äventyras.

I denna proposition har de grundläggande utgångspunkterna i arbetsgruppens betänkande inte ändrats till följd av anmärkningarna. För att det ska vara möjligt att bevara Utsökningsverkets funktion trots betydande nedskärningar i anslagen föreslås det i propositionen i enlighet med arbetsgruppens betänkande att verkställigheten indelas i omfattande verkställighet och basverkställighet. Det är inte fråga om särskilt betydande sektorisering. Det nuvarande verkställighetsförfarandet, med undantag för specialindrivning, tudelas när behandlingen av utsökningsärenden av masskaraktär, dvs. basverkställighet, särskiljs till en egen verksamhetsenhet.

Eftersom ett av målen med reformen är att skapa sådana strukturer för Utsökningsverket som vid behov möjliggör djupare specialkunskap har man stannat för den föreslagna lösningen och hållit kvar den bestämmelse som innebär att de specialåtgärder som det föreskrivs om genom förordning av statsrådet kan koncentreras till vissa utmätningsmän. Utifrån remissvaren har dock bestämmelsens ordalydelse preciserats med ett tillägg om förutsättningarna för en koncentrerad av verkställighetsåtgärderna.

I vissa remissvar konstateras det att det i arbetsgruppens betänkande delegerats en alltför långtgående beslutanderätt till förordningsnivå. Av denna orsak har propositionen till behövliga delar ändrats så att grunderna och förutsättningarna för en reglering på förordningsnivå är tillräckliga i lagens bestämmelser om bemyndigande. På grund av responsen har man också frångått den bestämmelse i arbetsgruppens betänkande med stöd av vilken det genom förordning av statsrådet skulle ha varit möjligt att inrätta även andra än i lagen föreslagna verksamhetsenheter vid Utsökningsverket. Om det senare framkommer ett behov av att inrätta nya verksamhetsenheter vid Utsökningsverket måste alltså utsökningsbalken ändras.

Arbetsgruppen förutsatte i sitt betänkande att närmare bestämmelser om uppgifterna för Utsökningsverkets centralförvaltning ska tas in i förordningen om utsökningsväsendets förvaltning. På grund av remissvaren har dessa uppgifter i propositionen tagits in i förslaget till ändring av utsökningsbalken.

Finansministeriet konstaterar i sitt utlåtande att huvudregeln är att det föreskrivs om behörighetskraven i en förordning av statsrådet. Bestämmelser på lagnivå kan vara befogade närmast när bestämmelserna gäller de samhälleligt mest betydelsefulla uppgifterna och/eller uppgifter som innebär synnerligen betydande utövning av offentlig makt (OKV/22/20/2015). Eftersom det i tjänsteåliggandena för ledande häradsfogde och häradsfogde ingår uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt har man i propositionen stannat för att lyfta upp behörighetsvillkoren i fråga till lagnivå.

Inrättandet av en tjänst som biträdande riksfogde fick ett brett understöd.

Bland annat Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry, Häradsfogdarna i Finland rf, Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry – Finlands Häradsutmättningsmän rf och vissa utsökningsverk har kritiserat den ställning som rättskipningsmyndighet som föreslagits för riksfogden och biträdande riksfogden i synnerhet på grund av att utmättningsmännens oberoende äventyras till följd av detta. I propositionen ingår det dock en bestämmelse om att riksfogden eller biträdande riksfogden inte kan åta sig att sköta, meddela förordnanden om verkställighet av eller till någon annan överföra sådana enskilda utsökningsärenden som hör till ledande häradsfogdens eller häradsfogdens behörighet. Deras behörighet skiljer sig alltså inte från den behörighet som chefen för ett enskilt utsökningsverk för närvarande har i sitt eget ämbetsverk.

I anslutning till det som sägs ovan har det i vissa remissvar på ett allmänt plan framförts en oro för att gränsen mellan den operativa administrativa ledningen och rättskipningen suddas ut i den föreslagna organisationsstrukturen. På grund av responsen och för att betona att centralförvaltningen inte i någon form ska kunna påverka rättskipningsverksamheten har det i propositionen tagits in en bestämmelse om att Utsökningsverkets centralförvaltning i sin verksamhet ska ta hänsyn till utmättningsmännens ställning som oberoende rättskipningsmyndigheter. Bestämmelsen förpliktar också riksfogden och biträdande riksfogden i egenskap av tjänstemän inom centralförvaltningen.

Vissa remissinstanser ansåg att Utsökningsverkets centralförvaltning borde organiseras på samma sätt som den föreslagna domstolsmyndigheten. Bland annat Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry konstaterar att även en rätt omfattande reglering av arbetsordningen skulle vara lättare att godkänna om arbetsordningen fastställs t.ex. av ett sådant kollegialt organ som föreslås för domstolsmyndigheten i betänkandet av kommissionen för inrättandet

av en domstolsmyndighet (Justitieministeriets publikation 23/2017). I ett remissvar konstateras det att det för att undvika envælde och för att uppnå ett tillräckligt stöd för de stora linjerna borde finnas en liknande direktion ovanför riksfogden som den som planerats för domstolsmyndigheten. I annat fall får de personliga betoningar som respektive riksfogde har alltför stor betydelse. I direktionen ovanför riksfogden borde det finnas personer som arbetar som utmätningsmän samt medlemmar som står utanför utsökningsväsendet.

Denna proposition innehåller inte några bestämmelser om en direktion. Utsökningsverket är till skillnad från domstolsmyndigheten en rättskipningsmyndighet. Utsökningsverket är också ett chefsstyrt ämbetsverk som i sig inte är lämpat för kollegialt beslutsfattande. Inte heller i riksfogdens uppgifter eller i hans eller hennes beslutanderätt ingår det något sådant som kunde äventyra övriga utmätningsmäns oberoende. Varje utmätningsman har självständig beslutanderätt i de ärenden som han eller hon ansvarar för. Riksfogden ska avgöra de administrativa ärenden som Utsökningsverket ska besluta om och som det inte föreskrivs eller i arbetsordningen bestäms att någon annan tjänsteman ska avgöra. Utsökningsverket ska ha en ledningsgrupp som biträder riksfogden i ledningen och utvecklingen av verksamheten. Utsökningsverket ska höra till justitieministeriets förvaltningsområde. Justitieministeriet sköter den högsta strategiska planeringen och styrningen av Utsökningsverket.

Utsökningsverken och personalorganisationerna har allmänt understött att den nuvarande tjänstebestämmelsen, häradsutmättningsman, kvarstår. För enhetlighetens skull har man vid beredningen dock stannat för de tjänstebestämmelser som arbetsgruppen föreslår och i denna proposition föreslås att tjänstebestämmelsen häradsutmättningsman och landskapsutmättningsman ändras till utsökningsöverinspektör och att tjänstebestämmelsen för en tjänsteman som förrättar basverkställighet blir utsökningsinspektör.

Remissinstanserna har understött förslaget om att forumet för sökande av ändring vid basverkställighet och verkställighet av specialåtgärder i regel är tingsrätten på svarandens bonings- eller hemort eller verksamhetsställe. En del av remissinstanserna har dock ansett att bestämmelserna om sökande av ändring är oklara och att de kräver preciseringar. Utifrån remissvaren har bestämmelserna om forumet för sökande av ändring preciserats så att de bättre motsvarar bestämmelserna i 10 kap. i rättegångsbalken (135/2009). Forumet för sökande av ändring bestäms på samma sätt oberoende av vid vilken verkställighet det beslut som är föremål för ändringssökande har fattats. Huvudregeln är i fråga om en fysisk person som är svarande i ett utsökningsärende personens hemvist eller vanliga vistelseort och i fråga om juridiska personer hemort eller plats där förvaltningen sköts.

Vissa utsökningsverk och några andra remissinstanser har fäst vikt vid att möjligheterna att höja utsökningsavgifterna, närmast de handläggningsavgifter som tas ut av utsökningsborgenärerna, och att på så sätt svara mot sparkraven inte har utretts. Denna proposition innehåller inte några förslag som gäller utsökningsavgifterna, utan de höjningar av nivån på utsökningsavgifterna och de förslag till utveckling av regleringen som läggs fram i remissvaren måste bedömas separat. Beloppet av influtna utsökningsavgifter inverkar inte på utsökningsväsendets verksamhetsanslag, eftersom det inte omfattas av nettobudgetering.

Några remissinstanser har fäst vikt vid att arbetsgruppens betänkande innehåller endast få bestämmelser om byråpersonalens uppgifter. Detta beror på att lagen inte heller i nuläget innehåller några bestämmelser som direkt gäller byråpersonalens ställning. Utsökningsbalken in-

nehåller bestämmelser om utsökningsförfarandet och utmätningsmännens befogenheter, och i den ska det inte föreskrivas om utsökningsförfarandets stödfunktioner.

I remissvaren understöds en utveckling av e-tjänsterna inom utsökningen. E-tjänster får dock inte försämma ställningen för sådana utsökningskunder som har begränsade möjligheter att använda sådana tjänster. Avsikten med denna proposition är inte att till någon del ändra praxisen i den serviceprincip som ska iakttas i utsökningsförfarandet. Utsökningskunderna ska bl.a. betjäna vid alla Utsökningsverkets verksamhetsställen och t.ex. oberoende av vid vilket verksamhetsställe gäldenärens ansvariga utmätningsman finns.

Propositionen innehåller inte något förslag om Utsökningsverkets verksamhetsställen. Bestämmelser om Utsökningsverkets verksamhetsställen utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

I språkregleringen fanns det inget särskilt att anmärka på.

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet med utgångspunkt i arbetsgruppens betänkande och de remissvar som inkommit om betänkandet.

5.3 Riksfogdeämbetets riskbedömningar av huruvida propositionens konsekvenser realiserar

Vid Riksfogdeämbetet har det utarbetats en riskanalys i anslutning till strukturreformsprojektet där eventuella risker i anslutning till realiseringen av de konsekvenser som eftersträvas med denna proposition har analyserats. Även åtgärder för att bereda sig på dessa risker har beretts. Som möjliga risker betraktas bl.a. följande:

1. Med strukturreformen uppnås inte önskade kostnadsfördelar, indrivningsresultatet sjunker under en längre tid

Risk	Konsekvenser	Avvärjande
Den nya organisationen och arbetsgången ger inte förväntade besparingar.	Den nya organisationen tjänar inte de funktionella kraven på utsökningen. Den nya arbetsgången är ineffektiv och leder till överlappningar.	Omsorgsfull beredning och benchmarking. Tillräcklig analyserad information om den nya arbetsgången och erfarenheter från pilotförsöken.

Risk	Konsekvenser	Avvärjande
Indrivningsresultatet i euro försämras under en längre tid.	Borgenärerna kan inte tillvara sina rättigheter fullt ut eller utan dröjsmål. Gäldenärernas ränteutgifter ökar.	Sporrande lönesättning, lyckad rekrytering, bra introduktion, professionell ledning, resultatstyrning

I utlåtandena har det framförts att en risk med indelningen av verkställigheten är att indrivningsresultatet och samtidigt borgenärernas rättsskydd kan försämmas. Resultaten av pilotförsöken visar inte på att indrivningsresultatet skulle försämmas. Vid omfattande verkställighet

RP 71/2018 rd

kan utmätningsmännen i stället för att utföra rutinuppgifter i större utsträckning utreda situationen för sådana gäldenärer som kräver mer ingående utredningsarbete och eftersökning av egendom, vilket snarare har en positiv effekt på indrivningsresultatet. Vid basverkställighet är det möjligt att koncentrera sig på rutinartad indrivning, vilken blir effektivare genom en utveckling av gemensamma arbetsmetoder och uppföljningen.

2. Kvaliteten sjunker och sakkunskapen försvinner

Risk	Konsekvenser	Avvärjande
Yrkeskunskapen hos dem som anställs i nya uppgifter är inte på tillräcklig nivå när den nya strukturen införs. Processerna och arbetsbeskrivningarna är oklara.	Kvaliteten på verkställighetsförfarandet sjunker.	Lyckad rekrytering, utbildning av personalen, bra introduktion, professionell ledning, kontinuerlig utvärdering av processens funktion.

Risk	Konsekvenser	Avvärjande
Visstidsanställda tjänstemän söker sig någon annanstans när utsikterna för en ordinarie tjänst saknas i utsökningssektorn.	Sakkunskapen inom utsökningen försvinner.	Förhandlingar om finansieringen, vilket möjliggör anpassningsåtgärder för personalen. Planmässigt genomförande av personalförändringar.

I utlåtandena har det framförts att en indelning av verkställigheten leder till ineffektiva personalresurser och en ökad belastning på personalen. I och med att basverkställighet utförs vid en riksomfattande verksamhetsenhet kan arbetsuppgifterna fördelas jämt mellan utsökningsinspektörerna oberoende av deras placeringsort. I en riksomfattande enhet är det också lätt att följa arbetstagarnas belastning och utvecklingen i antalet arbetsuppgifter. Vid omfattande verkställighet har utmätningsmännen antalsmässigt färre gäldenärer att sköta än vid basverkställighet. Även vid omfattande verkställighet är det möjligt att dela in gäldenärerna på någon annan grund än alfabetisk ordning, vilket i sin tur leder till att belastningen på grund av den ojämna arbetsfördelningen kan minskas.

3. Personalens välbefinnande och motivation lider vid förändringar

Risk	Konsekvenser	Avvärjande
Förändringarna i arbetsbeskrivningarna och anställningsvillkoren upplevs som försämringar och förändringsmotståndet blir större.	Personalens motivation tryter. Resultatet blir sämre.	Samarbete, främjande av deltagande, öppen kommunikation, sporrande lönesättning, meningsfulla arbetsbeskrivningar och bra personalledning och förändringsstöd.

Risk	Konsekvenser	Avvärjande
Personalen inom utsökningen förbinder sig inte till projektet.	Fördelarna från pilotförsöken uppnås inte. Fördelar som annars kan uppnås uteblir.	Förändringsutbildning.

RP 71/2018 rd

4. Effektiviteten inom utsökningen sjunker

Risk	Konsekvenser	Avvärjande
Effektiviteten inom utsökningen sjunker.	Rättsskyddet försvagas. Borgenärerna kan inte tillvarata sina rättigheter. Galdenärernas skuldsättning ökar.	Lyckad rekrytering, utbildning av personalen, bra introduktion, professionell ledning, resultatstyrning.

I vissa utlåtanden hänvisades det till att reformen innebär att parternas rättsskydd äventyras. Bidragande orsaker till detta ansågs vara den föreslagna nya behandlingskedjan för verkställigheten samt det att förvaltningen och rättsskipningen blandas ihop i den nya organisationen.

Pilotförsök med en indelning av indrivningen har gjorts vid tre ämbetsverk under ungefär ett och ett halvt år. Inga utredningar har visat på att rättsskyddet skulle äventyras. Pilotförsöken visar också att indrivningsresultaten blivit bättre och behandlingstiderna hållits på en bra nivå.

Rättsskyddet äventyras inte av den ställning som lagtillämpare som föreslagits för tjänsten som Utsökningsverkets chef. Förvaltningen och rättsskipningen ska vara åtskilda precis som i de nuvarande utsökningsverken. Häradsfogdens oberoende ställning som lagtillämpare betonas i reformen med nya bestämmelser.

En riksomfattande basverkställighet och förrättningsmän som specialiserat sig på omfattande verkställighet effektiviserar verksamheten och leder till enhetlighet. Specialiseringen gör verksamhetens snabbare och förbättrar även kvaliteten på den.

Med tanke på parternas rättsskydd är det också av betydelse att det i ärenden som gäller ändringssökande är häradsfogden som utifrån besvärshandlingarna och förrättningsmannens utredning ger ett utlåtande till tingsrätten. Sakkunskapen hos häradsfogdarna, som har juridisk utbildning, ska utnyttjas i de ärenden där det är fråga om juridiska bedömningar i anslutning till en av parten upplevt felaktigt avgörande eller felaktigt förfarande.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Utsökningsbalk

1 kap. Allmänna bestämmelser

2 a §. *Omfattande verkställighet, basverkställighet och specialverkställighet.* Enligt förslaget ska en ny 2 a § fogas till kapitlet. Enligt 1 mom. indelas verkställigheten i omfattande verkställighet, basverkställighet och specialverkställighet.

I 2 mom. föreskrivs om befogenheterna vid omfattande verkställighet och specialverkställighet. Omfattande verkställighet ska vara utsökningens lokala kärnuppgift. Utmätningmän vid omfattande verkställighet ska ha en lika omfattande behörighet att söka efter sådan egendom som ska utmätas som utmätningmän har enligt gällande lag. Behörigheten inbegriper verkställigheten av alla de skyldigheter och säkringsåtgärder som avses i 1 och 2 § i kapitlet. Vid omfattande verkställighet förrättas förutom verkställighet av betalningsskyldigheter och andra skyldigheter samt säkringsåtgärder även utmätningar och realiseringar av fast och lös egendom. Det är fråga om ett utsökningsförfarande till vilket man styr gäldenärer vars utsökningsärenden förutsätter en mera omfattande och tidskrävande eftersökning av egendom och utredningsåtgärder än vid basverkställighet.

Specialindrivning vid utsökning startade 1997. Den nämns första gången i regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utsökningslagen från 1998 (RP 275/1998 rd). Då genomfördes en separat reform av utsökningslagen (37/1895) i syfte att bland annat få en klarare lagstiftningsgrund för utsökningsväsendets specialindrivning och övriga svåra fall inom utsökningsverksamheten. Genom en lag som trädde i kraft den 1 mars 2004 fogades till 3 kap. 14 § 1 mom. i lagen om ändring av utsökningslagen (679/2003) en bestämmelse om utsökningsärenden som kräver specialåtgärder och som i motiveringen till bestämmelsen också kallas ”specialåtgärder”. Specialindrivning nämns i regeringens proposition (RP 216/2001 rd) som ett exempel på utsökningsärenden som kräver specialåtgärder. Specialindrivning definieras inte i lag.

Med begreppet ”specialverkställighet” avses detsamma som med begreppet ”specialindrivning”, och en uttrycklig bestämmelse om specialverkställighet tas in i lag. Specialindrivning i sin nuvarande form är en etablerad del av den riksomfattande utsökningsverksamheten och har klara funktionella ramar. På samma sätt som med specialindrivning är syftet även med specialverkställighet att fokusera på gäldenärer i fråga om vilka det krävs en så stor arbetsinsats och sådana specialkunskaper att utreda deras förmögenhetsställning och vidta anknytande åtgärderna att det inte är ändamålsenligt att fortsätta utredningen vid någon annan verkställighet. Sådana gäldenärer har nästan utan undantag genom olika arrangemang försökt komma undan betalningen av skulder och flytta egendom utom räckhåll för utsökningen. De har ofta kopplingar till ekonomisk brottslighet och grå ekonomi.

Gäldenärer överförs på två sätt till specialverkställighet: antingen så att det vid annan indrivning väcks en misstanke om att gäldenären gjort sig skyldig till missbruk eller andra arrangemang som antas kräva omfattande utredningar eller så att ärendet tas till specialverkställighet

som ett resultat av myndighetssamarbete. Ett viktigt delområde av specialverkställigheten ska vara att upprätthålla ett fungerande myndighetssamarbete. Specialverkställighet ska fungera med samma fullmakter och metoder som är tillgängliga vid omfattande verkställighet.

En bestämmelse om basverkställighet föreslås i 3 *mom*. Basverkställighet är en uppgiftshelhet där gäldenärens utsökningsärenden i princip kan skötas elektroniskt utan ett personligt sammanträffande med gäldenären. Basverkställigheten ska endast gälla verkställighet av betalningsskyldigheter som fastställts i pengar. Endast sådana inkomster och sådan egendom kan utmätas som inte behöver förvandlas till pengar. Med detta avses främst periodisk inkomst, skatteåterbärningar, penningmedel på ett bankkonto och andra fordringar. Basverkställighet ska skötas av utsökningsinspektörer som det föreslås bestämmelser om i 7 §.

Närmare bestämmelser om uppgifter inom basverkställigheten ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Ett utkast till statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om utsökningsförfarandet finns som bilaga till denna proposition. Avsikten är att sådana gäldenärer vars betalningsskyldigheter med stöd av en inkomstbasutredning blir helt fullgjorda inom skälig tid och i fråga om vilka verkställigheten inte förutsätter andra åtgärder än sådana som ingår i behörigheten vid basverkställighet ska styras till basverkställighet. Pilotförsök med basverkställighet har på uppdrag av Riksfogdeämbetet gjorts i vissa utsökningsverk. Utifrån erfarenheterna av pilotförsöken har en skälig tid för åtgärder inom basverkställigheten visat sig vara cirka sex månader. Denna definition av hur länge basverkställigheten pågår bygger på att 80 procent av utsökningsärendena behandlas (skulden blir betald eller gäldenären konstateras medellös) inom sex månader. Närmare bestämmelser om tillämpningen av begreppet skälig tid vid utsökningsförfarande kan utfärdas genom administrativa bestämmelser.

Om det är sannolikt att full betalning inte inflyter för fordringarna inom utsatt tid och gäldenärens ekonomiska situation inte kan utredas tillräcklig med metoder inom basverkställighet, överförs gäldenärens utsökningsärenden till omfattande verkställighet. När sådana åtgärder har slutförts vid omfattande verkställighet som utmätningssmannen inte har behörighet för vid basverkställigheten, kan ärendena återföras till basverkställigheten, t.ex. för utmätning av periodisk inkomst.

I situationer när det belopp som återkrävs är litet och gäldenärens ekonomiska situation har utretts i tillräcklig omfattning genom registerförfrågningar vid basverkställigheten, och gäldenären inte har befunnits ha sådan inkomst eller egendom som avses i bestämmelsen, är det inte ändamålsenligt att regelbundet överföra gäldenärens utsökningsärenden till omfattande verkställighet. Även om full betalning inte inflyter för en fordran inom utsatt tid kan medellöshets hinder konstateras vid basverkställighet om förhållandena enligt utredningarna inte anses förutsätta åtgärder inom omfattande verkställighet för att söka efter egendom, t.ex. för att göra en utsökningsutredning som kräver gäldenärens personliga närvaro.

I situationer där ett nytt ärende inleds för en gäldenär vars ekonomiska situation nyligen har utretts vid omfattande verkställighet kan medellöshets hinder dessutom konstateras vid basverkställighet utan någon överföring till omfattande verkställighet när åtgärder som anknyter till grundutredningen så visar.

I utsökningens informationssystem kan anges ett villkor enligt vilket det är möjligt att vid basverkställighet konstatera medellöshets hinder endast för fordringar till ett visst belopp. På motsvarande vis kan anges ett villkor som gör det möjligt att utfärda ett medellöshetsintyg vid

basverkställighet inom en viss tid från det att medellöshetsintyg för gäldenären har utfärdats vid omfattande verkställighet.

Indelningen i basverkställighet och omfattande verkställighet har inga verkningar för likabehandlingen av sökande i åtgärder för att utreda och söka efter gäldenärens egendom. Liksom för närvarande ska utmätningsmannen enligt 3 kap. 48 § i utsökningsbalken i den omfattning som omständigheterna kräver söka efter egendom som tillhör gäldenären för att sökanden ska kunna få betalning. Enligt 6 § i förordningen om utsökningsförfarandet fortsätter utredandet av svarandens vistelseort och sökandet efter svarandens egendom utifrån den information som erhållits vid grundutredningen, om det finns anledning till det med hänsyn till omständigheterna. Om åtgärderna behöver vidtas i större omfattning än vad som är möjligt vid basverkställighet kan gäldenärens utsökningsärenden överföras till omfattande verkställighet.

I 3 kap. 105—107 § föreskrivs om begränsad utsökning. Dessa bestämmelser ändras inte i detta sammanhang. Den som ansöker om utsökning kan fortfarande i sin ansökan uppge att han eller hon nöjer sig med begränsad utsökning. Om gäldenären vid verkställigheten endast har ärenden som omfattas av begränsad utsökning, sker verkställigheten utan tidsbegränsning vid basverkställighet. Detta kan anses motiverat eftersom den sökande vid begränsad utsökning i sin ansökan har begränsat verkställigheten till de indrivningsmetoder som anges i 105 § 2 mom. Om ett utsökningsärende som ska verkställas vid omfattande verkställighet inleds för en gäldenär, överförs gäldenärens utsökningsärenden helt och hållet till den omfattande verkställigheten. Om den sökande återtar villkoret för begränsad utsökning i sin ansökan, måste det fattas beslut om behandlingen ska fortsätta vid basverkställighet eller överföras till omfattande verkställighet i enlighet med det som anförs ovan.

7 §. Utmätningmän. I paragrafen föreslås ändringar som beror på organisationsförändringen och de nya tjänstebestämmelserna.

Enligt *1 mom.* är de ledande häradsfogdarna, häradsfogdarna och i landskapet Åland landskapsfogden utmätningsmän. Utmätningmän under häradsfogdarna och landskapsfogden är utsökningsöverinspektörerna och utmätningsmän under häradsfogdarna utsökningsinspektörerna.

Av det skäl som anges i den allmänna motiveringen föreslås att även riksfogden och biträdande riksfogden är utmätningsmän. De har ställningen som lagtillämpare på samma sätt som chefer för andra rättsskipningsmyndigheter inom rättsväsendet. Avsikten är att riksfogden och biträdande riksfogden som är chefer vid Utsökningsverket självständigt ska kunna sköta även verkställighetsuppdrag. Eftersom deras uppgifter kommer att vara inriktade på den strategiska och operativa ledningen samt förvaltningsärenden, kan de handlägga utsökningsärenden endast i den mån deras övriga uppgifter medger det. Deltagandet i rättsskipning kan gälla verkställigheten t.ex. av särskilda ärenden eller ärendehelheter med större samhälls- eller internationella kopplingar. Med undantag för Utsökningsverkets högsta ledning ska tjänstemännen inom centralförvaltningen vara förvaltningstjänstemän.

Utsökningsinspektörer som förrättar basverkställighet är en ny personalgrupp i utsökningsväsendets tjänstestruktur. En utsökningsinspektör ska ha en mera begränsad behörighet än en utsökningsöverinspektör. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för utsökningsinspektörer utfärdas genom förordning av statsrådet. Behörighetsvillkoren för utsökningsinspektörer är lägre än för utsökningsöverinspektörer.

RP 71/2018 rd

Lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland (619/2012) föreslås bli upphävd. I den nu aktuella paragrafen tas in en bestämmelse om utmätningsmän som ingår i 2 § i lagen om landskapsfogdeämbetet och för landskapsfogdens del i tillämpliga delar hänvisningsbestämelsen i 4 §.

Tjänstebemämningen landskapsfogde, som varit i bruk sedan landskapsfogdeämbetet grundades 1980, föreslås bli kvar. Genom den särskilda tjänstebemämningen på tjänsten betonas landskapet Ålands särställning. Landskapsfogden ska verka vid Utsökningsverkets verksamhetsställe i landskapet Åland. För landskapsfogden gäller vad som föreskrivs om häradsfogden.

Tjänstebemämningarna för häradsutmättningsmän och landskapsutmättningsmän föreslås bli förenhetligade. Tjänstebemämningen för biträdande utmätningsman ändrades till häradsutmättningsman när utsökningsbalken (705/2007) trädde i kraft vid ingången av 2008. I landskapet Åland förblev tjänstebemämningen biträdande utmätningsman dock oförändrad fram till 2012, då den i samband med att det stiftades en ny lag om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland ändrades till landskapsutmättningsman. Den nya tjänstebemämningen för häradsutmättningsmän och landskapsutmättningsmän är utsökningsöverinspektör. Även befogenheterna som utmätningsmän för utsökningsöverinspektörerna i landskapet Åland bestäms med stöd av utsökningsbalken och de är utmätningsman direkt med stöd av lagen om stämmingsmän (505/1986). I lagen om stämmingsmän görs behövliga ändringar.

I gällande 7 § 1 mom. finns en bestämmelse som uttrycker att häradsutmättningsmännen lyder under häradsfogdarna. Det föreslås att sakinnehållet i bestämmelsen flyttas till paragrafens 2 mom. Häradsfogden ålägger utsökningsöverinspektören och utsökningsinspektören uppgifter. I momentet föreskrivs dessutom i motsvarighet till gällande 2 mom. att häradsfogden är skyldig att övervaka att utmätningsmännen som är underställda häradsfogden och de i 8 § avsedda andra tjänstemännen som är underställda häradsfogden sköter sina uppgifter lagenligt och på tillbörligt sätt och att de iakttar de föreskrifter som har meddelats dem.

I 3 mom. föreslås inga ändringar. Häradsfogden kan överföra en uppgift som han eller hon gett en underlydande tjänsteman till en annan underlydande tjänsteman eller själv åta sig uppgiften.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. Enligt det momentet gäller för riksfogden, biträdande riksfogden och de ledande häradsfogdarna vad som i denna lag föreskrivs om häradsfogden. För att markera självständiga rättskipningsmyndigheters beslutsfrihet tas i momentet in en uttrycklig bestämmelse enligt vilken häradsfogden eller biträdande häradsfogden inte själv kan åta sig ett enskilt utsökningsärende som hör till den ledande häradsfogden eller häradsfogden för behandling och avgörande eller utfärda bestämmelser om dess verkställighet eller överföra det till någon annan. Ovan nämnda förbud ska också gälla ledande häradsfogden i förhållande till häradsfogden.

I momentet föreskrivs också om grunder enligt vilka en enskild gäldenärs utsökningsärenden som omfattas av ledande häradsfogdens eller häradsfogdens behörighet i undantagsfall kan överföras på en annan ledande häradsfogde eller häradsfogde. Ett utsökningsärende kan fråntas en domare mot hans eller hennes vilja endast av vägande skäl. Sådana skäl kan vara sjukdom, dröjsmål i behandlingen av ärendet, arbetsmängden eller någon annan motsvarande omständighet. Den föreslagna bestämmelsen gäller överföringen av ärenden endast i sådana situationer där den aktuella tjänstemannen uttryckligen motsätter sig en överföring av ärenden.

Endast då behövs ett motiverat beslut av riksfogden, biträdande riksfogden eller den ledande häradsfogden som är chef för den aktuella häradsfogden. Bestämmelsen gäller inte sådana jävsituationer som anges i 1 kap. 15 §.

8 §. Andra tjänstemän. Enligt gällande paragraf får häradsfogden vid behov ålägga också en annan underlydande tjänsteman att utföra verkställighetsuppdrag som ska skötas av en häradsutmätningsman, om tjänstemannen uppfyller behörighetsvillkoren för en häradsutmätningsman. För närvarande finns sådana andra tjänstemän som avses i bestämmelsen bl.a. i bankförfrågnings- och delgivningsuppgifter. Tjänstebestämmelsen häradsutmätningsman ändras till utsökningsöverinspektör och bestämmelsen utsträcks också till utsökningsinspektörer.

11 §. Utsökningsverkets verkställighetsorganisation. I gällande paragraf föreskrivs om utsökningsväsendets organisation, om Riksfogdeämbetet som handhar utsökningsväsendets centralförvaltning och om allmänna grunder för fastställande av verksamhetsområdena för lokala utsökningsverk som lyder under det. Paragrafens innehåll ändras så att den motsvarar den organisationsstruktur som föreslås. I och med att bemyndigandena i 3 mom. i gällande paragraf upphävs den 1 januari 2019 upphävs samtidigt statsrådets förordning om utsökningsdistrikten (865/2007) och justitieministeriets förordning om utsökningsverkens verksamhetsställen (821/2012).

I 1 mom. ingår en bestämmelse enligt vilken det för verkställighet av utsökningsärenden finns Utsökningsverket, som hör till justitieministeriets förvaltningsområde. Den bildas av de nuvarande 22 utsökningsverken och Riksfogdeämbetet. Indelningen i utsökningsdistrikt slopas och den nya myndighetens behörighet ska omfatta hela landet.

Enligt 2 mom. finns det regionala verksamhetsenheter med omfattande verkställighet vid Utsökningsverket. Bestämmelser om den regionala indelningen av verksamhetsenheterna utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att det ska bildas fem områden. Ett utkast till statsrådets förordning om utsökningsverksamhetens förvaltning finns som bilaga till denna proposition.

Chefer för verksamhetsenheterna ska vara de ledande häradsfogdarna. Chefen för en verksamhetsenhet svarar för sin enhets ledning och resultat samt för organiseringen av enhetens förvaltningsuppgifter. Bestämmelser om bestämmande av ansvarig utmätningsman vid omfattande verkställighet tas in i 3 kap. 14 § 1—4 mom.

Vidare ska det enligt momentet vid Utsökningsverket finnas riksomfattande verksamhetsenheter med basverksställighet och specialverksställighet.

Utsökningsärenden som hör till basverksställigheten centraliseras till verksamhetsenheter med basverksställighet där den förrättas av de utsökningsinspektörer som avses i 7 § 1 och 2 mom. Vid basverksställigheten behandlas ett stort antal ärenden och gäldenärer i ett förfarande med ganska få utredningar. På uppdrag av Riksfogdeämbetet har pilotförsöken med omfattande verkställighet och basverksställighet vid vissa utsökningsverk visat att cirka 80 procent av de gäldenärer som styrts till pilotförsöken har varit sådana vars ärenden behandlats vid basverksställighet. Basverksställigheten ska i huvudsak vara indrivning som är baserad på informationssystem. Fördelningen av ärenden som hör till basverksställigheten mellan de ansvariga utmätningsmännen kan vid behov jämnas ut, vilket skulle göra förfarandet effektivare. På motsva-

RP 71/2018 rd

rande sätt kan utmätningsmän inom omfattande verkställighet koncentrera sig och fördjupa sin specialisering på svårare och mera tidskrävande utredningsåtgärder.

Enligt 3 § i statsrådets förordning om utskökningsförfarandet (1322/2007) bestämmer justitieministeriet att en viss utmätningsman ska sköta ett utskökningsärende som kräver specialåtgärder. På så vis är förfarandet med stöd av gällande bestämmelser vid förordnandet av en utmätningsman till ett specialindrivningsuppdrag att förordnandet på framställning av Riksfogdeämbetet utfärdas genom ett administrativt beslut av ministeriet. Den aktuella paragrafen i förordningen upphävs när denna lag träder i kraft. Nu föreslås det bestämmelser om att specialverkställighet ska koncentreras till en verksamhetsenhet med specialverkställighet. För närvarande hör fattandet av beslut om verksamhetsställen med specialindrivning i sista hand till Riksfogdeämbetet. För närvarande finns det specialindrivning på sex specialindrivningsområden, men specialindrivningspersonal endast vid nio utskökningsverk.

Chef för de övriga verksamhetsenheterna är på samma sätt som vid verksamhetsenheterna med omfattande indrivning den ledande häradsfogden, som svarar för ledningen och resultaten i verksamheten vid sin verksamhetsenhet. I arbetsordningen meddelas närmare föreskrifter om den ledande häradsfogdens uppgifter.

Bestämmelser om bestämmande av ansvarig utmätningsman vid basverkställighet och specialverkställighet föreslås bli intagna i 3 kap. 14 a § 1 mom. Den regionala tillgången till tjänster behandlas nedan i motiveringen till 5 mom. och beaktandet av rättsskyddsaspekten i fråga om svarandens möjligheter att utträta ärenden och påverka i synnerhet vid centraliserad verkställighet nedan i motiveringen till 3 kap. 14 a §.

Lokala utsköknings tjänster på Åland säkerställs genom att det i 3 mom. tas in en uttrycklig bestämmelse enligt vilken Utskökningsverket har ett verksamhetsställe i landskapet Åland. Den separata lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland föreslås bli upphävd när denna lag träder i kraft, eftersom ämbetsverkets administrativa ställning förändras på samma sätt om för de övriga lokala utskökningsverken. När verksamhet enligt den nya organisationsstrukturen ordnas på Åland kan de lokala förhållandena och landskapets särställning beaktas närmare i Utskökningsverkets arbetsordning.

Med hänsyn till landskapet Ålands särställning, geografiska läge och personalstyrkan och det totala antalet ärenden som behandlas vid Utskökningsverkets verksamhetsställe i landskapet är det motiverat att utskökningsöverinspektörer som hör till en behörig verksamhetsenhet med omfattande verkställighet och finns vid verksamhetsstället på Åland också behandlar utskökningsärenden som annars hör till basverkställigheten.

I analogi med gällande bestämmelser ska bestämmelser om Utskökningsverkets övriga verksamhetsställen utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Bestämmelser också om uppgifterna vid ett enskilt verksamhetsställe ska utfärdas genom förordning av justitieministeriet, dvs. om vilken verksamhetsenhets funktioner som ska placeras vid respektive verksamhetsställe. Avsikten är att utskökningsöverinspektörer som förrättar omfattande verkställighet i princip ska vara placerade vid Utskökningsverkets samtliga verksamhetsställen så att den regionala tillgången till tjänster tryggas. Däremot ska det inte förrättas basverkställighet eller specialverkställighet vid alla verksamhetsställen. Vid placeringen av dessa funktioner och även av de utskökningsmän som hör till dem beaktas också de operativa behoven i verksamhetsenheten

i fråga liksom ekonomiska aspekter. Bestämmelsen ska inte gälla verksamhetsställena för Utsökningsverkets centralförvaltning.

Enligt gällande 12 § 1 mom. ska Riksfogdeämbetet särskilt sörja för den regionala tillgången på de tjänster utsökningsväsendet tillhandahåller. Som nytt 4 mom. i paragrafen föreslås en bestämmelse enligt vilken verksamheten ska ordnas så att den regionala tillgången till tjänster tillgodoses. Genom ordalydelsen vill man betona att den regionala tillgången till tjänster bör beaktas redan när det fattas beslut om organiseringen av den nya organisationens verksamhet. Skyldigheten gäller Utsökningsverkets centralförvaltning och alla tjänstemän i chefsställning, i synnerhet riksfogdar, biträdande riksfogdar och chefer för verksamhetsenheter. Att sörja för den regionala tillgången på tjänster inbegriper att det för vart och ett av de områden för omfattande verkställighet som bildas ska ordnas lämpliga och funktionellt tillräckliga utsöknings-tjänster för alla kunder hos utsökningen oberoende av vid vilken verksamhetsenhet deras ärenden sköts. Utvecklade möjligheter att uträtta ärenden på elektronisk väg samt ett centraliserat service- och rådgivningssystem som fungerar per telefon har avsevärt förbättrat och kommer ytterligare att förbättra tillgången till tjänster.

I momentet föreslås som komplettering till det ovanstående bestämmelser även om att de språkliga rättigheterna ska tillgodoses vid organiseringen av Utsökningsverkets verksamhet. Detta avser utsökningsmyndigheternas språkliga skyldigheter vid tjänsteproduktionen och kundernas rättigheter att använda sitt eget språk i kontakter med utsökningsmyndigheterna i enlighet med grundlagen, språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

12 §. Ledningen av Utsökningsverket. I den gällande paragrafen föreskrivs om Riksfogdeämbetets huvudsakliga uppgifter och om utnämningen av riksfogden. Paragrafens innehåll ändras så att den gäller ledningen av Utsökningsverket. I den nya 12 a § föreskrivs om Utsökningsverkets centralförvaltning och dess uppgifter.

Enligt 1 mom. ska riksfogden leda Utsökningsverket och vara chef för centralförvaltningen. Paragrafens bestämmelse om riksfogdens beslutanderätt i administrativa ärenden motsvarar till sitt innehåll 4 § 2 mom. i den gällande lagen om Riksfogdeämbetet.

Enligt 2 mom. bistås riksfogden av en biträdande riksfogde. Utsökningsverket skulle vara en av de största enskilda myndigheterna och den största rättskipningsmyndigheten inom justitieministeriets förvaltningsområde. För att ledningen och styrningen av myndigheten ska vara effektiv och verkningsfull förutsätts att högsta ledningens uppgifter på ett ändamålsenligt sätt kan delas för att arbetsbördan ska jämnas ut. Riksfogdens uppgifter kan vara inriktade på den strategiska ledningen av Utsökningsverket, på tryggandet av myndighetens verksamhetsförutsättningar samt på utvecklandet av och den allmänna administrativa ledningen av myndigheten. Riksfogden är dessutom chef för centralförvaltningen. Den biträdande riksfogdens uppgifter kan vara inriktade på ledningen, styrningen och tillsynen över den operativa verksamheten. Den biträdande riksfogden ska ha samma behörighet som riksfogden i de ärenden som han eller hon ska behandla.

Närmare bestämmelser om arbetsfördelningen mellan riksfogden och den biträdande riksfogden utfärdas i Utsökningsverkets arbetsordning.

12 a §. *Utsökningsverkets centralförvaltning.* Till kapitlet fogas en ny 12 a §. I paragrafen föreskrivs om Utsökningsverkets centralförvaltning. Rubriken för paragrafen ska motsvara detta. Lagen om Riksfogdeämbetet föreslås bli upphävd när denna lag träder i kraft.

Uppgifterna inom den operativa ledningen och styrningen av Riksfogdeämbetet som för närvarande är centralförvaltningsmyndighet inom utsökningen överförs på centralförvaltningen. Kvar på justitieministeriet blir på samma sätt som nu främst den strategiska planeringen och styrningen av utsökningsverksamheten, budgetplaneringen och författningsberedningen. Även behörigheten att anställa hör till ministeriet.

Enligt *1 mom.* ska centralförvaltningen svara för den administrativa styrningen och utvecklingen av samt tillsynen över utsökningsverksamheten. Centralförvaltningen svarar även för resultaten i myndighetens verksamhet.

I *2 mom.* föreskrivs det närmare om centralförvaltningens uppgifter. Uppgifterna enligt *punkterna 1–6* motsvarar de uppgifter som för närvarande föreskrivs för Riksfogdeämbetet i 2 § i lagen om Riksfogdeämbetet.

Enligt *3 mom.* kan det inom centralförvaltningen på samma sätt som nu vid Riksfogdeämbetet finnas tjänster som ledande förvaltningsfogde och förvaltningsfogde i chefs- och expertuppgifter. De är inte utmätningsmän men ska ha avlagt högre högskoleexamen i juridik och ha god förtrogenhet med utsökningsverksamhet och förvaltningsuppgifter.

I *4 mom.* föreskrivs uttryckligen om centralförvaltningens skyldighet att i sin verksamhet ta hänsyn till utmätningsmännens ställning som oberoende rättskipningsmyndigheter. Centralförvaltningen ska vara det organ som svarar för Utsökningsverkets riksomfattande förvaltningsuppgifter. Den är inte ett rättskipningsorgan. De tjänstemän som hör till centralförvaltningen, med undantag för chefstjänstemän, riksfogdar och biträdande riksfogdar, är förvaltningstjänstemän. På motsvarande sätt som det nuvarande Riksfogdeämbetet kan centralförvaltningen inte ingripa i utmätningsmännens rättskipningsbeslut och har inte bestämmande inflytande eller styrmakt i enskilda rättskipningsärenden. Ändring i rättskipningsbeslut söks vid allmänna domstolar i enlighet med 11 kap. Centralförvaltningens tjänstemän ska i all praktisk verksamhet beakta utmätningsmännens oberoende och kan varken påverka eller ingripa i rättskipning.

13 §. *Arbetsordning.* De nuvarande bestämmelserna om utsökningsverk i paragrafen ersätts med bestämmelser om Utsökningsverkets arbetsordning och rubriken för paragrafen ändras. De lokala utsökningsverken läggs ned och lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland upphävs.

I Utsökningsverkets arbetsordning meddelas närmare bestämmelser om uppgiftsfördelningen mellan riksfogden och biträdande riksfogden, Utsökningsverkets ledningsgrupp, organiseringen av verksamhetsenheternas uppgifter samt av de specialåtgärder som ska centraliseras. I arbetsordningen bestäms dessutom om de ledande häradsfogdarnas uppgifter samt om de allmänna grunderna för hur fördelningen av uppgifterna och den övriga organiseringen av uppgifterna ska bestämmas. Arbetsordningen är underordnad i förhållande till vad som i lag eller förordning föreskrivs om det som avses i bestämmelsen. Riksfogden fastställer Utsökningsverkets arbetsordning.

RP 71/2018 rd

Centralförvaltningen ska ha en egen, separat arbetsordning. Genom den kan meddelas föreskrifter om centralförvaltningens interna organisation, beredningen och avgörandet av förvaltningsärenden och om annan organisering av centralförvaltningens arbete. Även en verksamhetsenhet kan ha en arbetsordning. Arbetsordningarna för centralförvaltningen och verksamhetsenheterna är underställda Utsökningsverkets arbetsordning och preciserar den.

Med stöd av *1 mom. 1 punkten* meddelas i arbetsordningen närmare bestämmelser om uppgiftsfördelningen mellan riksfogden och den biträdande riksfogden. Bestämmelsen ska gälla arbetsfördelningen i fråga om både förvaltnings- och verkställighetsuppgifter.

Enligt *2 punkten* ska bestämmelser om Utsökningsverkets ledningsgrupp utfärdas i arbetsordningen. Bestämmelser utfärdas bland annat om ledningsgruppens sammansättning och om ärenden som ska behandlas där. Ledningsgruppen har inte självständig beslutanderätt, men kan biträda riksfogden och biträdande riksfogden i ledningen och utvecklingen av Utsökningsverkets verksamhet.

Enligt det föreslagna 3 kap. 14 a § 2 mom. kan vissa specialåtgärder koncentreras till vissa utmätningmän. Med stöd av *3 punkten* utfärdas bestämmelser om ordnandet av koncentrationen av specialåtgärderna.

Närmare bestämmelser om de ledande häradsfogdarnas uppgifter utfärdas med stöd av *4 punkten*. De ledande häradsfogdarna är chefer för verksamhetsenheterna.

Med stöd av *5 punkten* utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för hur fördelningen av uppgifterna och den övriga organiseringen av uppgifterna ska bestämmas vid Utsökningsverket. Lagrummet gäller Utsökningsverkets verkställighetsorganisation. Bestämmelser utfärdas om de allmänna grunderna för hur fördelningen av uppgifterna och den övriga organiseringen av uppgifterna i hela verkställighetsorganisationen ska bestämmas. Bestämmelser om en intern arbetsfördelning som baserar sig på en alfabetisk uppdelning enligt svarandenas namn, regional indelning eller någon annan bestämningsgrund vid en verksamhetsenhet eller ett enskilt verksamhetsställe kan utfärdas i verksamhetsenhetens arbetsordning eller genom ett administrativt beslut.

Enligt det föreslagna *2 mom.* ska Utsökningsverkets arbetsordning publiceras i författningssamlingen. Genom detta säkerställs att informationen om Utsökningsverkets organisation och uppgiftsfördelning är allmänt tillgänglig.

I *3 mom.* föreskrivs om arbetsordningen för centralförvaltningen och en verksamhetsenhet. I centralförvaltningens arbetsordning meddelas närmare föreskrifter om organiseringen av arbetet i centralförvaltningen. Föreskrifter kan t.ex. meddelas om den interna organisationen och arbetsfördelningen, tjänstemännens uppgifter och den beslutanderätt som ingår i tjänsten, ärenden som tjänstemän i egenskap av föredragande avgör på eget ansvar och utan föredragning, beredningen och avgörandet av förvaltningsärenden samt ställföreträdare. Föreskrifter om arbetsfördelningen mellan riksfogden och biträdande riksfogden utfärdas dock i Utsökningsverkets arbetsordning som enligt förslag ska publiceras i författningssamlingen.

Även en verksamhetsenhet kan ha en arbetsordning. Föreskrifter kan meddelas t.ex. om närmare organisering av en verksamhetsenhets uppgifter än vad som föreskrivs i lag och om verksamhetens interna behörighetsfördelning.

14 §. Utnämning och behörighetsvillkor. I paragrafen görs de ändringar och tillägg som följer av den föreslagna organisationsförändringen och de nya tjänstebenämningarna.

I 1 mom. föreskrivs att riksfogden och biträdande riksfogden utnämns av republikens president på framställning av statsrådet. Med stöd av gällande 1 kap. 12 § utnämns riksfogden av statsrådet. Bestämmelser om utnämning av de ordinarie domarna och riksåklagaren finns i grundlagen. Samtliga utnämns av republikens president. Enligt 14 § i lagen om åklagarväsendet (439/2011) utnämns biträdande riksåklagaren av republikens president på framställning av statsrådet. Det skulle vara motiverat att chefer och biträdande chefer som har ställningen som lagtillämpare vid Utsökningsverket, som är en rättskipningsmyndighet, på samma sätt som de nämnda tjänstemännen utnämns av republikens president.

En effektiv och kvalitativ ledning av den riksomfattande Utsökningsverket skulle bättre kunna säkerställas, om ledningsuppgifterna tillsätts för viss tid. Då skulle ledningens förmåga och förutsättningar för sina uppgifter regelbundet kunna bedömas och den bästa kompetensen hittas i föränderliga situationer. Till högsta ledningen för Utsökningsverket bör kunna utnämnas den mest kompetenta bland dem som sökt tjänsten och uppfyller behörighetsvillkoren. Förfarandet skulle stödja tjänsterotation men inte äventyra ett kontinuerligt utvecklande av Utsökningsverkets verksamhet. En tjänsteman som utnämns till en tjänst för viss tid och har skött sina uppgifter väl och även annars fortfarande uppfyller urvalskriterierna för tjänsten har sannolikt en stark position när tjänsten ska tillsättas på nytt, om han eller hon ställer upp för en ny mandatperiod.

Tjänsten som biträdande riksfogde ska tillsättas för viss tid. Han eller hon utnämns för fem år i sänder. En biträdande riksfogde som skött tjänsten i fem år kan utnämnas på nytt. Om den som ska utnämnas till en tjänst kommer att uppnå den föreskrivna avgångsåldern före mandattidens utgång, kommer han eller hon dock att utnämnas endast till utgången av den månad då åldern uppnås. Tjänsten som riksfogde ska med stöd av 9 a § i statstjänstemannalagen (283/2015) tillsättas för viss tid.

Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om behörighetsvillkor för tjänsterna som riksfogde och biträdande riksfogde. Utöver det som föreskrivs i 8 § 2 mom. i statstjänstemannalagen ska behörighetsvillkoren för tjänsten som riksfogde och tjänsten som biträdande riksfogde vara annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt samt utmärkt förtrogenhet med utsökningsverksamhet. Kraven för riksfogden och biträdande riksfogden på utmärkt förtrogenhet med utsökningsverksamhet motsvarar behörighetsvillkoret för riksfogden i 5 § 1 mom. i lagen om Riksfogdeämbetet. Den examen som krävs för behörighet motsvarar i sak den examen som för närvarande krävs av riksfogden. Utöver juris magisterexamen ska också den tidigare juris kandidatexamen fortfarande ge behörighet för riksfogdens uppgifter. Eftersom innehållet i magisterexamen i internationell och komparativ rätt inte motsvarar ovan avsedda högre högskoleexamina, ger den dock inte behörighet för de aktuella uppgifterna. Med stöd av 7 § i statstjänstemannalagen (281/2000) kan endast en finsk medborgare utnämnas till tjänsten som chef för myndigheten eller till en tjänst till vilken hör uppgifter som utmätningsman.

I 3 mom. föreskrivs om att de ledande häradsfogdarna, häradsfogdarna, de ledande förvaltningsfogdarna och förvaltningsfogdarna utnämns av riksfogden. Tjänsterna som ledande häradsfogde och ledande förvaltningsfogde ska tillsättas för viss tid. De utnämns för fem år i sänder. Samma person ska kunna utnämnas upprepade gånger. Begränsningen för avgångsål-

der ska även gälla dessa tjänster. Tidsbundenheten för de visstidstjänster som avses i denna paragraf gäller inte de nuvarande tjänsteinnehavarna. Tjänsterna och de tjänstemän som utnämns till dem flyttas tillsammans med uppgifterna över till den nya organisationen med stöd av statstjänstemannalagen.

Till paragrafen fogas nya 4—6 mom.

I 4 mom. föreskrivs för det första om behörighetsvillkor för ledande häradsfogde och häradsfogde. Bestämmelsen motsvarar behörighetsvillkoren i den gällande paragrafens 2 mom. Liksom nu ska lagen för den ledande häradsfogdens del innehålla en uttrycklig bestämmelse enligt vilken den som ska utnämnas till tjänsten förutsätts ha sådan ledarförmåga som behövs vid skötseln av uppgiften. I och med att indelningen i utsökningsdistrikt upphör, kan även en enskild häradsfogde få ett mycket stort antal tjänstemän direkt under sig i en organisation med en enda myndighet. Därför ska bedömningen av ledarförmåga då uppmärksammas särskilt även vid utnämningen till tjänsten som häradsfogde och bedömningen av den sökandes personliga egenskaper.

Enligt 5 mom. utfärdas bestämmelser om behörighetsvillkoren för tjänsternas som ledande förvaltningsfogde och förvaltningsfogde genom förordning av statsrådet. Avsikten är att deras behörighetsvillkor ska motsvara behörighetsvillkoren i 5 § 2 mom. i den gällande lagen om Riksfogdeämbetet.

Enligt 6 mom. utfärdas bestämmelser om utnämning av utsökningsöverinspektörer och utsökningsinspektörer och om behörighetsvillkoren för tjänsterna genom förordning av statsrådet. Motsvarande hänvisningsbestämmelse om häradsutmättningsmän finns i 3 mom. i gällande paragraf. För närvarande föreskrivs i 2 § i statsrådets förordning om utsökningsväsendets förvaltning om behörighetsvillkor för häradsutmättningsmän och landskapsutmättningsmän.

Avsikten är att en person som har avlagt lägre eller högre högskoleexamen och som har praktisk erfarenhet i uppgifter som hör till tjänsten kan utnämnas till utsökningsöverinspektör. Utbildningskravet för häradsutmättningsman är för närvarande högskoleexamen, lämplig yrkesinriktad examen eller studentexamen. Behörighetsvillkoren för utsökningsöverinspektör i fråga om utbildning är högre än för häradsutmättningsmän. Avsikten är att de ändå inte ska gälla en tjänsteman som är fast anställd som häradsutmättningsman vid ikraftträdandet av lagen. De ska inte heller gälla en tjänsteman som är anställd för viss tid, om tjänsteförhållandet sträcker sig till tiden efter ikraftträdandet. Enligt 6 mom. kan det vid Utsökningsverket också finnas annan personal i tjänsteförhållande.

24 §. Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret. Enligt 1 mom. i gällande paragraf sörjer Utsökningsverket för driften och utvecklandet av informationssystemet. På grund av organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet med Utsökningsverket.

Enligt 2 mom. i gällande paragraf består utsökningsregistret av en riksomfattande indexdel och registerdelar som förs lokalt. När Utsökningsverket blir en riksomfattande organisation kommer utsökningsregistret inte längre att ha registerdelar som förs lokalt. Därför stryks ovan nämnda indelning av utsökningsregistret i delar i paragrafen.

25 §. Personuppgiftsansvarig. I paragrafen görs ändringar till följd av organisationsförändringen. Utsökningsverket ska vara registeransvarigt för utsökningsregistret. Utsökningsverkets centralförvaltning ska sörja för driften av registret i stället för nuvarande Riksfogdeämbetet.

26 §. Registrets datainnehåll. Paragrafen ändras till följd av organisationsförändringen. I 1 mom. i gällande paragraf föreskrivs om vilka uppgifter som får samlas in och föras in i utsökningsregistrets lokala delar. I det inledande stycket till momentet stryks hänvisningen till de lokala registerdelarna.

Enligt 2 mom. i gällande paragraf får sådana ärendehanteringsuppgifter som behövs för att ärendet ska kunna hittas i de lokala registerdelarna föras in i registrets indexdel. Det föreslås att momentet upphävs som obehövligt. I den riksomfattande utsökningsorganisationen ska inte längre finnas lokala registerdelar.

27 §. Rätt att behandla uppgifter. Enligt 2 mom. i gällande paragraf får häradsfogdarna och de tjänstemän som lyder under dem samt de berörda tjänstemännen vid justitieministeriet och Riksfogdeämbetet i utsökningsärenden eller utsökningens förvaltningsärenden trots sekretessbestämmelserna behandla uppgifter som nämns i 26 §, specialuppgifter dock endast till den del det är nödvändigt i ett ärende. I momentet görs de ändringar som organisationsförändringen förutsätter. Enligt förslaget får de berörda tjänstemännen vid Utsökningsverket och justitieministeriet behandla uppgifter som nämns i momentet så som föreskrivs i momentet.

31 §. Intyg ur utsökningsregistret. Var och en har enligt 1 mom. i gällande paragraf rätt att av den lokala utsökningsmyndigheten ur utsökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person i dennes egenskap av svarande i ett utsökningsärende. Med anledning av organisationsförändringen stryks hänvisningen till lokal utsökningsmyndighet i momentet.

35 §. Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning. Enligt gällande paragraf kan Riksfogdeämbetet besluta om inrättande av en teknisk anslutning och om utlämnande av uppgifter ur utsökningsregistret med hjälp av den. På grund av organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet med Utsökningsverket.

2 kap **Utsökningsgrunder**

28 §. Domstolens meddelande och utmätningssmannens intyg. Enligt 1 mom. i gällande paragraf ska den domstol där talan enligt 26 § har väckts omedelbart underrätta utmätningssmannen på orten om saken för anteckning i utsökningens informationssystem. Med anledning av organisationsförändringen stryks hänvisningen till den lokala utsökningsmyndigheten.

3 kap. **Allmänna bestämmelser om förfarandet**

1 §. Ansökan om utsökning. I 1 mom. i gällande paragraf föreskrivs det om på vilka sätt utsökning söks. Enligt gällande bestämmelse söks utsökning antingen genom skriftlig ansökan till utmätningssmannen på svarandens bonings- eller hemort eller till en annan lokal utsökningsmyndighet eller genom elektroniskt meddelande med hjälp av en teknisk anslutning till utsökningens riksomfattande informationssystem, om Riksfogdeämbetet eller någon som Riksfogdeämbetet förordnat har beviljat sökanden tillstånd till detta (*informationssystemssökande*).

I momentet stryks hänvisningarna till lokala utsökningsmyndigheter och Riksfogdeämbetet byts ut mot Utsökningsverket. Till momentet fogas en möjlighet att göra utsökningsansökan även via utsökningens e-tjänst.

Utsökning kan sökas elektroniskt via justitieförvaltningens e-tjänst. Till utsökningsverken kommer årligen in ca 350 000 utsökningsansökningar som gjorts skriftligen eller per e-post. Sådana ansökningar sänds också ofta in av yrkesmässigt verksamma borgenärer, som ofta även har tillstånd för informationssystemssökande. Även från offentliga samfund kommer mycket pappersansökningar. Behandlingen av manuella ansökningar vid utsökningsverken är mera tidskrävande än elektroniska ansökningar. Målsättningen för Utsökningsverket är att en så stor del som möjligt av utsökningsansökningarna ska göras elektroniskt antingen via utsökningens e-tjänst eller den informationssystemssökandes förbindelse.

Med anledning av ovanstående föreslås till paragrafen bli fogat ett nytt 3 mom. enligt vilket en person eller ett offentligt samfund som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet ska lämna in ansökan om utsökning till en utsökningsmyndighet på det sätt som avses i 1 mom. 2 eller 3 punkten. En ansökan om utsökning som lämnats in på något annat sätt behandlas inte. En ansökan om utsökning som lämnats in på något annat sätt tas dock till behandling, om ansökan inte går att upprätta på ovan nämnda sätt. Skyldigheten att använda e-tjänster ska därmed inte vara absolut. Om en utsökningsansökan t.ex. av tekniska skäl inte har kunnat göras via e-tjänsten eller en informationssystemssökandes förbindelse kan den undantagsvis lämnas in på något annat sätt. Även t.ex. sällsynta eller komplicerade räntekrav kan inte alltid ställas via en informationssystemssökandes förbindelse. Även då ska man alternativt använda utsökningens e-tjänst, om ansökan kan sändas på det sättet.

Sökande och offentliga samfund som bedriver yrkesmässig indrivningsverksamhet kan förutsättas använda elektroniska servicekanaler. Däremot har inte alla fysiska personer kompetens eller möjligheter att sköta ärenden elektroniskt vid en myndighet. Därför utvidgas bestämmelsen inte till att gälla dem med hänsyn till jämlikhet och förbud mot diskriminering som tryggas i 6 § i grundlagen. Den likabehandling som tryggas i grundlagen utsträcker sig i princip endast till fysiska personer.

Med indrivningsverksamhet avses i det här sammanhanget indrivning av fordringar för andras räkning samt indrivning av egna fordringar i sådana fall där det är uppenbart att de har tagits emot enbart i indrivningssyfte. Med personer som bedriver yrkesmässig indrivningsverksamhet avses här i första hand sådana personer som bedriver indrivningsverksamhet och som behöver tillstånd enligt lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet (517/1999) för sin verksamhet. Dessutom tillämpas bestämmelsen även på indrivning av ett samfunds eller en stiftelses fordringar, när uppdragsgivaren och den som bedriver indrivningsverksamhet hör till samma koncern som avses i bokföringslagen (1336/1997) och indrivningsverksamheten är annat än sporadisk. Med person avses här i enlighet med 1 kap. 3 § 2 mom. i utsökningsbalken förutom fysiska personer även samfund, inrättningar och stiftelser. Offentliga samfund är bl.a. staten, kommuner, samkommuner, landskapet Åland samt religionssamfund.

I 3 kap. 104 § i utsökningsbalken föreskrivs om borgenärens skyldighet att meddela beloppet av sin fordran efter det att utmätning har förrättats för betalning av en passivfordran. Enligt bestämmelsen ska beloppet meddelas på det sätt som avses i 3 kap. 1 § i utsökningsbalken. En person och ett offentligt samfund som bedriver yrkesmässig indrivningsverksamhet ska på samma sätt som med en utsökningsansökan meddela beloppet elektroniskt på det sätt som av-

ses i 1 § 1 mom. 2 eller 3 punkten alltid när det är tekniskt möjligt. För närvarande är det inte möjligt att meddela beloppet via utsökningens e-tjänst, men det kommer enligt planerna att göras möjligt under de närmaste åren.

2 §. Innehållet i ansökan om utsökning. Paragrafens 2 mom. reglerar ansökningar om utsökning i situationer när flera gäldenärer svarar för sökandens fordran eller en del av fordran och ett annat utsökningsärende som gäller fordran redan har inletts eller inleds samtidigt. I ansökan ska då uppges vem som är ansvarig häradsutmättningsman i det andra ärendet eller var ärendet behandlas eller vem som är gäldenär i det ärendet. Bestämmelsen föreslås bli förtydligad så att sökanden endast behöver meddela vem som är gäldenär i det andra ärendet. Sökanden förutsätts inte längre veta vem som är ansvarig utmättningsman i det andra ärendet eller var det behandlas.

7 §. Ingivande av utsökningsgrunden och av fordringsbevis i efterhand. Enligt 1 mom. i gällande paragraf ska en handling som avses i bestämmelsen och som fattas i en ansökan som har gjorts i elektronisk form lämnas till den ansvarige utmättningsman som avses i 13 § eller en annan lokal utsökningsmyndighet. Med anledning av organisationsförändringen stryks hänvisningen till den ansvarige utmättningsmannen eller en annan lokal utsökningsmyndighet i bestämmelsen. Enligt förslaget ska handlingen lämnas till en utsökningsmyndighet.

8 §. Tidpunkt för anhängigblivande. Ett utsökningsärende blir enligt 1 mom. i gällande paragraf anhängigt när ansökan om utsökning inkommer till den lokala utsökningsmyndigheten eller till utsökningens informationssystem, om det inte senare framkommer att det inte fanns förutsättningar för anhängiggörande. Med anledning av organisationsförändringen stryks hänvisningen till den lokala utsökningsmyndigheten.

11 §. Fullmakt för ombud. Det föreslås att 2 mom. ändras så att en fullmakt som berättigar till att lyfta medel eller omhänderta egendom till skillnad från den gällande bestämmelsen också ska kunna sändas med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod. Om utmättningsmannen ifrågasätter fullmaktens äkthet ska denne kräva att ombudet sänder fullmakten i original.

I praktiken ges många sådana fullmakter som avses i momentet. I allmänhet ges fullmakt till sådana som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet. Kravet på att fullmakten ska lämnas i original slopas för att det ska bli lättare att använda e-tjänster i utsökningen. Det föreslås att 1 § i det aktuella kapitlet om ansökan om utsökning ändras så att personer och samfund som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet åläggs att lämna in utsökningsansökan elektroniskt.

Om utmättningsmannen har minsta tvivel om fullmaktens äkthet, ska han eller hon kräva att fullmakten lämnas in i original. En sådan situation kan uppstå t.ex. om fullmakten har utfärdats till en privatperson som inte yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet.

Enligt 3 mom. i gällande paragraf kan Riksfogdeämbetet eller någon som Riksfogdeämbetet förordnat på borgenärens begäran besluta att fullmakten ska registreras i utsökningens informationssystem i syfte att utvisa ombudets rätt att företräda sin huvudman. Med anledning av organisationsreformen föreslås bestämmelser om att Utsökningsverket fattar beslut om registrering av fullmakter.

13 §. Ansvarig utmättningsman. Genom en lag om ändring av utsökningslagen som trädde i kraft vid ingången av mars 2004 övergick man i fråga om utsökningsärenden som gäller en och samma svarande till en centraliserad skötsel. Samma utmättningsman behandlar alla utsökningsärenden som gäller en och samma svarande. Avsikten är inte att systemet med ansvarig utmättningsman ska slopas. I 1 mom. föreslås dock ett tillägg som gör det möjligt för flera utmättningsmän att gemensamt behandla utsökningsärenden som gäller en och samma gäldenär i en indrivningsgrupp. Behandlingen av en gäldenärs utsökningsärenden i en indrivningsgrupp skulle möjliggöra en specialisering inom gruppen och göra förfarandet effektivare och enhetligare. Då är det inte fråga om en sådan koncentreringsåtgärd som avses i 14 a § 2 mom.

Eftersom även en utsökningsinspektör enligt det föreslagna 1 kap. 7 § 1 mom. är utmättningsman, görs en precisering av detta i momentet.

Ansvariga utmättningsmän är med stöd av 2 mom. förutom den berörda häradsfogden den utsökningsöverinspektör eller utsökningsinspektör som hör till indrivningsgruppen och som de ärenden som gäller svaranden ifråga hör till. Då har den ansvariga utmättningsmannen för svaranden ifråga det övergripande ansvaret för att svarandens utsökningsärenden sköts skyndsamt och tillbörligt och enligt de övriga principerna för utsökningsförfarandet på det sätt som förutsetts i lag. Varje utmättningsman som hör till indrivningsgruppen svarar för att hans eller hennes verkställighetsåtgärder är lagenliga eller för försummelse av en verkställighetsåtgärd.

Som ett nytt 3 mom. finns bestämmelsen i det nuvarande 1 mom. om att den ansvarige utmättningsmannen är behörig i hela landet. Utöver detta föreskrivs i momentet att även en annan utmättningsman som hör till indrivningsgruppen förutom den ansvarige utmättningsmannen har samma behörighet när han eller hon utför verkställighetsåtgärder i utsökningsärenden som hör till indrivningsgruppen.

Enligt 2 mom. i den gällande paragrafen ska en inkommen utsökningsansökan så snart som möjligt efter behövliga inledande åtgärder dirigeras till den ansvarige utmättningsmannen. Det föreslås att bestämmelsen stryks som onödig, eftersom ett ärende som inletts i den riksomfattande organisationen inte längre behöver dirigeras från ett utsökningsdistrikt till ett annat. Utsökningsansökningar styrs alltid genast efter inloggningen i utsökningsens informationssystem till den ansvariga utmättningsman som saken gäller.

14 §. Bestämmande av ansvarig utmättningsman vid omfattande verkställighet. I gällande 14 § föreskrivs om viktiga förutsättningar för bestämmande av förrättningsplats med avseende på svarandens rättsskydd. I de grunder enligt vilka en ansvarig utmättningsman bestäms ska tas hänsyn till svarandens bonings- eller hemort eller någon annan faktisk möjlighet för svaranden att bevaka sina intressen. I paragrafen föreskrivs vidare att om det finns flera alternativ som uppfyller dessa förutsättningar, bestäms den ansvarige utmättningsmannen beroende på var verkställigheten kan ske på ändamålsenligaste sätt. Bestämmelser om de grunder enligt vilka den ansvarige utmättningsmannen bestäms finns i 1—3 § i statsrådets förordning om utsökningsförfarandet. Förordningens 1 § innehåller allmänna grunder för bestämmande och 2 § särskilda grunder för bestämmande. I 3 § i förordningen föreskrivs om bestämmande av ansvarig utmättningsman i ett utsökningsärende som kräver specialåtgärder. Paragraferna 1—3 § i statsrådets förordning om utsökningsförfarandet upphävs när denna lag träder i kraft och grunderna för bestämmande av ansvarig utmättningsman i sin helhet i tillämpliga delar tas in i denna paragraf och i den föreslagna 14 a §.

RP 71/2018 rd

I paragrafen föreskrivs om grunderna för bestämmande av ansvarig utmätningsman vid omfattande verkställighet. Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet.

I *1 mom.* föreskrivs att ansvarig utmätningsman vid omfattande verkställighet för en svarande som är en fysisk person är utmätningsmannen på svarandens bonings- eller hemort. Utsökningsärenden som hör till omfattande verkställighet behandlas lokalt vid Utsökningsverkets verksamhetsställen på varje regional verksamhetsenhets verksamhetsområde. Avsikten är att utsökningsöverinspektörer som förrättar omfattande verkställighet i princip ska vara placerade vid samtliga verksamhetsställen. Enligt motiveringen till den gällande paragrafen (RP 216/2001 rd) avses med grunderna enligt vilka det avgörs vem som är ansvarig utmätningsman de kriterier enligt vilka ett utsökningsärende dirigeras till ett visst distrikt. Vid det riksomfattande Utsökningsverket ska inte finnas någon indelning i utsökningsdistrikt. I situationer där Utsökningsverket inte har något verksamhetsställe på den bonings- eller hemort som bestäms med stöd av kommunindelningen, bestäms den ansvarige utmätningsmannen på bonings- eller hemorten enligt det verksamhetsställe där den aktuella ortens utsökningsärenden behandlas enligt arbetsfördelningen. Det är även då fråga om den utmätningsman på bonings- eller hemorten som avses i bestämmelsen. Utgångspunkten för arbetsfördelningen för omfattande verkställighet ska vara att utmätningsmannen på det verksamhetsställe som ligger närmast svarandens bonings- eller hemort utses till ansvarig utmätningsman. Med beaktande av skyldigheterna i 1 kap. 19 § kan som behandlingsplats också väljas ett verksamhetsställe som t.ex. i fråga om sina förbindelser för skötseln av ärenden är ett naturligare val än verksamhetsstället på bonings- eller hemorten när svarandens möjligheter att bevaka sina intressen så kräver.

I det gällande *1 mom.* finns en bestämmelse enligt vilken utsökningsärenden som kräver specialåtgärder kan koncentreras till vissa utmätningsmän, som då till denna del blir ansvariga utmätningsmän. Det föreslås att bestämmelsen upphävs. Den ersätts av de föreslagna bestämmelserna om specialverkställighet i 1 kap. 2 a § 1 mom., 11 § 2 mom. och 14 a § 1 mom. i detta kapitel, samt en bestämmelse om koncentrerad av specialåtgärder till vissa utmätningsmän som det föreskrivs om i nämnda 14 a § 2 mom.

Det föreslagna *2 mom.* innehåller bestämmelser om grunderna för bestämmande av ansvarig utmätningsman när det gäller en näringsidkare som är svarande, ett bolag eller någon annan sammanslutning. Den primära bestämningsgrunden ska vara det faktiska verksamhetsstället. Om svaranden inte har ett faktiskt verksamhetsställe i Finland, är utmätningsmannen på hemorten enligt handelsregistret ansvarig utmätningsman. Detta motsvarar i sak i gällande 2 § 2 mom. i statsrådets förordning om utsökningsförfarandet. Bestämmelsen i det gällande *2 mom.* om att bestämmandet av ansvarig utmätningsman inte får överklagas flyttas till den nya 15 a §.

Det föreslås att ett nytt *3 mom.* fogas till paragrafen. Om förrättningarna i sin helhet eller i huvudsak hålls av någon annan utmätningsman än utmätningsmannen på bonings- eller hemorten eller på det faktiska verksamhetsstället och inga andra utsökningsärenden har inletts, är utmätningsmannen på förrättningsstället ansvarig utmätningsman. Detta motsvarar i sak gällande 2 § 1 mom. i statsrådets förordning om utsökningsförfarandet.

Paragrafens nya *4 mom.* ska för det första gälla situationer där svaranden inte har bonings- eller hemort eller verksamhetsställe i Finland eller det inte är känt. Ansvarig utmätningsman är då utmätningsmannen på det verksamhetsställe där det är mest ändamålsenligt att förrättningarna hålls. Behandlingsplatsen bestäms på samma sätt i situationer där det finns flera alternativ

för bestämmandet av ansvarig utmättningsman. Regleringen ska i fråga om den sistnämnda motsvara bestämmelsen i 1 mom. i den gällande paragrafen.

Om det uppstår oklarhet i fråga om bestämmandet av ansvarig utmättningsman, ska ärendet föras till riksfogden eller den som han eller hon förordnar för avgörande. Det har inte ansetts nödvändigt att föreslå någon bestämmelse om denna administrativa fråga i lagen.

14 a §. *Bestämmande av ansvarig utmättningsman vid annan verkställighet.* Enligt förslaget ska en ny 14 a § fogas till kapitlet.

Utsökningsärenden som hör till basverkställighet koncentreras till en riksomfattande verksamhetsenhet med basverkställighet och ärenden som hör till specialverkställighet till en riksomfattande verksamhetsenhet med specialverkställighet. Bestämmelser om dessa verksamhetsenheter finns i 1 kap. 11 § 2 mom. I 1 mom. i den aktuella paragrafen föreslås bestämmelser om att utmätningsmännen vid de aktuella verksamhetsenheterna i enlighet med arbetsfördelningen vid verksamhetsenheten ifråga ska vara ansvarig utmättningsman för en svarande som är föremål för verkställighet där, och då behandlar en och samma utmättningsman alla utsökningsärenden som gäller en och samma svarande.

Som 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken verkställighetsåtgärder som kräver specialkunskaper (*specialåtgärder*) och regleras genom förordning av statsrådet kan koncentreras till vissa utmätningsmän för att verkställigheten ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. De blir då ansvariga utmätningsmän i fråga om dessa. Lagrummet möjliggör ett begränsat undantag från gäldenärsbaserad behandling. En utmättningsman till vilken specialåtgärder har koncentrerats för behandling är ansvarig utmättningsman i ett utsökningsärende endast i fråga om den förrättning som hör till honom eller henne och endast tills den har slutförts. Till dessa delar motsvarar ordalydelsen i bestämmelsen det gällande 14 § 1 mom. Gäldenärens egentliga ansvariga utmättningsman har det övergripande ansvaret för gäldenärens situation.

Avsikten är att den aktuella förordningen av statsrådet ges vid behov senare efter lagens ikraftträdande. Närmare föreskrifter om ordnandet av centraliseringen av specialåtgärder meddelas i Utsökningsverkets arbetsordning. En bestämmelse om detta finns i 1 kap. 13 § 3 punkten. Det finns inget hinder för att en utmättningsman som det har koncentrerats specialåtgärder till utöver sin specialiseringsuppgift även har ett eget ansvarsområde för utsökningsgäldenärer, en s.k. rotel.

En specialåtgärd kan till naturen vara bunden till ort, och då kan verkställigheten inte förrättas någon annanstans än på den ort där föremålet för verkställigheten finns. Om åter verkställigheten av en specialåtgärd inte kräver lokal behandling, kan behandlingsplatsen väljas på ändamålsenlighetsgrunder.

Vid vissa av Utsökningsverkets verksamhetsställen, i praktiken främst vid de största verksamhetsställena, kan finnas utsökningsmän som är specialiserade på sådana specialåtgärder, t.ex. realiseringar eller utmätning av dödsboandelar. Dessutom har olika åtgärder som kräver specialkunskaper om internationell verkställighet ökat och torde öka ytterligare under kommande år. Specialåtgärder kan gälla vissa ärendehelheter med internationella kopplingar, för närvarande t.ex. vissa verkställighetsuppdrag i anknytning till lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013) eller lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som

RP 71/2018 rd

grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967, sanktionslag).

Den föreslagna specialiseringen möjliggör att endast vissa utmätningsmän behöver utbildas för särskild yrkeskompetens och en koncentrerings av den aktuella verkställigheten till dem. Verkställighetens kvalitet och de berörda rättskydd förbättras när uppdraget sköts av en utmätningsman som är behörig att förrätta det.

I motiveringen till gällande 14 § (RP 216/2001 rd) konstateras i fråga om bestämmande av ansvarig utmätningsman för ärenden som kräver specialåtgärder att man i högre grad än vanligt kan avvika från kriterierna för bostads- och hemort eller intressebevakningsort. I motiveringen konstateras vidare att de nämnda kriterierna ska beaktas även i dessa fall så att ärendet flyttas till närmaste utmätningsman som specialiserat sig på sådana ärenden. Principen lämpar sig inte längre till alla delar för behoven i dagens utsokningsförfarande. Behandling av en gäldenärs utsokningsärenden vid en verksamhetsenhet med basverksställighet eller specialverksställighet skulle innebära att förrättningsplatsen i princip kan bestämmas på ett annat sätt än vid omfattande verksställighet. Detsamma gäller specialåtgärder. Bestämmande av förrättningsplats ska inte nödvändigtvis bygga på svarandens bonings- eller hemort eller de övriga grunder för bestämmande av ansvarig utmätningsman som det föreslås bestämmelser om i 14 §, utan på operativa och ekonomiska aspekter. I den förordning av justitieministeriet där det föreskrivs om uppgifterna för Utsökningsverkets verksamhetsställen ska också dessa aspekter beaktas. I ovannämnda fall tryggas svarandens möjligheter att uträtta ärenden och påverka i enlighet med det som anges nedan.

I det föreslagna 1 kap. 11 § 4 mom. ingår en bestämmelse enligt vilken verksamheten ska ordnas så att den regionala tillgången till tjänster tillgodoses. Nämnda skyldighet gäller också när verksamheten ordnas vid de verksamhetsenheter som avses i den aktuella paragrafen eller när behandlingen av specialåtgärder centraliseras. Utsökningsverket ska ha tillräckligt med verksamhetsställen där ärenden kan uträttas även om en koncentrerings skulle leda till att svaranden i praktiken inte alltid kan sköta sina ärenden med utmätningsmannen personligen på grund av de geografiska avstånden. I syfte att betona skyldigheten tas som 3 mom. i den aktuella paragrafen in en uttrycklig bestämmelse enligt vilken det vid koncentrerings av verksställigheten alltid ska ses till att svarandens faktiska möjlighet att bevaka sina intressen säkras på tillbörligt sätt.

Den gällande lagens 1 kap. 20 § gäller öppenhet och utmätningsmannens skyldighet att informera i ett utsokningsärende. Med stöd av bestämmelsen har utmätningsmannen bl.a. skyldighet att ge parterna handledning i utsokningsärendet och information om verksställighetens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna. Kravet på öppenhet kan också ses som en del av den mera omfattande serviceprincip som följs i modern utsokning. (Linna-Leppänen: Ulosotto-oikeus 1 - Ulosottomenettely, 2014, s. 52). Det aktuella 3 mom. ger uttryck för denna serviceprincip. Bestämmelsen inbegriper bl.a. att svaranden har rätt att sköta sina ärenden vid kundtjänsten på det närmaste verksamhetsstället eller med den jourhavande utmätningsmannen på det verksamhetsstället. Till ändamålsenlig service vid utsokning hör att svaranden oberoende av verksamhetsställe ges nödvändig rådgivning och handledning och att handlingar i anslutning till utsokningsärendet som svaranden eventuellt har med sig tas emot och vidarebefordras till den ansvariga utmätningsmannen på ett annat ställe. På begäran ska det för svaranden i mån av möjlighet ordnas ett tillfälle att kommunicera per telefon eller via en nätförbindelse med den ansvariga utmätningsmannen. Utsökningsverkets centralförvaltning

kan vid behov ge anvisningar för att serviceprincipen ska iakttas enhetligt vid olika verksamhetsställen.

Med anledning av det som anges ovan har det ansetts att svarandens rättsskyddsgarantier är tillräckliga med den föreslagna regleringen och anvisningarna för förfarandet också när behandlingen av utsökningsärenden eller verkställighetsåtgärder koncentreras.

15 §. Byte av ansvarig utmätningsman. Enligt gällande paragraf överförs ärendet till en ny ansvarig utmätningsman om en förändring sker i en sådan omständighet som nämns i statsrådets förordning om utsökningsförfarandet på basis av vilken den ansvarige utmätningsmannen bestäms. Bestämmelserna om grunderna för bestämmande av ansvarig utmätningsman i nämnda förordning föreslås bli upphävda. I 14 § föreskrivs om bestämmande av ansvarig utmätningsman vid omfattande verkställighet. I 14 a § föreskrivs om bestämmande av ansvarig utmätningsman vid basverkställighet och specialverkställighet. I paragrafen föreskrivs också om bestämmande av ansvarig utmätningsman när specialåtgärder koncentreras till en viss utmätningsman. Hänvisningen i den aktuella paragrafen till statsrådets förordning föreslås bli ändrad till en hänvisning till ovan nämnda paragrafer.

15 a §. Förbud mot att söka ändring i fråga om bestämmande av ansvarig utmätningsman. Eftersom det fogas en ny 14 a § till kapitlet, föreslås bestämmelsen i det gällande 14 § 2 mom. om att bestämmande av ansvarig utmätningsman inte får överklagas bli överförd till en ny 15 a §. Besvärsförbudet ska gälla bestämmande av ansvarig utmätningsman med stöd av både 14, 14 a och 15 §.

19 §. Utförande av interimistiska åtgärder. Enligt 2 mom. i gällande paragraf får en interimistisk åtgärd utföras också av någon annan än den ansvarige utmätningsmannen och också av en häradsutmättningsman i ett ärende där häradsfogden har uteslutande behörighet. Med anledning av organisationsförändringen och ändringen av tjänstebemärkningarna ersätts häradsutmättningsman i momentet med utsökningsöverinspektör.

Till momentet fogas en bestämmelse enligt vilken utsökningsinspektören får utföra en interimistisk åtgärd även i ett ärende där utsökningsöverinspektören har behörighet. I brådskande situationer där man inte hinner överföra gäldenärens utsökningsärenden från basverkställighet till omfattande verkställighet för att utföra uppgifter som hör till utsökningsöverinspektörens behörighet, får utsökningsinspektören utföra en interimistisk åtgärd. Gäldenärens utsökningsärenden ska i sådana situationer utan dröjsmål överföras till omfattande verkställighet efter att den interimistiska åtgärden utförts.

33 §. Meddelande om anhängighet. Enligt 1 mom. 2 punkten i gällande paragraf ska meddelandet innehålla uppgift om den ansvarige häradsutmättningsmannen och hans kontaktinformation. Med anledning av de föreslagna ändringarna i tjänstebemärkningarna ska ansvarig häradsutmättningsman här ersättas med utsökningsöverinspektör och utsökningsinspektör.

Avsikten är att kundservicen ska utvecklas så att kundservicepersonalen i större utsträckning kan svara på kundsamtal och andra kontakter i klara och enkla ärenden som inte kräver beslutsfattande. Därför föreslås att det i meddelandet istället för utmätningsmannens kontaktinformation ges den kontaktinformation som behövs t.ex. för att samtal ska kunna styras i första hand till kundtjänsten.

I 2 mom. i gällande paragraf finns en bestämmelse enligt vilken ett meddelande om anhängighet med de uppgifter som avses i 1 mom. 1, 2 och 7 punkten ges också till sökanden, om ärendet behandlas hos en annan utsökningsmyndighet än den lokala utsökningsmyndighet till vilken sökanden har lämnat sin ansökan. Det föreslås att bestämmelsen stryks som obehövlig i momentet. När Utsökningsverket blir en riksomfattande organisation har bestämmelsen inte längre någon betydelse.

40 §. *Bevislig delgivning.* Enligt 3 mom. i gällande paragraf förvaras handlingar i situationer då delgivningen inte lyckas vid det aktuella utsökningsverket där mottagaren kan få dem. Med anledning av organisationsförändringen ersätts utsökningsverket med Utsökningsverkets verksamhetsställe.

64 §. *Allmän bestämmelse.* Enligt 2 mom. i gällande paragraf har Riksfogdeämbetet rätt att få de uppgifter som avses i 1 mom. på de villkor som nämns i momentet och att lämna ut dem till utmätningsmannen för användning i ett enskilt utsökningsärende, om det är ändamålsenligt att uppgifterna på detta sätt inhämtas centralt.

Enligt motiveringen till bestämmelsen (RP 46/2009 rd, s. 13) kan uppgifterna inhämtas centralt, om det är ändamålsenligt, t.ex. då det är frågan om stora informationsvolymmer och man genom koncentrereringen kan undvika att den som överlämnar uppgifterna drabbas av onödiga kostnader eller onödigt arbete. Avsikten är att göra det lättare att få information då man i en mångfald ärenden behöver uppgifter ur samma källa, t.ex. ett elektroniskt register eller informationssystem.

Riksfogdeämbetet har utfört sådan inhämtning av information som avses i bestämmelsen, bl.a. i situationer där en sammanslutning har betalt ett stort antal personer avkastning som med stöd av medlemskap ska betalas i samband med nedläggningen av ett andelslag. Då har gäldenärernas ägaruppgifter centraliserat utretts i ett register som utmätningsmännen inte har haft rätt att läsa. I sådana situationer har inhämtning av information förutsatt att uppgifterna i gäldenärstabasen inom utsökningen korskörs med en annan databas. En centraliserad informationssökning har i sådana situationer varit ändamålsenlig både för utsökningen och för den som lämnat information.

Ett praktiskt problem vid centraliserad informationssökning har i vissa fall varit att den som lämnat information inte har ansett sig skyldig att lämna ut uppgifter till Riksfogdeämbetet med stöd av den aktuella bestämmelsen. Därför föreslås att ordalydelsen i bestämmelsen görs klarare. Enligt förslaget har Utsökningsverket trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få de uppgifter, handlingar och material som avses i paragrafen centralt och lämna ut dem till utmätningsmannen för användning i ett enskilt utsökningsärende, om det är ändamålsenligt för verkställigheten att uppgifterna inhämtas centralt.

69 §. *Allmän bestämmelse.* I gällande paragraf finns en bestämmelse om utsökningsmyndighetens rätt att lämna ut uppgifter till en annan utsökningsmyndighet för handläggningen av ett utsökningsärende samt till justitieministeriet och Riksfogdeämbetet för handläggningen av administrativa uppgifter. Med anledning av organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet i bestämmelsen med Utsökningsverkets centralförvaltning.

108 §. *Handräckning av andra myndigheter.* Enligt 2 mom. i gällande paragraf får en häradsutmätningssman begära handräckning av en annan myndighet om ärendet är brådskande. Med

anledning av ändringen av tjänstebenämningarna ersätts häradsutmättningsman i momentet med utsökningsöverinspektör. Vid basverkställighet får handräckning vid behov begäras av häradsfogden.

4 kap. **Utmätning**

83 §. *Betalningstidpunkt.* Enligt 2 mom. i gällande paragraf anses kontantbetalning ha skett när pengarna har betalats till den ansvarige utmätningsmannen eller någon annan lokal utsökningsmyndighet. Med anledning av organisationsförändringen stryks hänvisningen till lokal utsökningsmyndighet i momentet. Kontantbetalning anses ha skett när pengarna har betalats till en utsökningsmyndighet.

10 kap **Självrättelse, verkställighetstvist, avbrytande av verkställighet och förvaltningsklagan**

Eftersom en ny 27 § som reglerar anförande och avgörande av förvaltningsklagan föreslås bli fogad till kapitlet, ändras rubriken för kapitlet i motsvarighet till den.

27 §. *Anförande och avgörande av förvaltningsklagan.* Till kapitlet föreslås bli fogad en ny 27 §. För närvarande föreskrivs i 2 § 4 punkten i lagen om Riksfogdeämbetet om förvaltningsklagan vid utsökning. Enligt bestämmelsen avgör Riksfogdeämbetet de fall av klagan och ersättningsyrkanden som gäller utsökningsmyndigheternas verksamhet och som ankommer på ämbetsverket.

Lagen om Riksfogdeämbetet upphävs när denna lag träder i kraft. Enligt 53 a § 1 mom. i förvaltningslagen (368/2014) anføres förvaltningsklagan hos den myndighet som övervakar verksamheten. Därför föreslås att det i utsökningsbalken tas in bestämmelser som till denna del preciserar 8 a kap. i förvaltningslagen (368/2014). I 1 mom. föreskrivs att förvaltningsklagan anføres hos Utsökningsverkets centralförvaltning. Utsökningsverkets centralförvaltning är med stöd av det föreslagna 1 kap. 12 a § 1 mom. en sådan myndighet som övervakar utsökningsmyndigheternas verksamhet som avses i förvaltningslagen. I 2 mom. 4 punkten i nämnda paragraf föreskrivs uttryckligen att Utsökningsverkets centralförvaltning ska avgöra de fall av klagan som gäller utsökningsmyndigheternas verksamhet och som ankommer på centralförvaltningen. I 11 kap. 18 § föreskrivs på motsvarande sätt om tingsrättens anvisning om anförande av klagan hos centralförvaltningen.

Enligt 2 mom. avgörs förvaltningsklagan av riksfogden eller en av riksfogden förordnad ledande förvaltningsfogde. I praktiken innebär detta den ledande förvaltningsfogden vid centralförvaltningens juridiska enhet. Förvaltningsklagan som anförts över åtgärder av riksfogden och biträdande riksfogden avgörs av justitieministeriet.

11 kap. **Sökande av ändring i utmätningsmannens förfarande**

2 §. *Behörig domstol.* Paragrafens 3 mom. upphävs. Bestämmelser om hos vilken tingsrätt ändring ska sökas ingår i den nya 2 a §.

2 a §. *Hur behörig domstol bestäms.* I paragrafen föreskrivs om domstolarnas regionala behörighet, dvs. om vilken domstol som är behörig att behandla en verkställighetsåtgärd eller besvär över ett beslut av en utmätningsman. Enligt 2 § 3 mom., som föreslås bli upphävt i kapitlet,

söks ändring hos den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har utförts. En ändring av regleringen behövs för att en koncentrerad av den föreslagna basverkställigheten till vissa utmätningsmän oberoende av deras geografiska placering möjliggörs i propositionen. Förrättningsplatsen för en verkställighetsåtgärd kan därmed väljas slumpmässigt ur svarandens synvinkel eller ligga långt från svaranden. Ur svarandens synvinkel är det motiverat att utsokningsbesvär behandlas hos en tingsrätt som ligger nära honom eller henne. För att regleringen ska vara klar bestäms den behöriga domstolen på samma grunder oberoende av om ett utsokningsärende har behandlats vid basverkställighet, omfattande verkställighet eller specialverkställighet. Likaså är utgångspunkten i reglering som gäller forum i 10 kap. i rättegångsbalken (135/2009) att domstolen ska bestämmas med stöd av var svaranden finns.

I 1 mom. föreskrivs om behörig tingsrätt när svaranden i ett utsokningsärende är en fysisk person. Ändring söks hos den tingsrätt inom vars domkrets svaranden har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort. Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 1 § i rättegångsbalken om allmänt forum för en fysisk person.

I 2 mom. föreskrivs om behörig tingsrätt när svaranden i ett utsokningsärende är en juridisk person. Ändring söks hos den tingsrätt inom vars domkrets den juridiska personen har sitt hemvist eller där den juridiska personen förvaltning huvudsakligen sköts. Denna bestämmelse överensstämmer med 10 kap. 2 § 1 mom. i rättegångsbalken.

I 3 mom. föreskrivs om bestämmande av domstol när besvär gäller enbart fast egendom. Sökande av ändring behandlas då av den tingsrätt inom vars domkrets den fasta egendomen finns. När det gäller fast egendom görs därmed ett undantag från de forum som avses i 1 och 2 mom. Till skillnad från i 10 kap. 8 § i rättegångsbalken är den aktuella bestämmelsen absolut. När besvären gäller enbart fast egendom är bara den tingsrätt behörig inom vars domkrets den fasta egendomen finns. Besvären kan då t.ex. gälla om fastigheten har sålts till rätt pris. Den domstol inom vars domkrets den fasta egendomen finns har i allmänhet de bästa förutsättningarna att bedöma detta. Om besvären samtidigt gäller fast egendom och andra verkställighetsåtgärder eller beslut, bestäms behörig tingsrätt dock med stöd av 1 eller 2 mom.

I 4 mom. föreskrivs om behörig domstol när inget av de föregående momenten lämpar sig för situationen. Om ingen tingsrätt är behörig med stöd av 1—3 mom., söks ändring hos den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har utförts. Situationen kan vara sådan t.ex. om svarandens hemvist finns i en annan stat.

3 §. *Anförande och återkallande av besvär.* Enligt 1 mom. i gällande paragraf ska besvärsskriften inlämnas till kansliet hos den utmätningsman som utfört åtgärden eller fattat beslutet. Eftersom utsokningsorganisationen och delvis även verkställighetsförfarandet blir riksomfattande, föreslås med beaktande av parternas rättsskydd att besvär ska kunna anföras hos vilket som helst av Utsökningsverkets verksamhetsställen.

4 §. *När besvären blir anhängiga.* Enligt 1 mom. i gällande paragraf blir besvären anhängiga i den behöriga tingsrätten när besvärsskriften har kommit in till utmätningsmannens kansli. I motsvarighet till motiveringen till 3 § 1 mom. i kapitlet föreslås att besvären blir anhängiga i den behöriga tingsrätten när besvärsskriften har kommit in till Utsökningsverket.

Enligt 2 mom. anses besvären ha blivit anhängiga på korrekt sätt om besvärsskriften inom föreskriven tid har sänts till någon annan utmätningsman än den som utfört åtgärden eller fattat

beslutet. Det föreslås att 3 § 1 mom. i kapitlet ändras så att besvären kan lämnas in till vilket av Utsökningsverkets verksamhetsställen som helst. Därför föreskrivs i det aktuella momentet endast om att en besvärsskrift anses ha blivit anhängig på rätt sätt även när den inom utsatt tid har lämnats in till den behöriga tingsrätten.

10 §. Häradsfogdens utlåtande. Rubriken för gällande paragraf ”Utmätningssmannens utlåtande” föreslås bli ändrad till ”Häradsfogdens utlåtande”. På motsvarande sätt som i rubriken föreskrivs i paragrafen om häradsfogdens skyldighet att skicka utlåtande till tingsrätten. I praktiken ger den utmätningssman som varit förämningsman en redogörelse för verkställighetsåtgärderna, och med stöd av den skriver häradsfogden ett utlåtande till tingsrätten. Häradsfogden kan också för närvarande om han eller hon så vill komplettera utlåtandet eller skriva ett eget. När den gällande lagen stiftades var avsikten att den som skriver ett utlåtande som kräver juridiska reflektioner ska vara en häradsfogde med juridisk utbildning och andra utlåtanden kan skrivas av en häradsutmätningssman. I praktiken har remissinstansen och även nivån på utlåtandena varierat.

Bestämmelsen i 11 § förutsätter att utlåtandet innehåller ett motiverat ställningstagande till de yrkanden som framställs i besvärsskriften och de omständigheter som yrkandet grundar sig på. Genom den aktuella ändringen betonas utlåtandets funktion som en juridisk bedömning av relevanta omständigheter i ärendet. Om utlåtanden alltid skrivs av en häradsfogde, skulle också det rättsliga avgörandet av ärenden i tingsrätten gynnas.

11 §. Utlåtandets innehåll. I paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som nu om vad ett utlåtande ska innehålla. Av de skäl som anges i motiveringen till 10 § är det fråga om ett utlåtande av häradsfogden istället för som nu av utmätningssmannen.

18 §. Anvisning om anförande av klagan. Om det i besvärsskriften ingår en anmälan om att utmätningssmannen har vidtagit en oriktig tjänsteåtgärd eller underlåtit att utföra en åtgärd, och anmälan inte kan prövas som en ändringsansökan, ska tingsrätten enligt den gällande paragrafen till denna del lämna besvären utan prövning och anvisa den som anfört besvär att anföra klagan över saken hos Riksfogdeämbetet. Med anledning av organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet i paragrafen med Utsökningsverkets centralförvaltning.

20 §. Rättegångskostnader. Staten kan enligt 2 mom. i gällande paragraf förordnas att ersätta rättegångskostnaderna också för en part i utsökningen, om det i saken har skett ett uppenbart fel, som borde ha rättats genom självrettelse. Innan det förordnas att staten ska ersätta kostnaderna ska Riksfogdeämbetet höras. Med anledning av organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet med Utsökningsverkets centralförvaltning.

12 kap. Särskilda bestämmelser

2 §. Föreskrifter. Enligt gällande paragraf kan Riksfogdeämbetet meddela administrativa föreskrifter för verkställigheten av denna lag. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig. Utsökningsverkets centralförvaltning kan inom sitt lagstadgade uppgiftsområde meddela anvisningar utan ett särskilt bemyndigande.

1.2 Lag om stämmingsmän

1 §. Stämmingsmän. I 1 mom. ska det på motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen föreskrivas om vem som är utmätningsmän. Momentets ordalydelse ses över eftersom tjänstebenämningen för häradsutmätningssman föreslås bli ändrad till utsökningsöverinspektör.

Det föreslås att 2 mom. upphävs. Enligt bestämmelsen gäller separata bestämmelser för stämmingsmän i landskapet Åland. I 2 § i lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland (619/2012) föreskrivs att landskapsutmätningssmännen också är stämmingsmän.

I utsökningsbalken föreslås bestämmelser med stöd av vilka lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland upphävs och tjänstebenämningarna häradsutmätningssman och landskapsutmätningssman förenhetligas till utsökningsöverinspektör. Även utsökningsöverinspektörerna i landskapet Åland ska i fortsättningen vara stämmingsmän direkt med stöd av denna paragraf.

2 §. Stämmingsmännens verksamhetsområde. Genom de ändringar som föreslås i utsökningsbalken ska Riksfogdeämbetet och de 22 utsökningsverken bilda en enda riksomfattande myndighet med hela landet som verksamhetsområde. Indelningen i utsökningsdistrikt slopas. I 3 kap. 13 § 3 mom. i utsökningsbalken föreslås i motsvarighet till gällande lag en bestämmelse enligt vilken utmätningsmannen (*den ansvarige utmätningsmannen*) är behörig i hela landet.

Med anledning av det ovanstående föreslås att paragrafen ändras så att verksamhetsområdet för en utsökningsöverinspektör som stämmingsman samt för häradsfogdar som enligt 6 § är berättigade att verkställa stämning och delgivning är hela landet. Enligt 6 § 1 mom. 1 punkten i gällande lag är häradsfogden berättigad att som stämmingsman verkställa stämning och delgivning. I denna proposition föreslås i utsökningsbalken en bestämmelse enligt vilken landskapsfogdar omfattas av vad som föreskrivs om häradsfogdar.

6 §. Andra som har rätt att verkställa delgivning. Av det skäl som anges i motiveringen till 2 § föreslås att hänvisningen till en tjänsteman som är anställd vid ett utsökningsverk stryks i 1 mom. 2 punkten.

1.3 Samiska språklagen

2 §. Lagens tillämpningsområde. Det föreslås att 2 § 1 mom. 7 punkten i samiska språklagen (1086/2006) ändras så att det till bestämmelsen fogas Utsökningsverket som en sådan myndighet med riksomfattande behörighet som samiska språklagen tillämpas på.

I samiska språklagen föreskrivs om samernas rätt att använda sitt eget språk hos domstolar och andra myndigheter samt om det allmännas skyldighet att tillgodose och främja samernas språkliga rättigheter. Samernas språkliga rättigheter och skyldigheterna för myndigheter som hör till lagens tillämpningsområde är mera omfattande inom samernas hembygdsområde än utanför hembygdsområdet. Med samernas hembygdsområde avses Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner samt Lapin paliskunta benämnda renbeteslags område i Sodankylä kommun i enlighet med 3 § 3 punkten i samiska språklagen och 4 § i sametingslagen (974/1995).

Med stöd av 4 § i gällande lag har samerna rätt att i egen sak eller i ett ärende där han eller hon hörs använda samiska hos de myndigheter som avses i lagen. En myndighet får inte be-

gränsa eller vägra beakta de språkliga rättigheter som följer av lag på den grund att en same även kan något annat språk, såsom finska eller svenska.

Samerna har med stöd av 12 § i gällande lag rätt att efter eget val använda finska eller samiska vid sådana ämbetsverk och andra verksamhetsställen inom samernas hembygdsområde som lyder under myndigheter och offentligrättsliga inrättningar som omfattas av lagens tillämpningsområde. Enligt motiveringen till regeringens proposition som gäller lagen (RP 46/2003 rd, s. 34 och 36) tillämpas 12 § hos de myndigheter vars ämbetsdistrikt delvis omfattar hembygdsområdet och delvis ligger utanför det, och i övrigt 4 §.

I utsökningsbalken föreslås bli föreskrivet att det nuvarande utsökningsväsendets centrala ämbetsverk, Riksfogdeämbetet och de 22 utsökningsverken ska bilda en enda riksomfattande myndighet, Utsökningsverket. Hos Utsökningsverket ska de bestämmelser som beskrivs i föregående avsnitt främst gälla en verksamhetsenhet med omfattande verkställighet som verkar i Lappland och eventuella verksamhetsställen som den har inom samernas hembygdsområde. Eftersom Utsökningsverket föreslås ha hela landet som ämbetsdistrikt, föreslås lagen bli ändrad så att Utsökningsverket tas in i lagens tillämpningsområde på samma sätt som det i 2 § föreskrivs i fråga om vissa riksomfattande myndigheter och inrättningar som är centrala för medborgarnas rättsskydd. Samerna ska alltså ha rätt att i eget ärende använda samiska i Utsökningsverkets centralförvaltning och vid alla Utsökningsverkets verksamhetsställen på samernas hembygdsområde. 3 kap. i samiska språklagen ska tillämpas vid verksamhetsställen på samernas hembygdsområde.

1.4 Lag om ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel

4 §. *Inhämtande av kontoinformation.* Begäran om inhämtande av kontoinformation ska enligt 2 mom. i gällande paragraf i Finland tillställas utmätningsmannen eller Riksfogdeämbetet, som ska sända begäran vidare till utmätningsmannen. Med anledning av den föreslagna organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet med Utsökningsverkets centralförvaltning.

7 §. *Förfarandet vid verkställighet av ett beslut om kvarstad.* Enligt 2 mom. i gällande paragraf ska handlingar som gäller verkställighet av ett beslut om kvarstad sändas till utmätningsmannen eller Riksfogdeämbetet, som ska sända handlingarna vidare till utmätningsmannen. Med anledning av den föreslagna organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet med Utsökningsverkets centralförvaltning.

8 §. *Förfarandet vid frigörande av överskjutande belopp.* Enligt gällande paragraf ska fordringsägaren i Finland sända ansökan om frigörande av överskjutande belopp enligt artikel 27.2 i förordningen till den utmätningsman som gett en förklaring enligt artikel 25 om att bankmedel har belagts med kvarstad eller till Riksfogdeämbetet, som ska sända ansökan vidare till utmätningsmannen. Med anledning av den föreslagna organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet med Utsökningsverkets centralförvaltning.

10 §. *Delgivning i Finland av ett beslut om kvarstad som meddelats i en annan medlemsstat.* Om något av de bankkonton som beslutet om kvarstad avser finns i Finland, ska de handlingar som är föremål för delgivning enligt 2 mom. i gällande lag sändas till utmätningsmannen eller Riksfogdeämbetet, som ska sända handlingarna vidare till utmätningsmannen. Med anledning av den föreslagna organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet med Utsökningsverkets centralförvaltning.

13 §. Rättsmedel mot verkställighet av ett beslut om kvarstad. En sådan ansökan om rättsmedel som avses i 1 eller 3 mom. kan enligt 4 mom. i gällande paragraf sändas också till Riksfogdeämbetet, som ska sända ansökan vidare till utmätningsmannen. Med anledning av den föreslagna organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet med Utsökningsverkets centralförvaltning.

18 §. Översättningar. Handlingar som enligt artikel 49.2 i förordningen ska lämnas in till domstolen, Riksfogdeämbetet eller utmätningsmannen ska enligt gällande paragraf åtföljas av en översättning till finska, svenska eller engelska. Med anledning av den föreslagna organisationsförändringen ersätts Riksfogdeämbetet med Utsökningsverkets centralförvaltning.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Utsökningsärenden som hör till basverkställigheten ska behandlas vid en riksomfattande verksamhetsenhet. Närmare bestämmelser om uppgifter inom basverkställigheten ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Bemyndigandet finns i 1 kap. 2 a § 3 mom. i lagförslaget.

Vid Utsökningsverket finns regionala verksamhetsenheter med omfattande verkställighet. Bestämmelser om den regionala indelningen utfärdas genom förordning av statsrådet. Bemyndigandet finns i 1 kap. 11 § 2 mom. i lagförslaget.

För ett ändamålsenligt ordnande av verkställigheten kan vissa specialåtgärder som kräver specialkunskaper koncentreras till vissa utmätningsmän. Närmare bestämmelser om specialåtgärder utfärdas genom förordning av statsrådet. Bemyndigandet finns i 3 kap. 14 a § 2 mom. i lagförslaget.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om utnämning av utsökningsöverinspektör och utsökningsinspektörer och om behörighetsvillkor för tjänsterna samt om behörighetsvillkor för tjänsterna som ledande förvaltningsfogde och förvaltningsfogde. Bemyndigandena finns i 1 kap. 14 § 5 och 6 mom. i lagförslaget.

Vid ikraftträdandet av denna lag upphävs statsrådets förordning om utsökningsdistrikten. Bestämmelser om utsökningsverkens huvudsakliga verksamhetsställen samt filialer utfärdas för närvarande genom justitieministeriets förordning om utsökningsverkens verksamhetsställen. Även när denna förordning upphävs vid ikraftträdandet av lagen ska samtidigt sättas i kraft en förordning om Utsökningsverkets verksamhetsställen. Utgångspunkter i förordningen om verksamhetsställen bör vara deras ändamålsenliga läge för skötseln av den riksomfattande myndighetens tjänsteuppdrag utan att äventyra tillgången till utsökningstjänster. Bestämmelser också om vilken verksamhetsenhetens funktioner som ska finnas på respektive verksamhetsställe utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Bemyndigandet finns i 1 kap. 11 § 3 mom. i lagförslaget.

Till proposition har bifogats utkast till statsrådets förordning om utsökningsverksamhetens förvaltning och statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om utsökningsförfarandet.

3 Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019.

I lagförslag 1 ingår en övergångsbestämmelse.

I propositionen föreslås att tjänsten som ledande häradsfogde ska vara en tjänst som tillsätts för fem år. Bestämmelsen ska dock inte gälla en tjänsteman som utnämns till tjänsten när den tillsätts första gången och som är utnämnd till en ordinarie tjänst som ledande häradsfogde när lagen träder i kraft.

I propositionen föreslås att bestämmelserna om forum för utsökningsbesvär ändras. De nya bestämmelserna tillämpas på besvär som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen. Ändringen har ingen inverkan på behandlingen av besvär som är anhängiga när lagen träder i kraft.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 Organisering av Utsökningsverket

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Grunderna för statens regional- och lokalförvaltning ska likaså bestämmas genom lag. Med de allmänna grunderna avses i bestämmelsen närmast namn, bransch och huvudsakliga uppgifter samt dess behörighet (RP 1/1998 rd).

På det sätt som förutsatts i grundlagen tas i lagen in bestämmelser om grunderna för bestämmande av Utsökningsverkets organisation. Utsökningsverket ska vara en riksomfattande myndighet i en nivå.

Utsökningsverket ska ha en centralförvaltning, och bestämmelser om dess uppgifter tas in i lag. Till centralförvaltningen ska höra den administrativa styrningen, utvecklandet och övervakningen av utsökningsverksamheten samt ansvaret för en resultatrik verksamhet vid myndigheten. De uppgifter som hör till centralförvaltningen inskränker inte utmätningsmännens prövningsrätt i enskilda utsökningsärenden.

Riksfogden ska leda Utsökningsverket och vara chef för centralförvaltningen. Även om riksfogden föreslås få samma ställning som utmätningsmän, kan han eller hon inte ta över ett enskilt utsökningsärende som tilldelats den ledande riksfogden eller häradsfogden för behandling och avgörande eller utfärda bestämmelser om dess verkställighet eller överföra det till någon annan.

Det har ansetts nödvändigt att bestämmelser om verksamhetsområdena för de nuvarande lokala utsökningsverken utfärdas genom förordning av statsrådet (GrUU 42/2006 rd). I den nya organisationen finns inga regional- eller lokalförvaltningsmyndigheter. Utsökningsverket ska vara en enda myndighet med hela landet som ämbetsdistrikt. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 5/2008 rd) om regeringens proposition (RP 148/2007 rd) med förslag till lag om Skatteförvaltningen samt ändring av därtill anslutna lagar inte sett något hinder för att antalet enheter vid Skatteförvaltningen och deras namn, verksamhetsområden och huvudsakliga uppgifter i samband med organisationsreformen inom Skatteförvaltningen föreskrivs genom förordning av statsrådet. I propositionen föreslås att utsökningens nuvarande verkställighetsuppdrag delas in på ett nytt sätt i omfattande verkställighet, basverkställighet och specialverkställighet. I lagen föreskrivs om Utsökningsverkets verkställighetsorganisation: verksamhetsenheter med omfattande verkställighet, med basverkställighet och med specialverkställighet.

RP 71/2018 rd

Verksamhetsområdena för verksamhetsenheter med omfattande verkställighet bestäms i enlighet med den regionala indelningen. Bestämmelser om den regionala indelningen utfärdas genom förordning av statsrådet. Verksamhetsenheter med basverkställighet och specialverkställighet är organiserade på riksnivå.

Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om sådana specialåtgärder vars behandling kan koncentreras till vissa utmätningsmän. Dessa utmätningsmän är då ansvariga utmätningsmän i de aktuella specialåtgärder. I den gällande lagen föreskrivs om utsökningsärenden som kräver specialåtgärder och som kan koncentreras till en viss utmätningsman på förordnande av justitieministeriet.

Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att syftet med bestämmelserna i 119 § 2 mom. i grundlagen inte har varit att beslut om enheter inom statsförvaltningen uteslutande ska regleras i författning utan de ska också kunna göras genom enskilda förvaltningsbeslut (GrUU 6/2002 rd, s. 2/I, GrUU 29/2006 rd, s. 2/I, GrUU 42/2006 rd, s. 3/I och GrUU 5/2008 rd).

Bestämmelser om Utsökningsverkets verksamhetsställen ska som för närvarande utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Bestämmelser också om vilken verksamhetsenhetens funktioner som ska finnas på respektive verksamhetsställe utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Precis som nu föreslås utmätningsmannen som ansvarig utmätningsman ha behörighet i hela landet.

Enligt 21 § i grundlagen ska garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag. Propositionen innehåller inga ändringar i utsökningsväsendets nuvarande verksamhetsområde, utsökningens uppgifter eller befogenheter.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 42/2006 rd) om regeringens proposition med förslag till utsökningsbalk och lag om verkställighet av skatter och avgifter samt vissa lagar som har samband med den (RP 83/2006 rd) rent generellt understrukit att det ska ses till att tillgången till utsökningstjänster fungerar regionalt när de lokala utsökningsverkens verksamhetsområden och verksamhetsställen organiseras. I lagen togs in en bestämmelse enligt vilken Riksfogdeämbetet särskilt ska sörja för den regionala tillgången på de tjänster utsökningsväsendet tillhandahåller. I denna proposition föreslås en bestämmelse i lagen enligt vilken verksamheten ska ordnas så att den regionala tillgången till tjänster tillgodoses. Avsikten är att genom den valda ordalydelsen betona att den regionala tillgången till tjänster i landets olika delar ska tillgodoses redan när verksamhetsorganisationen byggs upp.

Utsökningsverket ska tillhandahålla ändamålsenliga och operativt tillräckliga utsökningstjänster på skäligt geografisk avstånd. Att iaktta skyldigheten i bestämmelsen är särskilt viktigt med tanke på svarandens rättsskydd när verkställigheten centraliseras. Propositionen möjliggör behandling av utsökningsärenden som hör till bas- och specialverkställighet samt en centralisering av vissa specialåtgärder vilket gör att den ansvariga utmätningsmannen kan bestämmas oberoende av svarandens bonings- eller hemort eller verksamhetsställe. Även då ska svaranden ha tillräckliga möjligheter att sköta sina ärenden och bevaka sina intressen både via elektroniska tjänster och personligen. För att säkerställa svarandens möjligheter att påverka och hans eller hennes rättsskydd tas i lagen in en uttrycklig bestämmelse enligt vilken det vid centralisering av verkställigheten ska ses till att svarandens faktiska möjlighet att bevaka sina intressen säkras på tillbörligt sätt.

Forumet för sökande av ändring bestäms på samma sätt oberoende av vid vilken verkställighet det beslut som är föremål för ändringsökande har fattats. Huvudregeln är i fråga om en fysisk person som är svarande i ett utsökningsärende personens hemvist eller vanliga vistelseort och i fråga om juridiska personer hemort eller plats där förvaltningen sköts.

4.2 Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om ovan nämnda regeringsproposition (GrUU 42/2006 rd) generellt understrukit att när de lokala utsökningsverkens verksamhetsområden och verksamhetsställen organiseras ska det ses till att de språkliga rättigheterna enligt grundlagens 17 § tillgodoses. Detsamma ska gälla den riksomfattande Utsökningsverkets verksamhetsområden och verksamhetsställen. I lagen föreslås en uttrycklig bestämmelse enligt vilken man vid organiseringen av verksamheten ska se till att de språkliga rättigheterna tillgodoses.

Enligt 122 § i grundlagen ska man när förvaltningen organiseras eftersträva en indelning i sinsemellan förenliga områden så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. De språkliga förhållandena kan innebära sådana särskilda skäl som ger anledning till avvikelser från i och för sig förenliga områdesindelningar. Detta betyder bland annat att om en administrativt fungerande områdesindelning kan förverkligas på flera alternativa sätt, förutsätter skyldigheten att trygga de grundläggande rättigheterna att man väljer det alternativ som bäst tillgodoser de grundläggande språkliga rättigheterna. Bestämmelsen i 17 § i grundlagen förutsätter vid sidan av den formellt jämställda behandlingen av språken också att den faktiska jämlikheten mellan finskspråkiga och svenskspråkiga garanteras bland annat när samhällelig service organiseras (GrUU 21/2009 rd).

Enligt 5 § i språklagen (1039/2014) utgör kommunerna grundenheten för den språkliga indelningen. Kommunerna är antingen enspråkiga eller tvåspråkiga. Enligt 6 § 1 mom. avses med enspråkiga myndigheter bland annat statliga myndigheter, vilkas ämbetsdistrikt omfattar enbart kommuner med samma språk och med tvåspråkiga myndigheter bland annat statliga centralförvaltningsmyndigheter och andra myndigheter, vilkas ämbetsdistrikt omfattar kommuner som har olika språk eller minst en tvåspråkig kommun. Enligt 6 § 2 mom. bestäms den språkliga statusen för en regional enhet vid en myndighet eller någon annan regional organisation enligt språkförhållandena i dess ämbetsdistrikt.

Utsökningsverket bildas som en enda myndighet. Dess ämbetsdistrikt är hela landet och det består av både en- och tvåspråkiga kommuner. Därmed är Utsökningsverket en tvåspråkig myndighet.

Utsökningsverket har verksamhetsenheter som det föreskrivs om genom lag och deras verksamhetsområde är antingen hela landet eller geografiskt avgränsade områden. Avsikten är att omfattande verkställighet ska förrättas vid fem regionala enheter. De övriga verksamhetsenheternas verksamhet organiseras på riksnivå. När en verksamhetsenhet har hela landet som verksamhetsområde kan enhetens verksamhet på det sätt som föreskrivs genom förordning av justitieministeriet koncentrera sig till vissa av Utsökningsverkets verksamhetsställen.

Basverkställighet och specialverkställighet som sköts vid riksomfattande verksamhetsenheter är tvåspråkig. Alla svenskspråkiga gäldenärer kan styras till svenskspråkiga förrättningsmän.

Den språkliga ställningen för verksamhetsenheter med omfattande verkställighet bestäms på det sätt som avses i 6 § 2 mom. i språklagen. Enheterna kan vara antingen enspråkiga eller tvåspråkiga, beroende på språket i kommunerna på enhetens verksamhetsområde. Tvåspråkiga enheter ska garantera tillgång till tjänster även på svenska. Vid omfattande verkställighet bestäms den ansvariga utmätningsmannen enligt gäldenärens bonings- eller hemort, och om verksamhetsenheten är enspråkig kan direkt service på svenska inte alltid garanteras. Om situationen så kräver kan t.ex. tolk anlitas i kommunikationen med en svenskspråkig. De handlingar som görs upp i utsökningens informationssystem ska på samma sätt som nu sändas på antingen finska eller svenska enligt gäldenärens språkkod.

Mindre än fem procent av gäldenärer som är föremål för utsökning är svenskspråkiga. Utsökning bland invånarna i landskapet Åland sköts både i fråga om basverkställighet och omfattande verkställighet helt och hållet av de svenskspråkiga utsökningsöverinspektörerna på Åland. De svenskspråkiga utsökningskunderna i Fastlandsfinland är koncentrerade till syd- och västkusten. De svenskspråkiga utsökningsgäldenärerna i dessa områden utgör 93 procent av andelen svenskspråkiga gäldenärer i hela Fastlandsfinland.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om särskilda behörighetsvillkor som gäller språkkunskaper för häradsfogdar. Avsikten är att föreskriva att utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt nöjaktiga muntliga och skriftliga kunskaper i finska är behörighetsvillkor som gäller språkkunskaper för tre tjänster vid Utsökningsverkets verksamhetsenhet med omfattande verkställighet i södra Finland och för två tjänster som häradsfogde vid verksamhetsenheten med omfattande verkställighet i västra Finland. Vid riksomfattande verksamhetsenheter med basverkställighet ska det finnas en häradsfogde som uppfyller dessa behörighetsvillkor. Det föreskrivs dessutom om att det vid Utsökningsverket ska ses till att även de övriga tjänstemännens språkkunskaper motsvarar behoven i verksamhetsområdet (ett utkast till statsrådets förordning om utsökningsväsendets förvaltning finns som bilaga). Vid specialverkställighet kan man vid behov ta hjälp t.ex. av en svenskspråkig häradsfogde vid omfattande verkställighet.

De särskilda behörighetsvillkoren som gäller språkkunskaper i fem av tjänsterna som häradsfogde vid omfattande verkställighet motsvarar i fråga om omfattning och tjänsternas placering gällande 4 § 1 mom. i statsrådets förordning om utsökningsväsendets förvaltning, enligt vilket behörighetsvillkoret som gäller språkkunskaper för en av tjänsterna som häradsfogde vid utsökningsverken i Helsingfors, Östra Nyland och Mellersta Nyland, Västra Nyland, Mellersta Österbotten och Österbotten samt Egentliga Finland är utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt nöjaktiga muntliga och skriftliga kunskaper i finska.

Till följd av att Utsökningsverket är en tvåspråkig myndighet blir den första meningen i 6 § 1 mom. i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (693/2016) tillämplig för de tjänster där behörighetsvillkoret är högskoleexamen. Villkoret för tjänsten är utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i befolkningsmajoritetens språk inom myndighetens ämbetsdistrikt samt nöjaktiga muntliga och skriftliga kunskaper i det andra språket.

Bestämmelser om den språkkunskap som krävs för statsanställda på Åland utfärdas med stöd av 42 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland med samtycke av Ålands landskapsregering genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om dessa språkrav finns i statsrådets förordning om de språkkunskaper som krävs av statsanställda i landskapet Åland (1218/2007).

RP 71/2018 rd

Utsökningsens elektroniska kommunikation och kundservice utvecklas i samband med struktureformsprojektet. E-tjänster kommer att tillhandahållas på både finska och svenska och senare eventuellt på andra språk. Kvaliteten på den svenska kundservice som ges per telefon, e-post eller på annat sätt utan ett personligt sammanträffande kommer att förbättras och dess omfattning utökas vid Utsökningsverket.

Genom det ovan nämnda tryggas den svenskspråkiga befolkningens faktiska möjligheter till tjänster på sitt eget språk och att även i praktiken använda sitt eget språk i kontakter med utsökningsmyndigheter.

Att Utsökningsverket ska vara en enda myndighet har inte heller några verkningar för den språkliga ställningen för landskapet Åland eller Utsökningsverkets verksamhetsställe på Åland i relation till Utsökningsverket.

Enligt lagförslaget i propositionen tillämpas samiska språklagen på Utsökningsverket i egenkap av riksomfattande myndighet. Genom propositionen försämras inte samernas rätt enligt 17 § 3 mom. i grundlagen att använda sitt eget språk i kontakter med utsökningsmyndigheten. Frågan behandlas i punkt 1.4 i detaljmotiveringen.

4.3 Bedömning av lagstiftningsordningen

Lagförslagen kan enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i utsökningsbalken (705/2007) 1 kap. 26 § 2 mom., 11 kap. 2 § 3 mom. och 12 kap. 2 §,
av dem 11 kap. 2 § 3 mom. sådant det lyder i lag 864/2017 och 12 kap. 2 § sådan den lyder i lag 521/2009,
ändras 1 kap. 7, 8, 11—14, 24 och 25 §, det inledande stycket i 26 § 1 mom., 27 § 2 mom., det inledande stycket i 31 § 1 mom. samt 35 §, 2 kap. 28 § 1 mom., 3 kap. 1 §, 2 § 2 mom., 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 11 och 13—15 §, 19 § 2 mom., 33 §, 40 § 3 mom., 64 § 2 mom., 69 § och 108 § 2 mom., 4 kap. 83 § 2 mom., rubriken för 10 kap. och 11 kap. 3 § 1 mom., 4, 10, 11 och 18 § samt 20 § 2 mom., av dem 1 kap. 11, 14 och 24 § och 3 kap. 1 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 521/2009, 1 kap. 12 och 25 §, 27 § 2 mom. och 35 §, 3 kap. 64 § 2 mom. och 69 § samt 11 kap. 18 § och 20 § 2 mom. sådana de lyder i lag 521/2009 och 3 kap. 11 § sådan den lyder i lagarna 521/2009 och 323/2016, samt
fogas till 1 kap. nya 2 a och 12 a §, till 3 kap. nya 14 a och 15 a §, till 10 kap. en ny 27 § och till 11 kap. en ny 2 a § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 a §

Omfattande verkställighet, basverkställighet och specialverkställighet

Verkställigheten indelas i omfattande verkställighet, basverkställighet och specialverkställighet.

Vid omfattande verkställighet och specialverkställighet kan alla skyldigheter och säkringsåtgärder som avses i 1 och 2 § verkställas.

Basverkställighet är sådan verkställighet av en betalningsskyldighet i pengar som sker med hjälp av teknisk anslutning i det utsökningsregister och det informationssystem för utsökningen som avses i 24 § eller på något annat sätt med elektroniska metoder i sådana fall där behandlingen av en gäldenärs utsökningsärende inte förutsätter ett personligt sammanträffande med gäldenären. Vid basverkställighet kan sådana inkomster och sådan egendom utmätas som inte behöver förvandlas till pengar. Närmare bestämmelser om uppgifterna inom basverkställigheten utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Utmätningmän

Utmätningmän är riksfogden, biträdande riksfogden, de ledande häradsfogdarna, häradsfogdarna och under dem utsökningsöverinspektörerna och utsökningsinspektörerna. Utmätningmän i landskapet Åland är landskapsfogden och under landskapsfogden utsökningsöverinspektörerna. I fråga om landskapsfogden tillämpas vad som föreskrivs om häradsfogden.

Utsökningsöverinspektören ska utföra de uppgifter som häradsfogden ålägger honom eller henne. Utsökningsinspektören ska utföra de uppgifter inom basverkställigheten som häradsfogden ålägger honom eller henne. Häradsfogden ska övervaka att utsökningsöverinspektörerna och utsökningsinspektörerna och de i 8 § avsedda andra tjänstemän som är underställda häradsfogden sköter sina uppgifter lagenligt och på tillbörligt sätt och att de följer de direktiv som givits dem.

Häradsfogden får överföra en uppgift som han eller hon gett en underlydande tjänsteman till en annan underlydande tjänsteman eller själv överta uppgiften.

I fråga om riksfogden, biträdande riksfogden och de ledande häradsfogdarna tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om häradsfogden. Riksfogden och biträdande riksfogden får dock inte själv överta, ge direktiv om verkställigheten av eller till någon annan överföra sådana utsökningsärenden avseende en enskild gäldenär som omfattas den ledande häradsfogdens eller häradsfogdens behörighet, och den ledande häradsfogden får inte själv överta, ge direktiv om verkställigheten av eller till någon annan överföra sådana utsökningsärenden avseende en enskild gäldenär som omfattas av häradsfogdens behörighet. Riksfogden och biträdande riksfogden får dock fatta beslut om att överföra de utsökningsärenden avseende en enskild gäldenär som omfattas av en ledande häradsfogdes eller häradsfogdes behörighet och den ledande häradsfogden fatta beslut om att överföra de utsökningsärenden avseende en enskild gäldenär som omfattas av en underlydande häradsfogdes behörighet mot den behöriga personens vilja, när det finns vägande skäl på grund av dennes sjukdom, arbetsmängd, dröjsmål i handläggningen av ärenden eller någon annan motsvarande omständighet. Beslutet ska motiveras.

8 §

Andra tjänstemän

En häradsfogde får vid behov ålägga också en annan underlydande tjänsteman att utföra verkställighetsuppdrag som ska skötas av en utsökningsöverinspektör eller utsökningsinspektör, om tjänstemannen uppfyller de behörighetsvillkor för utsökningsöverinspektörer eller utsökningsinspektörer som uppdraget förutsätter. I fråga om tjänstemannen tillämpas då vad som föreskrivs om utsökningsöverinspektörer eller utsökningsinspektörer.

11 §

Utsökningsverkets verkställighetsorganisation

För verkställighet som avses i denna lag finns Utsökningsverket, som hör till justitieministeriets förvaltningsområde och vars ämbetsdistrikt är hela landet.

Vid Utsökningsverket finns regionala verksamhetsenheter för omfattande verkställighet. Bestämmelser om den regionala indelningen utfärdas genom förordning av statsrådet. Vid Ut-

RP 71/2018 rd

sökningsverket finns det dessutom en riksomfattande verksamhetsenhet för basverkställighet och en riksomfattande verksamhetsenhet för specialverkställighet.

Utsökningsverket har ett verksamhetsställe i landskapet Åland. Med avvikelse från 2 mom. handläggs vid verksamhetsstället på Åland även de utsökningsärenden som avser basverkställighet vid verksamhetsenheten för omfattande verkställighet. Bestämmelser om Utsökningsverkets andra verksamhetsställen och deras uppgifter utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Verksamheten ska ordnas så att den regionala tillgången till tjänster och de språkliga rättigheterna tillgodoses.

12 §

Ledningen av Utsökningsverket

Riksfogden leder Utsökningsverket och är chef för centralförvaltningen. Riksfogden avgör de administrativa ärenden som Utsökningsverket ska besluta om och som det inte föreskrivs eller i arbetsordningen bestäms att någon annan tjänsteman ska avgöra.

Riksfogden bistås av en biträdande riksfogde som är ställföreträdare för riksfogden. Biträdande riksfogden avgör med samma befogenheter som riksfogden de ärenden som biträdande riksfogden ska behandla.

12 a §

Utsökningsverkets centralförvaltning

Utsökningsverket har en centralförvaltning, som ska svara för den administrativa styrningen och utvecklingen av samt tillsynen över utsökningsverksamheten. Centralförvaltningen svarar för verksamhetens resultat.

De i 1 mom. avsedda uppgifterna för Utsökningsverkets centralförvaltning är att

- 1) sörja för Utsökningsverkets verksamhetsförutsättningar och utveckla utsökningsverksamheten enligt de mål som överenskommit med justitieministeriet,
- 2) bistå justitieministeriet i den strategiska planeringen, budgetberedningen och lagberedningen,
- 3) upprätthålla och utveckla de informationssystem som används inom Utsökningsverket,
- 4) avgöra de fall av klagan och ersättningsyrkanden som gäller utsökningsmyndigheternas verksamhet och som ankommer på centralförvaltningen,
- 5) utveckla det internationella samarbetet inom utsökningsverksamhetens förvaltning,
- 6) sköta utsökningsverksamhetens övriga riksomfattande administrativa uppgifter.

Inom centralförvaltningen kan det finnas tjänster som ledande förvaltningsfogde och förvaltningsfogde.

Centralförvaltningen ska i sin verksamhet ta hänsyn till utmätningmännens ställning som oberoende rättskipningsmyndigheter.

13 §

Arbetsordning

I Utsökningsverkets arbetsordning bestäms det om ordnandet av arbetet vid Utsökningsverket. Arbetsordningen fastställs av riksfogden.

- I arbetsordningen bestäms det närmare om
- 1) uppgiftsfördelningen mellan riksfogden och biträdande riksfogden,
 - 2) Utsökningsverkets ledningsgrupp,
 - 3) ordnandet av koncentreringen av sådana specialåtgärder som avses i 3 kap. 14 a § 2 mom.,
 - 4) de ledande häradsfogdarnas uppgifter,
 - 5) grunderna för hur fördelningen av uppgifterna och den övriga organiseringen av uppgifterna ska bestämmas.

Utsökningsverkets arbetsordning ska publiceras i Finlands författningssamling.

Utsökningsverkets centralförvaltning ska ha en arbetsordning. I centralförvaltningens arbetsordning bestäms det närmare om centralförvaltningens interna organisation, uppgifter och organiseringen av dem samt om beredningen och avgörandet av ärenden. En verksamhetsenhet kan ha en arbetsordning. I arbetsordningen för en verksamhetsenhet kan det bestämmas närmare om enhetens uppgifter och organiseringen av dem samt om enhetens interna kompetensfördelning.

14 §

Utnämning och behörighetsvillkor

Riksfogden och biträdande riksfogden utnämns av republikens president på framställning av statsrådet. Tjänsten som biträdande riksfogde tillsätts för fem år i sänder. Tjänsten tillsätts dock högst till utgången av den månad under vilken den som utnämns till tjänsten uppnår den avgångsålder som anges i 35 § i statstjänstemannalagen (750/1994).

Utöver det som föreskrivs i 8 § 2 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994) är behörighetsvillkoren för tjänsten som riksfogde och tjänsten som biträdande riksfogde annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt samt utmärkt förtrogenhet med utsökningsverksamhet.

De ledande häradsfogdarna, häradsfogdarna, de ledande förvaltningsfogdarna och förvaltningsfogdarna utnämns av riksfogden. En tjänst som ledande häradsfogde och en tjänst som ledande förvaltningsfogde tillsätts för fem år i sänder. Tjänsten tillsätts dock högst till utgången av den månad under vilken den som utnämns till tjänsten uppnår den avgångsålder som anges i 35 § i statstjänstemannalagen.

Behörighetsvillkor för en tjänst som ledande häradsfogde och en tjänst som häradsfogde är annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, god förtrogenhet med utsökningsverksamhet eller i andra uppgifter förvärvat skicklighet för att kunna sköta tjänsten framgångsrikt samt de personliga egenskaper som krävs för uppgiften. En ledande häradsfogde ska dessutom ha sådan ledarförmåga som behövs för att sköta uppgiften.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för tjänsterna som ledande förvaltningsfogde och förvaltningsfogde utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om utnämning av utsökningsöverinspektörer och utsökningsinspektörer och om behörighetsvillkoren för dessa tjänster utfärdas genom förordning av statsrådet. Vid Utsökningsverket kan det finnas även annan personal i tjänsteförhållande.

24 §

Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret

Utsökningens informationssystem är ett för skötseln av utsökningsmyndigheternas uppgifter inrättat informationssystem som är avsett för utsökningsmyndigheternas riksomfattande bruk och som drivs med hjälp av automatisk databehandling. Utsökningsverket sörjer för driften och utvecklandet av informationssystemet.

Till utsökningens informationssystem hör ett utsökningsregister, som förs och används med tanke på utförandet av utsökningsmyndigheternas uppgifter.

Syftet med informationssystemet och utsökningsregistret är att främja en ändamålsenlig och gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärendena, elektronisk kommunikation, utförandet av utsökningsförvaltningens lednings-, styrnings-, kontroll- och tillsynsuppgifter samt statistikföringen.

25 §

Personuppgiftsansvarig

Personuppgiftsansvarig för utsökningsregistret är Utsökningsverket. Utsökningsverkets centralförvaltning sörjer för den allmänna driften av registret och meddelar föreskrifter om hur uppgifterna tekniskt ska föras in och behandlas.

26 §

Registrets datainnehåll

I utsökningsregistret får det samlas och föras in

27 §

Rätt att behandla uppgifter

De berörda tjänstemännen vid Utsökningsverket och justitieministeriet får i utsökningsärenden eller utsökningsförvaltningsärenden trots sekretessbestämmelserna behandla uppgifter som avses i 26 §, specialuppgifter dock endast till den del det är nödvändigt i ett ärende.

31 §

Intyg ur utsökningsregistret

Var och en har rätt att av en utsökningsmyndighet ur utsökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person i dennes egenskap av svarande i ett utsökningsärende. I intyget antecknas följande uppgifter som införts under de två år som föregår dagen för begäran:

RP 71/2018 rd

35 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Utsökningsverket kan besluta om upprättande av en teknisk anslutning och om utlämnande av uppgifter ur utsökningsregistret med hjälp av den, om den som tar emot uppgifterna enligt lag har rätt att få uppgifter av utsökningsmyndigheterna i elektronisk form. Innan en sådan teknisk anslutning öppnas ska den som tar emot uppgifterna lägga fram utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

2 kap.

Utsökningsgrunder

28 §

Domstolens meddelande och utmätningens intyg

Den domstol där talan enligt 26 § har väckts ska omedelbart underrätta utmätningens mannen om saken för anteckning i utsökningens informationssystem.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

1 §

Ansökan om utsökning

Utsökning söks genom

- 1) en skriftlig ansökan eller en elektroniskt meddelande till en utsökningsmyndighet,
- 2) en ansökan som görs i utsökningens e-tjänst,
- 3) ett elektroniskt meddelande via en teknisk anslutning till utsökningens riksomfattande informationssystem, om Utsökningsverket har beviljat sökanden tillstånd till detta (*informationssystemssökande*).

En skriftlig ansökan ska undertecknas av sökanden eller, om sökanden inte själv har upprättat den, av den som upprättat ansökan.

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet samt ett offentligt samfund ska lämna in ansökan om utsökning till en utsökningsmyndighet på det sätt som avses i 1 mom. 2 eller 3 punkten. En ansökan om utsökning som lämnats in på något annat sätt behandlas inte. En ansökan om utsökning som lämnats in på något annat sätt behandlas dock, om ansökan inte går att upprätta på det sätt som avses i de punkterna.

2 §

Innehållet i ansökan om utsökning

Om flera gäldenärer ansvarar för sökandens fordran eller någon del av den och ett annat utsökningsärende som gäller fordran redan är anhängigt eller anhängiggörs samtidigt, ska det i ansökan anges vem som är gäldenär i det ärendet.

7 §

Ingivande av utsökningsgrunden och av fordringsbevis i efterhand

Om ansökan har gjorts i elektronisk form men det till den ska fogas en skriftlig utsökningsgrund eller ett skriftligt fordringsbevis, ska handlingen ges in till en utsökningsmyndighet inom tre veckor efter det att ärendet blivit anhängigt. Samtidigt ska det uppges till vilken ansökan handlingen hänför sig.

8 §

Tidpunkt för anhängigblivande

Ett utsökningsärende blir anhängigt när ansökan om utsökning kommer in till en utsökningsmyndighet eller till utsökningens informationssystem, om det inte senare framkommer att det inte fanns förutsättningar för att ansökan skulle bli anhängig.

11 §

Fullmakt för ombud

En advokat, ett offentligt rättsbiträde, ett rättegångsbiträde med tillstånd och det ombud som en informationssystemssökande har uppgett i sin ansökan får företräda sin huvudman utan att visa upp en fullmakt, om inte utmätningssmannen bestämmer något annat. Andra ombud ska visa upp en av huvudmannen undertecknad fullmakt, om inte rätten att vara ombud kan anses vara otvivelaktig. För att lyfta medel och omhänderta egendom ska alla ombud ha en fullmakt som uttryckligen berättigar till detta, eller ska denna rätt anges i informationssystemansökan.

En fullmakt kan sändas med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod. Om utmätningssmannen ifrågasätter fullmaktens äkthet ska denne kräva att ombudet sänder fullmakten i original.

Utsökningsverket kan på borgenärens begäran besluta att fullmakten ska registreras i utsökningens informationssystem i syfte att visa ombudets rätt att företräda sin huvudman, om det är uppenbart att verkställighetens tillförlitlighet inte blir lidande av det. Ombudet behöver då inte visa upp någon annan fullmakt, om inte utmätningssmannen bestämmer något annat. En i informationssystemet registrerad fullmakt ska omedelbart återkallas om den som utfärdat fullmakten begär det.

13 §

Ansvarig utmätningsman

Alla utsökningssärenden som gäller en och samma svarande behandlas av

1) en och samma häradsfogde och utsökningsoverinspektör samt utsökningsspektör (*ansvarig utmätningsman*), eller

2) en och samma häradsfogde och en grupp av flera utsökningsoverinspektörer eller utsökningsspektörer som i samarbete behandlar utsökningssärenden (*indrivningsgrupp*).

Ansvariga utmätningsmän i de fall som avses i 1 mom. 2 punkten är häradsfogden och den till indrivningsgruppen hörande utsökningsoverinspektör eller utsökningsspektör som häradsfogden utsett till ansvarig utmätningsman i de utsökningssärenden som gäller svaranden i fråga.

En ansvarig utmätningsman är behörig i hela landet. Samma behörighet har en annan till indrivningsgruppen hörande utmätningsman när han eller hon utför verkställighetsåtgärder i utsökningssärenden som behandlas av indrivningsgruppen.

14 §

Bestämmande av ansvarig utmätningsman vid omfattande verkställighet

Ansvarig utmätningsman för en svarande som är en fysisk person är en utmätningsman på svarandens boningsort eller den ort där svaranden har sin hemvist.

Ansvarig utmätningsman för en svarande som är näringsidkare eller ett bolag eller någon annan sammanslutning är en utmätningsman på den ort där svarandens verksamhetsställe finns. Om svaranden inte har ett faktiskt verksamhetsställe i Finland, är utmätningsmannen på svarandens hemort ansvarig utmätningsman.

Om förrättningarna i sin helhet eller huvudsakligen hålls av någon annan utmätningsman än den som avses i 1 eller 2 mom. och det inte finns några andra anhängiga utsökningssärenden som gäller samma svarande, är en utmätningsman på förrättningsplatsen ansvarig utmätningsman.

Om svaranden inte har boningsort, hemvist, hemort eller verksamhetsställe i Finland eller om dessa inte är kända eller om det finns flera alternativ som uppfyller förutsättningarna i denna paragraf för bestämmande av ansvarig utmätningsman, är en utmätningsman på det verksamhetsställe där det är mest ändamålsenligt att verkställigheten sker ansvarig utmätningsman.

14 a §

Bestämmande av ansvarig utmätningsman vid annan verkställighet

Om utsökningssärenden som gäller en svarande behandlas vid en verksamhetsenhet för basverksställighet eller specialverksställighet, är en utmätningsman vid verksamhetsenheten ansvarig utmätningsman.

För att verkställigheten ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt får vissa verkställighetsåtgärder som kräver specialkunskaper (*specialåtgärder*) koncentreras till vissa utmätningsmän, som då i fråga om dessa åtgärder är ansvariga utmätningsmän. Närmare bestämmelser om dessa specialåtgärder utfärdas genom förordning av statsrådet.

RP 71/2018 rd

När verkställigheten koncentreras ska svarandens faktiska möjligheter att bevaka sina intressen tryggas på tillbörligt sätt.

15 §

Byte av ansvarig utmättningsman

Den ansvarige utmättningsmannen ska överföra ärendet till en ny utmättningsman, om en förändring sker i den omständighet enligt 14 eller 14 a § på basis av vilken den ansvarige utmättningsmannen bestäms. En icke-slutförd förrätning eller en verkställighet som annars snart upphör kan dock slutföras i form av handräckning, om det inte är mer ändamålsenligt att ärendet överförs.

15 a §

Förbud mot att söka ändring i fråga om bestämmande av ansvarig utmättningsman

Ändring får inte sökas i fråga om bestämmande av ansvarig utmättningsman.

19 §

Utförande av interimistiska åtgärder

En interimistisk åtgärd får utföras också av en annan utmättningsman än den ansvarige utmättningsmannen. En utsökningsöverinspektör får utföra en interimistisk åtgärd i ett ärende där häradsfogden har uteslutande behörighet och en utsökningsinspektör i ett ärende där utsökningsöverinspektören har behörighet.

33 §

Meddelande om anhängighet

När en ansökan har kommit in till den ansvarige utmättningsmannen, ska svaranden utan dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt. Ett meddelande behöver inte ges, om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet kännbart försvårar verkställigheten. Meddelandet ska innehålla

- 1) uppgift om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och behövliga ärendehanteringsuppgifter,
- 2) uppgift om den ansvarige utsökningsöverinspektören eller utsökningsinspektören samt dennes kontaktinformation,
- 3) uppgift om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten,
- 4) betalningsuppsmaning, flyttningsuppsmaning eller annan uppsmaning att uppfylla den i utsökningsgrunden angivna skyldigheten,
- 5) en uppsmaning att ta kontakt och uppgift om möjligheten att bli hörd,

RP 71/2018 rd

6) uppgift om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan förrättas utan förhandsmeddelande, och uppgift om gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättningen,

7) annan information och andra meddelanden som anses behövliga.

Till en informationssystemssökande ges ett meddelande om anhängighet eller annat motsvarande meddelande i enlighet med respektive tillstånd.

40 §

Bevislig delgivning

Om delgivningen inte heller lyckas på det sätt som avses i 2 mom., ska en kopia av den handling som ska delges sändas under mottagarens adress, om en sådan adress är känd. Annan delgivning behöver inte vidtas. Handlingarna förvaras därefter vid Utsökningsverkets verksamhetsställe i fråga, där mottagaren kan få dem.

64 §

Allmän bestämmelse

Utsökningsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få nedan angivna uppgifter, handlingar och material centralt och lämna ut dem till utmätningmännen för användning i enskilda utsökningsärenden, om det är ändamålsenligt att uppgifterna inhämtas centralt.

69 §

Allmän bestämmelse

Bestämmelser om offentligheten i fråga om utsökningsmyndigheternas handlingar finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Utöver vad som i den lagen eller någon annan lag föreskrivs om utsökningsmyndigheternas rätt och skyldighet att lämna ut uppgifter, har utsökningsmyndigheterna trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut uppgifter i enlighet med 70—73 §. Uppgifter får också lämnas ut till en annan utsökningsmyndighet för handläggningen av ett utsökningsärende samt till justitieministeriet och Utsökningsverkets centralförvaltning för handläggningen av administrativa uppgifter. Bestämmelser om offentligheten i fråga om uppgifterna i utsökningsregistret och om utlämnande av dem finns i 1 kap.

108 §

Handräckning av andra myndigheter

En utsökningsöverinspektör får begära handräckning av andra myndigheter om ärendet är brådskande.

RP 71/2018 rd

4 kap.

Utmätning

83 §

Betalningstidpunkt

Kontantbetalning anses ha skett när pengarna har betalats till en utsökningsmyndighet.

10 kap.

Självrättelse, verkställighetstvist, avbrytande av verkställighet och förvaltningsklagan

27 §

Anförande och avgörande av förvaltningsklagan

Förvaltningsklagan får anföras över att en utsökningsmyndighet har förfarit lagstridigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet. Förvaltningsklagan anföras hos Utsökningsverkets centralförvaltning.

Förvaltningsklagan avgörs av riksfogden eller en av riksfogden förordnad ledande förvaltningsfogde. Förvaltningsklagan som anförts över åtgärder av riksfogden eller biträdande riksfogden avgörs av justitieministeriet.

11 kap.

Sökande av ändring i utmätningens förfarande

2 a §

Hur behörig domstol bestäms

Ändring söks hos den tingsrätt inom vars domkrets den fysiska person som är svarande i utsökningsärendet har sin hemvist eller vanliga vistelseort.

Om svaranden i ett utsökningsärende är en juridisk person, söks ändring hos den tingsrätt inom vars domkrets den juridiska personen har sin hemort eller där den juridiska personens förvaltning huvudsakligen sköts.

Ändringsökande som enbart gäller fast egendom handläggs dock av den tingsrätt inom vars domkrets den fasta egendomen finns.

Om ingen tingsrätt är behörig med stöd av 1—3 mom., söks ändring hos den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har utförts.

RP 71/2018 rd

3 §

Anförande och återkallande av besvär

Besvärsskriften ska lämnas in till Utsökningsverket senast den sista dagen av den i 5 och 6 § föreskrivna tiden före tjänstetidens utgång. Besvärsskriften får lämnas in skriftligen eller som elektroniskt meddelande. Om besvären försenas går besvärsrätten förlorad.

4 §

När besvären blir anhängiga

Besvären blir anhängiga i den behöriga tingsrätten när besvärsskriften har kommit in till Utsökningsverket. Besvärshandlingarna och kopior av utsökningshandlingarna i ärendet ska genast skickas till tingsrätten. Samtidigt ska utmätningsmannen till tingsrätten lämna en redogörelse för huruvida besvärsskriften har kommit in inom föreskriven tid.

Om besvärsskriften inom föreskriven tid har lämnats in till den behöriga tingsrätten, anses besvären ha blivit anhängiga på korrekt sätt. Besvärsskriften eller en kopia av den ska genast skickas till den utmätningsman som fattat beslutet eller utfört åtgärden.

10 §

Häradsfogdens utlåtande

Om det i besvärsskriften begärs att verkställigheten ska avbrytas, ska häradsfogden utan dröjsmål skicka sitt utlåtande om avbrottet till tingsrätten. Till övriga delar ska häradsfogden skicka sitt utlåtande om besvären inom två veckor från det att besvärsskriften kom in. Tingsrätten kan av grundad anledning förlänga denna tid.

11 §

Utlåtandets innehåll

Häradsfogden ska i sitt utlåtande redogöra för verkställighetsåtgärderna och ge ett motiverat ställningstagande till de yrkanden som framställs i besvärsskriften och de omständigheter som yrkandet grundar sig på. Vidare ska i utlåtandet uppges parterna i utsökningsärendet, i vilket skede verkställigheten befinner sig samt om verkställigheten eventuellt avbrutits och när avbrottet upphör. Till utlåtandet ska på lämpligt sätt fogas de berördas delgivningsadresser och övriga kontaktinformation.

18 §

Anvisning om anförande av klagan

Om det i besvärsskriften ingår en anmälan om att utmätningsmannen har vidtagit en oriktig tjänsteåtgärd eller underlåtit att utföra en åtgärd, och anmälan inte kan prövas som en ändringsansökan, ska tingsrätten till denna del lämna besvären utan prövning och anvisa den som anfört besvär att anföra klagan över saken hos Utsökningsverkets centralförvaltning.

20 §

Rättegångskostnader

Om en utomståendes besvär godkänns, kan det på den utomståendes yrkande bestämmas att staten helt eller delvis ska ersätta dennes skäliga rättegångskostnader, om det med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt att den utomstående ska bära kostnaderna. Det kan bestämmas att staten ska ersätta rättegångskostnaderna också för en part i utsökningen, om det i saken har skett ett uppenbart fel som borde ha rättats genom självrättelse. Innan det bestäms att staten ska ersätta kostnaderna ska Utsökningsverkets centralförvaltning höras.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland (619/2012) och lagen om Riksfogdeämbetet (519/2009).

Vad som i 1 kap. 14 § 3 mom. föreskrivs om tillsättande av en tjänst som ledande häradsfogde för viss tid gäller inte en tjänsteman som utnämns till tjänsten när den tillsätts första gången, om tjänstemannen i fråga vid ikraftträdandet av denna lag är utnämnd till en ordinarie tjänst som ledande häradsfogde.

På besvär som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas 11 § 2 § 3 mom. i den lydelse det hade vid ikraftträdandet av denna lag. Lagens 11 kap. 2 a § tillämpas inte på besvär som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av lagen.

2.

Lag

om ändring av lagen om stämmingsmän

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om stämmingsmän (505/1986) 1 och 2 § samt 6 § 1 mom., sådana de lyder i lag 690/2016, som följer:

1 §

Stämmingsmän

Stämmingsmän på tjänstens vägnar är förmännen för stämmingsmännen, stämmingsmännen och utsokningsöverinspektörerna.

2 §

Stämmingsmännens verksamhetsområde

Verksamhetsområdet för en stämmingsman som är anställd vid en domstol utgörs av domkretsen. Verksamhetsområdet för en utsokningsöverinspektör och för en sådan häradsfogde som enligt 6 § är berättigad att verkställa stämning och delgivning utgörs av hela landet. För andra som enligt 6 § är berättigade att verkställa stämning och delgivning är verksamhetsområdet det ämbetsdistrikt där de är behöriga i sin huvudsyssla.

6 §

Andra som har rätt att verkställa delgivning

Berättigad att, så som en stämmingsman, verkställa stämning och delgivning är

- 1) en polisman, åklagare, häradsfogde, gränsbevakningsman, anhållningsberättigad tullman eller till uppgiften förordnad annan tullman samt tingsnotarie,
- 2) en tjänsteman som har förordnats till det av chefen för en domstol eller en polisinrättning och som är anställd vid myndigheten i fråga,
- 3) en fängelsedirektör eller en tjänsteman vid ett fängelse som förordnats till det av fängelsedirektören, när en myndighet begär det och den som ska stämmas eller ta emot delgivningen är en fånge,
- 4) inom försvarsmakten en tjänsteman som förordnats till det av kommendören för en truppavdelning eller en med denne jämställbar förman, när en myndighet begär det och den som ska stämmas eller ta emot delgivningen är en person som avses i 45 kap. i strafflagen (39/1889), samt
- 5) vid finska beskickningar en av utrikesministeriet till uppgiften befullmäktigad honorärkonsul eller person som arbetar vid beskickningen.

RP 71/2018 rd

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 2 § i samiska språklagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i samiska språklagen (1086/2003) 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1340/2014, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

Lagens tillämpningsområde

De myndigheter som denna lag tillämpas på är

- 1) de kommunala organen i Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuner samt organen i sådana samkommuner till vilka någon av dessa kommuner hör,
 - 2) de domstolar och myndigheter inom den statliga distrikts- och lokalförvaltningen vilkas ämbetsdistrikt helt eller delvis omfattar de kommuner som nämns i 1 punkten,
 - 3) de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler vilkas verksamhetsområde helt eller delvis omfattar de ovannämnda kommunerna, och organ som är verksamma vid dem,
 - 4) sametinget, samedelegationen samt bystämmor som avses i 42 § i skollagen (253/1995),
 - 5) justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman,
 - 6) konsumentombudsmannen, konsumenttvistenämnden, diskrimineringsombudsmannen, jämställdhetsombudsmannen, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, dataombudsmannen och datasekretessnämnden,
 - 7) Utsökningsverket, Skatteförvaltningen, Folkpensionsanstalten, Lantmäteriverket och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt,
 - 8) statliga förvaltningsmyndigheter, när de som besvärsmyndigheter behandlar ärenden som har inletts hos de förvaltningsmyndigheter som avses och nämns i 1—7 punkten.
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel (17/2017) 4 §, 7 § 2 mom., 8 §, 10 § 2 mom., 13 § 4 mom. och 18 § som följer:

4 §

Inhämtande av kontoinformation

I Finland är utmätningssmannen den myndighet som är behörig att inhämta kontoinformation enligt artikel 14 i förordningen.

Begäran om inhämtande av kontoinformation ska i Finland sändas till utmätningssmannen eller till Utsökningsverkets centralförvaltning, som ska sända begäran vidare till utmätningssmannen. Utmätningssmannen har med stöd av begäran rätt att få kontoinformation på det sätt som anges i 3 kap. 64—68 § i utsökningsbalken.

7 §

Förfarandet vid verkställighet av ett beslut om kvarstad

Om bankkontot finns i Finland ska de handlingar som avses i artikel 23.3 i förordningen sändas till utmätningssmannen eller till Utsökningsverkets centralförvaltning, som ska sända handlingarna vidare till utmätningssmannen. Utmätningssmannen ska efter att ha tagit emot handlingarna ge ett föreläggande enligt artikel 24.1 i förordningen om genomförande av beslutet om kvarstad och sända det till banken.

8 §

Förfarandet vid frigörande av överskjutande belopp

Fordringsägaren ska i Finland sända ansökan om frigörande av överskjutande belopp enligt artikel 27.2 i förordningen till den utmätningssman som gett en förklaring enligt artikel 25 om att bankmedel har belagts med kvarstad eller till Utsökningsverkets centralförvaltning, som ska sända ansökan vidare till utmätningssmannen.

RP 71/2018 rd

10 §

Delgivning i Finland av ett beslut om kvarstad som meddelats i en annan medlemsstat

Om något av de bankkonton som beslutet om kvarstad avser finns i Finland, ska de handlingar som är föremål för delgivning sändas till utmätningsmannen eller till Utsökningsverkets centralförvaltning, som ska sända handlingarna vidare till utmätningsmannen. Utmätningssmannen ska delge gäldenären handlingarna i enlighet med artikel 28.3 i förordningen samt 11 § 2 mom.

13 §

Rättsmedel mot verkställighet av ett beslut om kvarstad

En sådan ansökan om rättsmedel som avses i 1 eller 3 mom. kan sändas också till Utsökningsverkets centralförvaltning, som ska sända ansökan vidare till utmätningsmannen.

18 §

Översättningar

Handlingar som enligt artikel 49.2 i förordningen ska lämnas in till domstolen, Utsökningsverkets centralförvaltning eller utmätningsmannen ska åtföljas av en översättning till finska, svenska eller engelska.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 31 maj 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Justitieminister Antti Häkkinen

1.

Lag

om ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i utsökningsbalken (705/2007) 1 kap. 26 § 2 mom., 11 kap. 2 § 3 mom. och 12 kap. 2 §,
av dem 11 kap. 2 § 3 mom. sådant det lyder i lag 864/2017 och 12 kap. 2 § sådan den lyder i lag 521/2009,
ändras 1 kap. 7, 8, 11—14, 24 och 25 §, det inledande stycket i 26 § 1 mom., 27 § 2 mom., det inledande stycket i 31 § 1 mom. samt 35 §, 2 kap. 28 § 1 mom., 3 kap. 1 §, 2 § 2 mom., 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 11 och 13—15 §, 19 § 2 mom., 33 §, 40 § 3 mom., 64 § 2 mom., 69 § och 108 § 2 mom., 4 kap. 83 § 2 mom., rubriken för 10 kap. och 11 kap. 3 § 1 mom., 4, 10, 11 och 18 § samt 20 § 2 mom., av dem 1 kap. 11, 14 och 24 § och 3 kap. 1 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 521/2009, 1 kap. 12 och 25 §, 27 § 2 mom. och 35 §, 3 kap. 64 § 2 mom. och 69 § samt 11 kap. 18 § och 20 § 2 mom. sådana de lyder i lag 521/2009 och 3 kap. 11 § sådan den lyder i lagarna 521/2009 och 323/2016, samt
fogas till 1 kap. nya 2 a och 12 a §, till 3 kap. nya 14 a och 15 a §, till 10 kap. en ny 27 § och till 11 kap. en ny 2 a § som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

(ny)

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 a §

*Omfattande verkställighet, basverkställighet
och specialverkställighet*

Verkställigheten indelas i omfattande verkställighet, basverkställighet och specialverkställighet.

Vid omfattande verkställighet och specialverkställighet kan alla skyldigheter och säkringsåtgärder som avses i 1 och 2 § verkställas.

Basverkställighet är sådan verkställighet av en betalningsskyldighet i pengar som sker med hjälp av teknisk anslutning i det utsökningsregister och det informationssystem för utsökningen som avses i 24 § eller på något annat sätt med elektroniska metoder i sådana

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Utmättningsmän

Utmättningsmän är häradsfogdarna och under dem häradsutmättningsmännen. En häradsutmättningsman skall utföra de uppgifter som häradsfogden ålägger honom.

Häradsfogden skall övervaka att häradsutmättningsmännen och de i 8 § avsedda andra tjänstemän som är underställda häradsfogden sköter sina uppgifter lagenligt och på tillbörligt sätt och att de iaktar de föreskrifter som har meddelats dem.

Häradsfogden kan överföra en uppgift som han givit en underlydande tjänsteman till en annan underlydande tjänsteman eller själv åta sig uppgiften.

7 §

Utmättningsmän

fall där behandlingen av en gäldenärs utsökningssärende inte förutsätter ett personligt sammanträffande med gäldenären. Vid basverkställighet kan sådana inkomster och sådan egendom utmätas som inte behöver förvandlas till pengar. Närmare bestämmelser om uppgifterna inom basverkställigheten utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utmättningsmän är *riksfogden, biträdande riksfogden, de ledande häradsfogdarna*, häradsfogdarna och under dem *utsökningsöverinspektörerna och utsökningsinspektörerna*. *Utmättningsmän i landskapet Åland är landskapsfogden och under landskapsfogden utsökningsöverinspektörerna. I fråga om landskapsfogden tillämpas vad som föreskrivs om häradsfogden.*

Utsökningsöverinspektören ska utföra de uppgifter som häradsfogden ålägger honom eller henne. Utsökningsinspektören ska utföra de uppgifter inom basverkställigheten som häradsfogden ålägger honom eller henne. Häradsfogden ska övervaka att utsökningsöverinspektörerna och utsökningsinspektörerna och de i 8 § avsedda andra tjänstemän som är underställda häradsfogden sköter sina uppgifter lagenligt och på tillbörligt sätt och att de följer de direktiv som givits dem.

Häradsfogden får överföra en uppgift som han eller hon gett en underlydande tjänsteman till en annan underlydande tjänsteman eller själv överta uppgiften.

I fråga om riksfogden, biträdande riksfogden och de ledande häradsfogdarna tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om häradsfogden. Riksfogden och biträdande riksfogden får dock inte själv överta, ge direktiv om verkställigheten av eller till någon annan överföra sådana utsökningssärenden avseende en enskild gäldenär som omfattas av den ledande häradsfogdens eller häradsfogdens behörighet, och den ledande häradsfogden får inte själv överta, ge direktiv om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

verkställigheten av eller till någon annan överföra sådana utsökningsärenden avseende en enskild gäldenär som omfattas av häradsfogdens behörighet. Riksfogden och biträdande riksfogden får dock fatta beslut om att överföra de utsökningsärenden avseende en enskild gäldenär som omfattas av en ledande häradsfogdes eller häradsfogdes behörighet och den ledande häradsfogden fatta beslut om att överföra de utsökningsärenden avseende en enskild gäldenär som omfattas av en underlydande häradsfogdes behörighet mot den behöriga personens vilja, när det finns vägande skäl på grund av dennes sjukdom, arbetsmängd, dröjsmål i handläggningen av ärenden eller någon annan motsvarande omständighet. Beslutet ska motiveras.

8 §

8 §

Andra tjänstemän

Andra tjänstemän

Häradsfogden får vid behov ålägga också en annan underlydande tjänsteman att utföra verkställighetsuppdrag som skall skötas av en häradsutmätningsman, om tjänstemannen uppfyller behörighetsvillkoren för häradsutmätningsmän. För tjänstemannen gäller då vad som föreskrivs om häradsutmätningsmän.

En häradsfogde får vid behov ålägga också en annan underlydande tjänsteman att utföra verkställighetsuppdrag som ska skötas av en *utsökningsöverinspektör eller utsökningsinspektör*, om tjänstemannen uppfyller *de behörighetsvillkor för utsökningsöverinspektörer eller utsökningsinspektörer som uppdraget förutsätter*. I fråga om tjänstemannen tillämpas då vad som föreskrivs om *utsökningsöverinspektörer eller utsökningsinspektörer*.

11 §

11 §

Utsökningsväsendets organisation

Utsökningsverkets verkställighetsorganisation

Utsökningsväsendet består av en centralförvaltning och lokala utsökningsverk som lyder under den.

För verkställighet som avses i denna lag finns Utsökningsverket, som hör till justitieministeriets förvaltningsområde och vars ämbetsdistrikt är hela landet.

Utsökningsverksamhetens centralförvaltning handhas av Riksfogdeämbetet. Riksfogdeämbetet och utsökningsverken hör till justitieministeriets förvaltningsområde.

Vid Utsökningsverket finns regionala verksamhetsenheter för omfattande verkställighet. Bestämmelser om den regionala indelningen utfärdas genom förordning av statsrådet. Vid Utsökningsverket finns det

Ett utsökningsverks verksamhetsområde (utsökningsdistrikt) består av ett eller flera

Gällande lydelse

härad. Bestämmelser om utsökningsdistrikten utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om utsökningsverkens verksamhetsställen utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

12 §

Riksfogdeämbetet

Riksfogdeämbetet sköter den administrativa allmänna ledningen, styrningen och tillsynen av utsökningsverksamheten. Riksfogdeämbetet ska särskilt sörja för den regionala tillgången på de tjänster utsökningsväsendet tillhandahåller.

Riksfogdeämbetets chef utnämns av statsrådet. I övrigt föreskrivs särskilt genom lag om ämbetsverkets uppgifter, tjänster och organisation i övrigt.

(ny)

Föreslagen lydelse

dessutom en riksomfattande verksamhetsenhet för basverkställighet och en riksomfattande verksamhetsenhet för specialverkställighet.

Utsökningsverket har ett verksamhetsställe i landskapet Åland. Med avvikelse från 2 mom. handläggs vid verksamhetsstället på Åland även de utsökningsärenden som avser basverkställighet vid verksamhetsenheten för omfattande verkställighet. Bestämmelser om Utsökningsverkets andra verksamhetsställen och deras uppgifter utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Verksamheten ska ordnas så att den regionala tillgången till tjänster och de språkliga rättigheterna tillgodoses.

12 §

Ledningen av Utsökningsverket

Riksfogden leder Utsökningsverket och är chef för centralförvaltningen. Riksfogden avgör de administrativa ärenden som Utsökningsverket ska besluta om och som det inte föreskrivs eller i arbetsordningen bestäms att någon annan tjänsteman ska avgöra.

Riksfogden bistås av en biträdande riksfogde som är ställföreträdare för riksfogden. Biträdande riksfogden avgör med samma befogenheter som riksfogden de ärenden som biträdande riksfogden ska behandla.

12 a §

Utsökningsverkets centralförvaltning

Utsökningsverket har en centralförvaltning, som ska svara för den administrativa styrningen och utvecklingen av samt tillsynen över utsökningsverksamheten. Centralförvaltningen svarar för verksamhetens resultat.

De i 1 mom. avsedda uppgifterna för Utsökningsverkets centralförvaltning är att

1) sörja för Utsökningsverkets verksamhetsförutsättningar och utveckla utsökningsverksamheten enligt de mål som överens-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kommits med justitieministeriet,

2) bistå justitieministeriet i den strategiska planeringen, budgetberedningen och lagberedningen,

3) upprätthålla och utveckla de informationssystem som används inom Utsökningsverket,

4) avgöra de fall av klagan och ersättningsyrkanden som gäller utsökningsmyndigheternas verksamhet och som ankommer på centralförvaltningen,

5) utveckla det internationella samarbetet inom utsökningsverksamhetens förvaltning,

6) sköta utsökningsverksamhetens övriga riksomfattande administrativa uppgifter.

Inom centralförvaltningen kan det finnas tjänster som ledande förvaltningsfogde och förvaltningsfogde.

Centralförvaltningen ska i sin verksamhet ta hänsyn till utmätningsmännens ställning som oberoende rättskipningsmyndigheter.

13 §

13 §

Utsökningsverken

Arbetsordning

Vid utsökningsverken finns häradsfogdar och tjänstemän som lyder under dem. Chef för ett utsökningsverk är den ledande häradsfogden.

Chefen för ett utsökningsverk fastställer verkets arbetsordning.

I fråga om den lokala utsökningsmyndigheten i landskapet Åland föreskrivs särskilt.

I Utsökningsverkets arbetsordning bestäms det om ordnandet av arbetet vid Utsökningsverket. Arbetsordningen fastställs av riksfogden.

I arbetsordningen bestäms det närmare om

1) uppgiftsfördelningen mellan riksfogden och biträdande riksfogden,

2) Utsökningsverkets ledningsgrupp,

3) ordnandet av koncentrerings av sådana specialåtgärder som avses i 3 kap. 14 a § 2 mom.,

4) de ledande häradsfogdarnas uppgifter,

5) grunderna för hur fördelningen av uppgifterna och den övriga organiseringen av uppgifterna ska bestämmas.

Utsökningsverkets arbetsordning ska publiceras i Finlands författningssamling.

Utsökningsverkets centralförvaltning ska ha en arbetsordning. I centralförvaltningens arbetsordning bestäms det närmare om centralförvaltningens interna organisation, uppgifter och organiseringen av dem samt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

om beredningen och avgörandet av ärenden. En verksamhetsenhet kan ha en arbetsordning. I arbetsordningen för en verksamhetsenhet kan det bestämmas närmare om enhetens uppgifter och organiseringen av dem samt om enhetens interna kompetensfördelning.

14 §

14 §

Utnämning och behörighetsvillkor

Utnämning och behörighetsvillkor

Riksfogden och biträdande riksfogden utnämns av republikens president på framställning av statsrådet. Tjänsten som biträdande riksfogde tillsätts för fem år i sänder. Tjänsten tillsätts dock högst till utgången av den månad under vilken den som utnämns till tjänsten uppnår den avgångsålder som anges i 35 § i statstjänstemannalagen (750/1994).

Utöver det som föreskrivs i 8 § 2 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994) är behörighetsvillkoren för tjänsten som riksfogde och tjänsten som biträdande riksfogde annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt samt utmärkt förtrogenhet med utökningsverksamhet.

De ledande häradsfogdarna och häradsfogdarna utnämns av Riksfogdeämbetet.

De ledande häradsfogdarna, häradsfogdarna, de ledande förvaltningsfogdarna och förvaltningsfogdarna utnämns av riksfogden. En tjänst som ledande häradsfogde och en tjänst som ledande förvaltningsfogde tillsätts för fem år i sänder. Tjänsten tillsätts dock högst till utgången av den månad under vilken den som utnämns till tjänsten uppnår den avgångsålder som anges i 35 § i statstjänstemannalagen.

Till häradsfogde kan utnämnas en finsk medborgare som har avlagt juris kandidatexamen eller juris magisterexamen och som har god förtrogenhet med utökningsverksamhet eller i andra uppgifter har uppnått sådan skicklighet som ett framgångsrikt handhavande av tjänsten kräver samt har för uppgiften behövliga personliga egenskaper. Av den som utnämns till ledande häradsfogde krävs utöver det som nämns ovan god

Behörighetsvillkor för en tjänst som ledande häradsfogde och en tjänst som häradsfogde är annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, god förtrogenhet med utökningsverksamhet eller i andra uppgifter förvärvat skicklighet för att kunna sköta tjänsten framgångsrikt samt de personliga egenskaper som krävs för uppgiften. En ledande häradsfogde ska dessutom ha sådan

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

ledarförmåga.

Bestämmelser om utnämning av och behörighetsvillkor för häradsutmätningsmän utfärdas genom förordning av statsrådet.

24 §

Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret

Utsökningens informationssystem är ett för skötseln av utsökningsmyndigheternas uppgifter inrättat informationssystem som är avsett för utsökningsmyndigheternas riksomfattande bruk och som drivs med hjälp av automatisk databehandling. Riksfogdeämbetet sörjer för driften och utvecklandet av informationssystemet.

Till utsökningens informationssystem hör ett utsökningsregister, som förs och används med tanke på utförandet av utsökningsmyndigheternas uppgifter. *Registret består av en riksomfattande indexdel och registerdelar som förs lokalt.*

Syftet med informationssystemet och utsökningsregistret är att främja en ändamålsenlig och gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärendena, elektronisk kommunikation, utförandet av utsökningsförvaltningens lednings-, styrnings-, kontroll- och tillsynsuppgifter samt statistikföringen.

25 §

Registeransvariga

Utsökningsregistret förs av de lokala utsökningsmyndigheterna tillsammans. Den myndighet som har fört in uppgifter ansvarar för att de införda uppgifterna är korrekta samt för att registreringen och användningen

Föreslagen lydelse

ledarförmåga som behövs för att sköta uppgiften.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för tjänsterna som ledande förvaltningsfogde och förvaltningsfogde utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om utnämning av *utsökningsöverinspektörer och utsökningsinspektörer* och om behörighetsvillkoren för dessa *tjänster* utfärdas genom förordning av statsrådet. *Vid Utsökningsverket kan det finnas även annan personal i tjänsteförhållande.*

24 §

Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret

Utsökningens informationssystem är ett för skötseln av utsökningsmyndigheternas uppgifter inrättat informationssystem som är avsett för utsökningsmyndigheternas riksomfattande bruk och som drivs med hjälp av automatisk databehandling. *Utsökningsverket* sörjer för driften och utvecklandet av informationssystemet.

Till utsökningens informationssystem hör ett utsökningsregister, som förs och används med tanke på utförandet av utsökningsmyndigheternas uppgifter.

Syftet med informationssystemet och utsökningsregistret är att främja en ändamålsenlig och gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärendena, elektronisk kommunikation, utförandet av utsökningsförvaltningens lednings-, styrnings-, kontroll- och tillsynsuppgifter samt statistikföringen.

25 §

Personuppgiftsansvarig

Personuppgiftsansvarig för utsökningsregistret är Utsökningsverket.. Utsökningsverkets centralförvaltning sörjer för den allmänna driften av registret och meddelar föreskrifter om hur uppgifterna tekniskt ska

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

sker på lagligt sätt vid skötseln av de egna åliggandena. Riksfogdeämbetet sörjer för den allmänna driften av registret samt meddelar föreskrifter om hur uppgifterna tekniskt ska föras in och behandlas.

26 §

Registrets datainnehåll

För utskökningsregistret får i de lokala registerdelarna samlas och föras in

I registrets indexdel får föras in sådana ärendehanteringsuppgifter som behövs för att ärendet skall kunna hittas i de lokala registerdelarna.

27 §

Rätt att behandla uppgifter

Häradsfogdarna och de tjänstemän som lyder under dem samt de berörda tjänstemännen vid justitieministeriet och Riksfogdeämbetet får i utskökningsärenden eller utskökningsförvaltningsärenden utan hinder av sekretessbestämmelserna behandla uppgifter som nämns i 26 §, specialuppgifter dock endast till den del det är nödvändigt i ett ärende.

31 §

Intyg ur utskökningsregistret

Var och en har rätt att av den lokala utskökningsmyndigheten ur utskökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person i dennes egenskap av svarande i ett utskökningsärende. I intyget antecknas följande uppgifter som införts under de två år som föregår dagen för begäran:

Föreslagen lydelse

föras in och behandlas.

26 §

Registrets datainnehåll

I utskökningsregistret får det samlas och föras in

(upphävs)

27 §

Rätt att behandla uppgifter

De berörda tjänstemännen vid Utskökningsverket och justitieministeriet får i utskökningsärenden eller De utskökningsförvaltningsärenden trots sekretessbestämmelserna behandla uppgifter som avses i 26 §, specialuppgifter dock endast till den del det är nödvändigt i ett ärende.

31 §

Intyg ur utskökningsregistret

Var och en har rätt att av en utskökningsmyndighet ur utskökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person i dennes egenskap av svarande i ett utskökningsärende. I intyget antecknas följande uppgifter som införts under de två år som föregår dagen för begäran:

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

35 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Riksfogdeämbetet kan besluta om inrättande av en teknisk anslutning och om utlämnande av uppgifter ur utsökningsregistret med hjälp av den, om den som tar emot uppgifterna enligt lag har rätt att av utsökningsmyndigheterna få uppgifter i elektronisk form. Innan en sådan teknisk anslutning öppnas ska den som tar emot uppgifterna lägga fram en utredning om att uppgifterna kommer att skyddas på behörigt sätt.

2 kap.

Utsökningsgrunder

28 §

Domstolens meddelande och utmätningens intyg

Den domstol där talan enligt 26 § har väckts skall omedelbart underrätta utmätningens man om saken för anteckning i utsökningens informationssystem.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

1 §

Ansökan om utsökning

Utsökning söks genom

- 1) skriftlig ansökan till utmätningens man på svarandens bonings- eller hemort eller till en annan lokal utsökningsmyndighet,
- 2) elektroniskt meddelande till en lokal utsökningsmyndighet,
- 3) elektroniskt meddelande med hjälp av en teknisk anslutning till utsökningens riksomfattande informationssystem, om Riksfogdeämbetet eller någon som Riksfogde-

Föreslagen lydelse

35 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Utsökningsverket kan besluta om upprättande av en teknisk anslutning och om utlämnande av uppgifter ur utsökningsregistret med hjälp av den, om den som tar emot uppgifterna enligt lag har rätt att få uppgifter av utsökningsmyndigheterna i elektronisk form. Innan en sådan teknisk anslutning öppnas ska den som tar emot uppgifterna lägga fram utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

2 kap.

Utsökningsgrunder

28 §

Domstolens meddelande och utmätningens intyg

Den domstol där talan enligt 26 § har väckts ska omedelbart underrätta utmätningens man om saken för anteckning i utsökningens informationssystem.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

1 §

Ansökan om utsökning

Utsökning söks genom

- 1) en skriftlig ansökan eller en elektroniskt meddelande till en utsökningsmyndighet,
- 2) en ansökan som görs i utsökningens tjänst,
- 3) ett elektroniskt meddelande via en teknisk anslutning till utsökningens riksomfattande informationssystem, om Utsökningsverket har beviljat sökanden tillstånd till

Gällande lydelse

ämbetet förordnat har beviljat sökanden tillstånd till detta (*informationssystemssökande*).

En skriftlig ansökan skall undertecknas av sökanden, eller om sökanden inte själv har upprättat den, av den som upprättat ansökan.

2 §

Innehållet i ansökan om utsökning

Om flera gäldenärer ansvarar för sökandens fordran eller någon del av den och ett annat utsökningsärende som gäller fordran redan är anhängigt eller anhängiggörs samtidigt, skall i ansökan anges *vem som är ansvarig häradsutmätningsman i det andra ärendet eller var ärendet behandlas eller* vem som är gäldenär i det andra ärendet.

7 §

Ingivande av utsökningsgrunden och av fordringsbevis i efterhand

Har ansökan gjorts i elektronisk form, men till den skall fogas en skriftlig utsökningsgrund eller ett skriftligt fordringsbevis, *kan handlingen ges in i efterhand*. Handlingen skall lämnas till den i 13 § avsedda ansvarige utmätningsmannen eller en annan lokal utsökningsmyndighet inom tre veckor efter det att ärendet anhängiggjordes. Samtidigt skall uppges till vilken ansökan handlingen hänför sig.

Föreslagen lydelse

detta (*informationssystemssökande*).

En skriftlig ansökan ska undertecknas av sökanden eller, om sökanden inte själv har upprättat den, av den som upprättat ansökan.

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet samt ett offentligt samfund ska lämna in ansökan om utsökning till en utsökningsmyndighet på det sätt som avses i 1 mom. 2 eller 3 punkten. En ansökan om utsökning som lämnats in på något annat sätt behandlas inte. En ansökan om utsökning som lämnats in på något annat sätt behandlas dock, om ansökan inte går att upprätta på det sätt som avses i de punkterna.

2 §

Innehållet i ansökan om utsökning

Om flera gäldenärer ansvarar för sökandens fordran eller någon del av den och ett annat utsökningsärende som gäller fordran redan är anhängigt eller anhängiggörs samtidigt, ska det i ansökan anges vem som är gäldenär i det ärendet.

7 §

Ingivande av utsökningsgrunden och av fordringsbevis i efterhand

Om ansökan har gjorts i elektronisk form men det till den ska fogas en skriftlig utsökningsgrund eller ett skriftligt fordringsbevis, ska handlingen ges in till en *utsökningsmyndighet* inom tre veckor efter det att ärendet blivit anhängigt. Samtidigt ska det uppges till vilken ansökan handlingen hänför sig.

Gällande lydelse

8 §

Tidpunkt för anhängigblivande

Ett utsökningsärende blir anhängigt när ansökan om utsökning inkommer till *den lokala* utsökningsmyndigheten eller till utsökningens informationssystem, om det inte senare framkommer att det inte fanns förutsättningar för anhängiggörande.

11 §

Fullmakt för ombud

En advokat, ett offentligt rättsbiträde, ett rättegångsbiträde med tillstånd och det ombud som en informationssystemssökande har uppgett i sin ansökan får företräda sin huvudman utan att visa upp en fullmakt, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat. Andra ombud ska visa upp en av huvudmannen undertecknad fullmakt, om inte rätten att vara ombud kan anses vara otvivelaktig. För att lyfta medel eller omhänderta egendom ska alla ombud ha en fullmakt som uttryckligen berättigar till detta, eller denna rätt anges i informationssystemsansökan.

En fullmakt som berättigar till att lyfta medel eller omhänderta egendom ska sändas i original eller i ett elektroniskt meddelande där avsändarens identitet kan verifieras med hjälp av stark autentisering. Andra fullmakter kan sändas med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod. Om utmätningsmannen ifrågasätter fullmaktens äkthet får denne kräva att ombudet sänder fullmakten i original.

Riksfogdeämbetet eller någon som Riksfogdeämbetet förordnat kan på borgenärens begäran besluta att fullmakten ska registreras i utsökningens informationssystem i syfte att utvisa ombudets rätt att företräda sin huvudman, om det är uppenbart att verkställighetens tillförlitlighet inte blir lidande av det. Ombudet behöver då inte visa upp

Föreslagen lydelse

8 §

Tidpunkt för anhängigblivande

Ett utsökningsärende blir anhängigt när ansökan om utsökning kommer in till en utsökningsmyndighet eller till utsökningens informationssystem, om det inte senare framkommer att det inte fanns förutsättningar för att ansökan skulle bli anhängig.

11 §

Fullmakt för ombud

En advokat, ett offentligt rättsbiträde, ett rättegångsbiträde med tillstånd och det ombud som en informationssystemssökande har uppgett i sin ansökan får företräda sin huvudman utan att visa upp en fullmakt, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat. Andra ombud ska visa upp en av huvudmannen undertecknad fullmakt, om inte rätten att vara ombud kan anses vara otvivelaktig. För att lyfta medel och omhänderta egendom ska alla ombud ha en fullmakt som uttryckligen berättigar till detta, eller ska denna rätt anges i informationssystemsansökan.

En fullmakt kan sändas med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod. Om utmätningsmannen ifrågasätter fullmaktens äkthet ska denne kräva att ombudet sänder fullmakten i original.

Utsökningsverket kan på borgenärens begäran besluta att fullmakten ska registreras i utsökningens informationssystem i syfte att visa ombudets rätt att företräda sin huvudman, om det är uppenbart att verkställighetens tillförlitlighet inte blir lidande av det. Ombudet behöver då inte visa upp någon annan fullmakt, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat. En i informationssystemet registrerad fullmakt ska omedelbart återkallas om den som utfärdat fullmakten begär det.

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

någon annan fullmakt, om inte utmätningsmannen bestämmer annat. En i informationssystemet registrerad fullmakt ska omedelbart återkallas om den som utfärdat fullmakten begär det.

13 §

Ansvarig utmätningsman

En och samma häradsfogde och häradsutmätningsman behandlar alla utsökningsärenden som gäller en och samma svarande (ansvarig utmätningsman). Den ansvarige utmätningsmannen är behörig i hela landet.

En inkommen utsökningsansökan skall så snart som möjligt efter behövliga inledande åtgärder dirigeras till den ansvarige utmätningsmannen.

14 §

Bestämmande av ansvarig utmätningsman

Bestämmelser om de grunder enligt vilka det avgörs vem som är ansvarig utmätningsman utfärdas genom förordning av statsrådet. I grunderna skall beaktas svarandens boningsort eller hemort eller svarandens andra faktiska möjligheter att bevaka

Föreslagen lydelse

13 §

Ansvarig utmätningsman

Alla utsökningsärenden som gäller en och samma svarande behandlas av

1) en och samma häradsfogde och utsökningsöverinspektör samt utsökningsinspektör (ansvarig utmätningsman), eller

*2) en och samma häradsfogde och en grupp av flera utsökningsöverinspektörer eller utsökningsinspektörer som i samarbete behandlar utsökningsärenden (**indrivningsgrupp**).*

Ansvariga utmätningsmän i de fall som avses i 1 mom. 2 punkten är häradsfogden och den till indrivningsgruppen hörande utsökningsöverinspektör eller utsökningsinspektör som häradsfogden utsett till ansvarig utmätningsman i de utsökningsärenden som gäller svaranden i fråga.

En ansvarig utmätningsman är behörig i hela landet. Samma behörighet har en annan till indrivningsgruppen hörande utmätningsman när han eller hon utför verkställighetsåtgärder i utsökningsärenden som behandlas av indrivningsgruppen.

14 §

Bestämmande av ansvarig utmätningsman vid omfattande verkställighet

Ansvarig utmätningsman för en svarande som är en fysisk person är en utmätningsman på svarandens boningsort eller den ort där svaranden har sin hemvist.

Ansvarig utmätningsman för en svarande som är näringsidkare eller ett bolag eller

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

sina intressen. Om det finns flera alternativ som uppfyller dessa förutsättningar, bestäms den ansvarige utmätningsmannen beroende på var verkställigheten kan ske på mest ändamålsenligt sätt. Utsökningsärenden som kräver specialåtgärder kan koncentreras till vissa utmätningsmän, som då till denna del blir ansvariga utmätningsmän.

Bestämmandet av ansvarig utmätningsman får inte överklagas.

Föreslagen lydelse

någon annan sammanslutning är en utmätningsman på den ort där svarandens faktiska verksamhetsställe finns. Om svaranden inte har ett faktiskt verksamhetsställe i Finland, är utmätningsmannen på svarandens hemort ansvarig utmätningsman.

Om förrättningarna i sin helhet eller huvudsakligen hålls av någon annan utmätningsman än den som avses i 1 eller 2 mom. och det inte finns några andra anhängiga utsökningsärenden som gäller samma svarande, är en utmätningsman på förrättningsplatsen ansvarig utmätningsman.

Om svaranden inte har boningsort, hemvist, hemort eller verksamhetsställe i Finland eller om dessa inte är kända eller om det finns flera alternativ som uppfyller förutsättningarna i denna paragraf för bestämmande av ansvarig utmätningsman, är en utmätningsman på det verksamhetsställe där det är mest ändamålsenligt att verkställigheten sker ansvarig utmätningsman.

14 a §

Bestämmande av ansvarig utmätningsman vid annan verkställighet

(ny)

Om utsökningsärenden som gäller en svarande behandlas vid en verksamhetsenhet för basverkställighet eller specialverkställighet, är en utmätningsman vid verksamhetsenheten ansvarig utmätningsman.

*För att verkställigheten ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt får vissa verkställighetsåtgärder som kräver specialkunskaper (**specialåtgärder**) koncentreras till vissa utmätningsmän, som då i fråga om dessa åtgärder är ansvariga utmätningsmän. Närmare bestämmelser om dessa specialåtgärder utfärdas genom förordning av statsrådet.*

När verkställigheten koncentreras ska svarandens faktiska möjligheter att bevaka sina intressen tryggas på tillbörligt sätt.

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

15 §

Byte av ansvarig utmättningsman

Den ansvarige utmättningsmannen skall överföra ärendet till en ny ansvarig utmättningsman om en förändring sker i den i statsrådets förordning nämnda omständighet på basis av vilken den ansvarige utmättningsmannen bestäms. En icke-slutförd förrättning eller en verkställighet som annars snart upphör kan dock slutföras i form av handräckning, om det inte är ändamålsenligare att förrättningen eller verkställigheten överförs till *den nya ansvarige utmättningsmannen*.

(ny)

19 §

Utförande av interimistiska åtgärder

En interimistisk åtgärd får utföras också av någon annan än den ansvarige utmättningsmannen och också av en häradsutmättningsman i ett ärende där häradsfogden har uteslutande behörighet.

33 §

Meddelande om anhängighet

När en ansökan har inkommit till den ansvarige utmättningsmannen, skall svaranden utan dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt. Ett meddelande

Föreslagen lydelse

15 §

Byte av ansvarig utmättningsman

Den ansvarige utmättningsmannen ska överföra ärendet till en ny utmättningsman, om en förändring sker i den omständighet enligt 14 eller 14 a § på basis av vilken den ansvarige utmättningsmannen bestäms. En icke-slutförd förrättning eller en verkställighet som annars snart upphör kan dock slutföras i form av handräckning, om det inte är mer ändamålsenligt att ärendet överförs.

15 a §

Förbud mot att söka ändring i fråga om bestämmande av ansvarig utmättningsman

Ändring får inte sökas i fråga om bestämmande av ansvarig utmättningsman.

19 §

Utförande av interimistiska åtgärder

En interimistisk åtgärd får utföras också av en annan utmättningsman än den ansvarige utmättningsmannen. En utsökningsöverinspektör får utföra en interimistisk åtgärd i ett ärende där häradsfogden har uteslutande behörighet och en utsökningsinspektör i ett ärende där utsökningsöverinspektören har behörighet.

33 §

Meddelande om anhängighet

När en ansökan har kommit in till den ansvarige utmättningsmannen, ska svaranden utan dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt. Ett meddelande

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

behöver inte ges, om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet kännbart försvårar verkställigheten. Meddelandet skall innehålla

1) uppgift om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och nödvändiga ärendehanteringsuppgifter,

2) uppgift om den ansvarige häradsutmätningsmannen och hans kontaktinformation,

3) uppgift om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten,

4) betalningsuppmaning, flyttningsuppmaning eller annan uppmaning att uppfylla den i utskökningsgrunden utsatta förpliktelsen,

5) en uppmaning att ta kontakt och uppgift om möjligheten att bli hörd,

6) ett meddelande om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan förrättas utan förhandsmeddelande, och gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättningen,

7) annan information och andra meddelanden som anses nödvändiga.

Ett meddelande om anhängighet innehållande de uppgifter som avses i 1 mom. 1, 2 och 7 punkten ges också till sökanden, om ärendet behandlas hos en annan utskökningsmyndighet än den lokala utskökningsmyndighet till vilken sökanden har lämnat sin ansökan. Till en informationssystemssökande ges ett meddelande om anhängighet eller annat motsvarande meddelande i enlighet med respektive tillstånd.

40 §

Bevislig delgivning

Om delgivningen inte lyckas heller på det

Föreslagen lydelse

behöver inte ges, om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet kännbart försvårar verkställigheten. Meddelandet ska innehålla

1) uppgift om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och behövliga ärendehanteringsuppgifter,

2) uppgift om *den ansvarige utskökningsöverinspektören eller utskökningsinspektören* samt dennes kontaktinformation,

3) uppgift om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten,

4) betalningsuppmaning, flyttningsuppmaning eller annan uppmaning att uppfylla den i utskökningsgrunden angivna skyldigheten,

5) en uppmaning att ta kontakt och uppgift om möjligheten att bli hörd,

6) uppgift om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan förrättas utan förhandsmeddelande, och uppgift om gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättningen,

7) annan information och andra meddelanden som anses behövliga.

Till en informationssystemssökande ges ett meddelande om anhängighet eller annat motsvarande meddelande i enlighet med respektive tillstånd.

40 §

Bevislig delgivning

Om delgivningen inte heller lyckas på det

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

sätt som avses i 2 mom., sänds en kopia av den handling som skall delges under mottagarens adress, om en sådan adress är känd. Annan delgivning behöver inte vidtas. Handlingarna förvaras därefter vid utsökningsverket i fråga, där mottagaren kan få dem.

64 §

Allmän bestämmelse

Riksfogdeämbetet har rätt att få de uppgifter som avses i 1 mom. på de villkor som nämns i momentet och att lämna ut dem till utmätningsmannen för användning i ett enskilt utsökningsärende, om det är ändamålsenligt att uppgifterna på detta sätt inhämtas centralt.

69 §

Allmän bestämmelse

Bestämmelser som offentligheten i fråga om utsökningsmyndigheternas handlingar finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Utöver det som i nämnda lag eller någon annan lag föreskrivs om utsökningsmyndigheternas rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter, har utsökningsmyndigheterna utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut uppgifter i enlighet med 70–73 §. Uppgifter kan också lämnas ut till en annan utsökningsmyndighet för handläggningen av ett utsökningsärende samt till justitieministeriet och Riksfogdeämbetet för handläggningen av administrativa uppgifter. Bestämmelser om offentligheten i fråga om uppgifterna i utsökningsregistret och om utlämnande av dem finns i 1 kap. i denna lag.

Föreslagen lydelse

sätt som avses i 2 mom., ska en kopia av den handling som ska delges sändas under mottagarens adress, om en sådan adress är känd. Annan delgivning behöver inte vidtas. Handlingarna förvaras därefter vid *Utsökningsverkets verksamhetsställe* i fråga, där mottagaren kan få dem.

64 §

Allmän bestämmelse

Utsökningsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få nedan angivna uppgifter, handlingar och material centralt och lämna ut dem till utmätningsmännen för användning i enskilda utsökningsärenden, om det är ändamålsenligt att uppgifterna inhämtas centralt.

69 §

Allmän bestämmelse

Bestämmelser om offentligheten i fråga om utsökningsmyndigheternas handlingar finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Utöver vad som i den lagen eller någon annan lag föreskrivs om utsökningsmyndigheternas rätt och skyldighet att lämna ut uppgifter, har utsökningsmyndigheterna trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut uppgifter i enlighet med 70–73 §. Uppgifter får också lämnas ut till en annan utsökningsmyndighet för handläggningen av ett utsökningsärende samt till justitieministeriet och *Utsökningsverkets centralförvaltning* för handläggningen av administrativa uppgifter. Bestämmelser om offentligheten i fråga om uppgifterna i utsökningsregistret och om utlämnande av dem finns i 1 kap.

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

108 §

108 §

Handräckning av andra myndigheter

Handräckning av andra myndigheter

En häradsutmättningsman får begära handräckning av en annan myndighet om ärendet är brådiskande.

En utsökningsöverinspektör får begära handräckning av andra myndigheter om ärendet är brådiskande.

4 kap.

4 kap.

Utmätning

Utmätning

83 §

83 §

Betalningstidpunkt

Betalningstidpunkt

Kontantbetalning anses ha skett när pengarna har betalats till *den ansvarige utmätningssmannen eller någon annan lokal utsökningsmyndighet*.

Kontantbetalning anses ha skett när pengarna har betalats till en utsökningsmyndighet.

10 luku

10 luku

Självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet

Självrättelse, verkställighetstvist, avbrytande av verkställighet och *förvaltningsklagan*

27 §

Anförande och avgörande av förvaltningsklagan

(ny)

Förvaltningsklagan får anföras över att en utsökningsmyndighet har förfarit lagstridigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet. Förvaltningsklagan anföras hos Utsökningsverkets centralförvaltning.

Förvaltningsklagan avgörs av riksfogden eller en av riksfogden förordnad ledande förvaltningsfogde. Förvaltningsklagan som anförts över åtgärder av riksfogden eller biträdande riksfogden avgörs av justitieministeriet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

Sökande av ändring i utmätningsmannens förfarande

2 §

Ändring söks hos den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har utförts.

(upphävs)

2 a §

Hur behörig domstol bestäms

(ny)

Ändring söks hos den tingsrätt inom vars domkrets den fysiska person som är svarande i utsökningsärendet har sin hemvist eller vanliga vistelseort.

Om svaranden i ett utsökningsärende är en juridisk person, söks ändring hos den tingsrätt inom vars domkrets den juridiska personen har sin hemort eller där den juridiska personens förvaltning huvudsakligen sköts.

Ändringssökande som enbart gäller fast egendom handläggs dock av den tingsrätt inom vars domkrets den fasta egendomen finns.

Om ingen tingsrätt är behörig med stöd av 1—3 mom., söks ändring hos den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har utförts.

10 §

Utmätningssmannens utlåtande

Om det i besvärsskriften begärs att verkställigheten skall avbrytas, skall utmätningsmannen genast skicka sitt utlåtande om avbrottet till tingsrätten. Till övriga delar skall utmätningsmannen skicka sitt utlåtande om besvären inom två veckor från det att besvärsskriften inkom. Tingsrätten kan av grundad anledning förlänga denna tid.

10 §

Häradsfogdens utlåtande

Om det i besvärsskriften begärs att verkställigheten ska avbrytas, ska häradsfogden utan dröjsmål skicka sitt utlåtande om avbrottet till tingsrätten. Till övriga delar ska häradsfogden skicka sitt utlåtande om besvären inom två veckor från det att besvärsskriften kom in. Tingsrätten kan av grundad anledning förlänga denna tid.

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

4 §

När besvären blir anhängiga

Besvären blir anhängiga i den behöriga tingsrätten när besvärsskriften har inkommit till utmätningsmannens kansli. Besvärshandlingarna och kopior av utsökningshandlingarna i ärendet skall genast skickas till tingsrätten. Samtidigt skall utmätningsmannen till tingsrätten lämna en redogörelse för huruvida besvärsskriften har inlämnats inom föreskriven tid.

Om besvärsskriften inom föreskriven tid har sänts till *någon annan utmätningsman än den som utfört åtgärden eller fattat beslutet eller om den har inlämnats till* den behöriga tingsrätten, anses besvären ha blivit anhängiga på korrekt sätt. Besvärsskriften eller en kopia av den skall genast skickas till den utmätningsman som fattat beslutet eller utfört åtgärden.

11 §

Utlåtandets innehåll

Utmätningsmannen skall i sitt utlåtande redogöra för verkställighetsåtgärderna och ge ett motiverat ställningstagande till de i besvärsskriften framställda yrkandena och de omständigheter som yrkandet grundar sig på. Vidare skall i utlåtandet uppges parterna i utsökningsärendet, i vilket skede verkställigheten befinner sig samt om verkställigheten eventuellt avbrutits och när avbrottet upphör. Till utlåtandet skall på lämpligt sätt fogas de berördas delgivningsadresser och övriga kontaktuppgifter.

18 §

Anvisning om anförande av klagan

Om det i besvärsskriften ingår en anmälan om att utmätningsmannen har vidtagit en oriktig tjänsteåtgärd eller underlåtit att utföra en åtgärd, och anmälan inte kan prövas som en ändringsansökan, ska tingsrätten till

Föreslagen lydelse

4 §

När besvären blir anhängiga

Besvären blir anhängiga i den behöriga tingsrätten när besvärsskriften har kommit in till *Utsökningsverket*. Besvärshandlingarna och kopior av utsökningshandlingarna i ärendet ska genast skickas till tingsrätten. Samtidigt ska utmätningsmannen till tingsrätten lämna en redogörelse för huruvida besvärsskriften har kommit in inom föreskriven tid.

Om besvärsskriften inom föreskriven tid har lämnats in till den behöriga tingsrätten, anses besvären ha blivit anhängiga på korrekt sätt. Besvärsskriften eller en kopia av den ska genast skickas till den utmätningsman som fattat beslutet eller utfört åtgärden.

11 §

Utlåtandets innehåll

Häradsfogden ska i sitt utlåtande redogöra för verkställighetsåtgärderna och ge ett motiverat ställningstagande till de yrkanden som framställs i besvärsskriften och de omständigheter som yrkandet grundar sig på. Vidare ska i utlåtandet uppges parterna i utsökningsärendet, i vilket skede verkställigheten befinner sig samt om verkställigheten eventuellt avbrutits och när avbrottet upphör. Till utlåtandet ska på lämpligt sätt fogas de berördas delgivningsadresser och övriga kontaktinformation.

18 §

Anvisning om anförande av klagan

Om det i besvärsskriften ingår en anmälan om att utmätningsmannen har vidtagit en oriktig tjänsteåtgärd eller underlåtit att utföra en åtgärd, och anmälan inte kan prövas som en ändringsansökan, ska tingsrätten till

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

denna del lämna besvären utan prövning och anvisa den som anfört besvär att anföra klagan över saken hos Riksfogdeämbetet.

20 §

Rättegångskostnader

Om en utomståendes besvär godkänns, kan staten på den utomståendes yrkande förordnas att helt eller delvis ersätta dennes skäliga rättegångskostnader, om det med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt att den utomstående ska bära kostnaderna. Staten kan förordnas att ersätta rättegångskostnaderna också för en part i utsökningen, om det i saken har skett ett uppenbart fel, som borde ha rättats genom självrättelse. Innan det förordnas att staten ska ersätta kostnaderna ska Riksfogdeämbetet höras.

12 luku

Särskilda bestämmelser

2 §

Föreskrifter

Riksfogdeämbetet kan meddela administrativa föreskrifter för verkställigheten av denna lag.

Föreslagen lydelse

denna del lämna besvären utan prövning och anvisa den som anfört besvär att anföra klagan över saken hos *Utsökningsverkets centralförvaltning*.

20 §

Rättegångskostnader

Om en utomståendes besvär godkänns, kan det på den utomståendes yrkande bestämmas att staten helt eller delvis ska ersätta dennes skäliga rättegångskostnader, om det med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt att den utomstående ska bära kostnaderna. Det kan bestämmas att staten ska ersätta rättegångskostnaderna också för en part i utsökningen, om det i saken har skett ett uppenbart fel som borde ha rättats genom självrättelse. Innan det bestäms att staten ska ersätta kostnaderna ska *Utsökningsverkets centralförvaltning* höras.

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om landshapsfogdeämbetet i landskapet Åland (619/2012) och lagen om Riksfogdeämbetet (519/2009).

Vad som i 1 kap. 14 § 3 mom. föreskrivs om tillsättande av en tjänst som ledande häradsfogde för viss tid gäller inte en tjänsteman som utnämns till tjänsten när den tillsätts första gången, om tjänstemannen i fråga vid ikraftträdandet av denna lag är utnämnd till en ordinarie tjänst som ledande häradsfogde.

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

På besvär som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas 11 § 2 § 3 mom. i den lydelse det hade vid ikraftträdandet av denna lag. Lagens 11 kap. 2 a § tillämpas inte på besvär som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av lagen.

2.

Lag

om ändring av lagen om stämmingsmän

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om stämmingsmän (505/1986) 1 och 2 § samt 6 § 1 mom., sådana de lyder i lag 690/2016, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Stämmingsmän

Stämmingsmän på tjänstens vägnar är för-
männen för stämmingsmännen, stämmings-
männen och häradsutmätningsmännen.

*Separata bestämmelser gäller för stäm-
ningsmän i landskapet Åland.*

2 §

Stämmingsmännens verksamhetsområde

Verksamhetsområdet för en stämmingsman
som är anställd vid en domstol utgörs av
domkretsen och för en häradsutmätnings-
man det berörda utsökningsverkets verk-
samtetsområde. För andra som enligt 6 § är
berättigade att verkställa stämning och del-
givning är verksamhetsområdet det ämbets-
distrikt där de är behöriga i sin huvudsyssla.

6 §

Andra som har rätt att verkställa delgivning

Berättigad att, så som stämmingsman,
verkställa stämning och delgivning är

1) polisman, åklagare, häradsfogde, gräns-
bevakningsman, anhållningsberättigad tull-
man eller till uppgiften förordnad annan
tullman samt tingsnotarie,

2) en tjänsteman som har förordnats till

Föreslagen lydelse

1 §

Stämmingsmän

Stämmingsmän på tjänstens vägnar är för-
männen för stämmingsmännen, stämmings-
männen och *utsökningsöverinspektörerna*.

2 §

Stämmingsmännens verksamhetsområde

Verksamhetsområdet för en stämmingsman
som är anställd vid en domstol utgörs av
domkretsen. *Verksamhetsområdet för en ut-
sökningsöverinspektör och för en sådan hä-
radsfogde som enligt 6 § är berättigad att
verkställa stämning och delgivning utgörs
av hela landet.* För andra som enligt 6 § är
berättigade att verkställa stämning och del-
givning är verksamhetsområdet det ämbets-
distrikt där de är behöriga i sin huvudsyssla.

6 §

Andra som har rätt att verkställa delgivning

Berättigad att, så som en stämmingsman,
verkställa stämning och delgivning är

1) en polisman, åklagare, häradsfogde,
gränsbevakningsman, anhållningsberättigad
tullman eller till uppgiften förordnad annan
tullman samt tingsnotarie,

2) en tjänsteman som har förordnats till

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

det av chefen för en domstol, *ett utsökningsverk eller* en polisinsättning och som är anställd vid myndigheten i fråga,

3) en fängelsedirektör eller en tjänsteman vid ett fängelse som förordnats till det av fängelsedirektören, när en myndighet begär det och den som ska stämmas eller ta emot delgivningen är en fånge,

4) inom försvarsmakten de tjänstemän som förordnats till det av kommandören för en truppavdelning eller en med denne jämställbar förman, när en myndighet begär det och den som ska stämmas eller ta emot delgivningen lyder under 45 kap. i strafflagen (39/1889), samt

5) vid finska beskickningar en av utrikesministeriet till uppgiften befullmäktigad honorärkonsul eller en person som arbetar vid beskickningen.

Föreslagen lydelse

det av chefen för en domstol *eller* en polisinsättning och som är anställd vid myndigheten i fråga,

3) en fängelsedirektör eller en tjänsteman vid ett fängelse som förordnats till det av fängelsedirektören, när en myndighet begär det och den som ska stämmas eller ta emot delgivningen är en fånge,

4) inom försvarsmakten en tjänsteman som förordnats till det av kommandören för en truppavdelning eller en med denne jämställbar förman, när en myndighet begär det och den som ska stämmas eller ta emot delgivningen är en person som avses i 45 kap. i strafflagen (39/1889), samt

5) vid finska beskickningar en av utrikesministeriet till uppgiften befullmäktigad honorärkonsul eller person som arbetar vid beskickningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 2 § i samiska språklagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i samiska språklagen (1086/2003) 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1340/2014, som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

Lagens tillämpningsområde

De myndigheter som denna lag tillämpas på är

1) de kommunala organen i Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuner samt organen i sådana samkommuner till vilka någon av dessa kommuner hör,

2) de domstolar och myndigheter inom den statliga distrikts- och lokalförvaltningen vilkas ämbetsdistrikt helt eller delvis omfattar de ovan nämnda kommunerna,

3) de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler vilkas verksamhetsområde helt eller delvis omfattar de ovan nämnda kommunerna, och organ som är verksamma vid dem,

4) sametinget, samedelegationen samt byastämmor som avses i 42 § i skoltlagen.

5) justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman,

6) konsumentombudsmannen, konsumenttvistenämnden, diskrimineringsombudsmannen, jämställdhetsombudsmannen, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, dataombudsmannen och datasekretessnämnden,

7) Skatteförvaltningen, Folkpensionsanstalten, Lantmäteriverket och Lantbruksföre-

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

Lagens tillämpningsområde

De myndigheter som denna lag tillämpas på är

1) de kommunala organen i Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki kommuner samt organen i sådana samkommuner till vilka någon av dessa kommuner hör,

2) de domstolar och myndigheter inom den statliga distrikts- och lokalförvaltningen vilkas ämbetsdistrikt helt eller delvis omfattar de kommuner *som nämns i 1 punkten*,

3) de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler vilkas verksamhetsområde helt eller delvis omfattar de ovannämnda kommunerna, och organ som är verksamma vid dem,

4) sametinget, samedelegationen samt byastämmor som avses i 42 § i skoltlagen (253/1995),

5) justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman,

6) konsumentombudsmannen, konsumenttvistenämnden, diskrimineringsombudsmannen, jämställdhetsombudsmannen, diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, dataombudsmannen och datasekretessnämnden,

7) *Utsökningsverket*, Skatteförvaltningen, Folkpensionsanstalten, Lantmäteriverket

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

tagarnas pensionsanstalt,
8) statliga förvaltningsmyndigheter, när de
som besvärsmyndigheter behandlar ärenden
som har inletts hos de ovan nämnda förvalt-
ningsmyndigheterna.

Föreslagen lydelse

och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt,
8) statliga förvaltningsmyndigheter, när de
som besvärsmyndigheter behandlar ärenden
som har inletts hos de förvaltningsmyndig-
heter som avses och nämns i 1—7 punkten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel (17/2017) 4 §, 7 § 2 mom., 8 §, 10 § 2 mom., 13 § 4 mom. och 18 § som följer:

Gällande lydelse

4 §

Inhämtande av kontoinformation

I Finland är utmätningsmannen den myndighet som är behörig att inhämta kontoinformation enligt artikel 14 i förordningen.

Begäran om inhämtande av kontoinformation ska i Finland tillställas utmätningsmannen eller Riksfogdeämbetet, som ska sända begäran vidare till utmätningsmannen. Utmättningsmannen har med stöd av begäran rätt att få kontoinformation så som det anges i 3 kap. 64—68 § i utsökningsbalken.

7 §

Förfarandet vid verkställighet av ett beslut om kvarstad

Om bankkontot finns i Finland ska de handlingar som avses i artikel 23.3 i förordningen sändas till utmätningsmannen eller Riksfogdeämbetet, som ska sända handlingarna vidare till utmätningsmannen. Utmättningsmannen ska efter att ha tagit emot handlingarna ge ett föreläggande enligt artikel 24.1 i förordningen om genomförande av beslutet om kvarstad och sända det till banken.

Föreslagen lydelse

4 §

Inhämtande av kontoinformation

I Finland är utmätningsmannen den myndighet som är behörig att inhämta kontoinformation enligt artikel 14 i förordningen.

Begäran om inhämtande av kontoinformation ska i Finland sändas till utmätningsmannen eller till *Utsökningsverkets centralförvaltning*, som ska sända begäran vidare till utmätningsmannen. Utmättningsmannen har med stöd av begäran rätt att få kontoinformation på det sätt som anges i 3 kap. 64—68 § i utsökningsbalken.

7 §

Förfarandet vid verkställighet av ett beslut om kvarstad

Om bankkontot finns i Finland ska de handlingar som avses i artikel 23.3 i förordningen sändas till utmätningsmannen eller till *Utsökningsverkets centralförvaltning*, som ska sända handlingarna vidare till utmätningsmannen. Utmättningsmannen ska efter att ha tagit emot handlingarna ge ett föreläggande enligt artikel 24.1 i förordningen om genomförande av beslutet om kvarstad och sända det till banken.

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

8 §

Förfarandet vid frigörande av överskjutande belopp

Fordringsägaren ska i Finland sända ansökan om frigörande av överskjutande belopp enligt artikel 27.2 i förordningen till den utmättningsman som gett en förklaring enligt artikel 25 om att bankmedel har belagts med kvarstad eller till Riksfogdeämbetet, som ska sända ansökan vidare till utmättningsmannen.

10 §

Delgivning i Finland av ett beslut om kvarstad som meddelats i en annan medlemsstat

Om något av de bankkonton som beslutet om kvarstad avser finns i Finland, ska de handlingar som är föremål för delgivning sändas till utmättningsmannen eller Riksfogdeämbetet, som ska sända handlingarna vidare till utmättningsmannen. Utmättningsmannen ska delge gäldenären handlingarna i enlighet med artikel 28.3 i förordningen samt 11 § 2 mom.

13 §

Rättsmedel mot verkställighet av ett beslut om kvarstad

En sådan ansökan om rättsmedel som avses i 1 eller 3 mom. kan sändas också till Riksfogdeämbetet, som ska sända ansökan vidare till utmättningsmannen.

18 §

Översättningar

Handlingar som enligt artikel 49.2 i förordningen ska lämnas in till domstolen, Riksfogdeämbetet eller utmättningsmannen ska åtföljas av en översättning till finska,

Föreslagen lydelse

8 §

Förfarandet vid frigörande av överskjutande belopp

Fordringsägaren ska i Finland sända ansökan om frigörande av överskjutande belopp enligt artikel 27.2 i förordningen till den utmättningsman som gett en förklaring enligt artikel 25 om att bankmedel har belagts med kvarstad eller till *Utsökningsverkets centralförvaltning*, som ska sända ansökan vidare till utmättningsmannen.

10 §

Delgivning i Finland av ett beslut om kvarstad som meddelats i en annan medlemsstat

Om något av de bankkonton som beslutet om kvarstad avser finns i Finland, ska de handlingar som är föremål för delgivning sändas till utmättningsmannen eller till *Utsökningsverkets centralförvaltning*, som ska sända handlingarna vidare till utmättningsmannen. Utmättningsmannen ska delge gäldenären handlingarna i enlighet med artikel 28.3 i förordningen samt 11 § 2 mom.

13 §

Rättsmedel mot verkställighet av ett beslut om kvarstad

En sådan ansökan om rättsmedel som avses i 1 eller 3 mom. kan sändas också till *Utsökningsverkets centralförvaltning*, som ska sända ansökan vidare till utmättningsmannen.

18 §

Översättningar

Handlingar som enligt artikel 49.2 i förordningen ska lämnas in till domstolen, *Utsökningsverkets centralförvaltning* eller utmättningsmannen ska åtföljas av en översätt-

RP 71/2018 rd

Gällande lydelse

svenska eller engelska.

Föreslagen lydelse

ning till finska, svenska eller engelska.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om utsökningsverksamhetens förvaltning

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 1 kap. 11 § 2 mom., 14 § 5 och 6 mom. och 12 kap. 1 § i utsökningsbalken (705/2007) samt 6 § 1, 3 och 4 mom. i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003), sådana de lyder i lag 693/2016:

1 §

Utsökningsverkets områden för omfattande verkställighet

Utsökningsverkets områden för omfattande verkställighet är

- 1) Södra Finland, som omfattar landskapet Nyland,
- 2) Västra Finland, som omfattar landskapen Egentliga Finland, Åland, Satakunta, Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten,
- 3) Inre Finland, som omfattar landskapen Egentliga Tavastland, Päijänne-Tavastland, Birkaland och Mellersta Finland,
- 4) Östra Finland, som omfattar landskapen Kymmenedalen, Södra Karelen, Södra Savolax, Norra Savolax och Norra Karelen, och
- 5) Norra Finland, som omfattar landskapen Kajanaland, Norra Österbotten och Lappland.

2 §

Behörighetsvillkor för ledande förvaltningsfogde och förvaltningsfogde

Behörighetsvillkor för en tjänst som ledande förvaltningsfogde och en tjänst som förvaltningsfogde är finskt medborgarskap, annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt samt god förtrogenhet med utsökningsverksamhet och administrativa uppgifter. En ledande förvaltningsfogde ska dessutom ha sådan ledarförmåga som behövs för att sköta uppgiften.

3 §

Behörighetsvillkor för utsökningsöverinspektörer

Till utsökningsöverinspektör kan utnämnas en person som har avlagt lägre eller högre högskoleexamen och som har praktisk erfarenhet av uppgifter som hör till tjänsten eller som i andra uppgifter har uppnått skicklighet för att kunna sköta tjänsten framgångsrikt.

RP 71/2018 rd

4 §

Behörighetsvillkor för utsökningsinspektörer

Till utsökningsinspektör kan utnämnas en person som har avlagt en för tjänsten lämplig yrkesinriktad examen eller lägre eller högre högskoleexamen och som har praktisk erfarenhet av uppgifter som hör till tjänsten eller som i andra uppgifter har uppnått skicklighet för att kunna sköta tjänsten framgångsrikt.

5 §

Utnämning till tjänst och till tjänsteförhållande för viss tid

Ledande häradsfogden utnämner andra underlydande utmätningsmän än häradsfogdarna till tjänster och till tjänsteförhållanden för viss tid.

6 §

Särskilda behörighetsvillkor som gäller häradsfogdens språkkunskaper

Med avvikelse från bestämmelserna i 6 § 1 mom. i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) är behörighetsvillkoret i fråga om språkkunskaper för tre av tjänsterna som häradsfogde vid Utsökningsverkets verksamhetsenhet med omfattande verkställighet i Södra Finland, för två av tjänsterna som häradsfogde vid verksamhetsenheten med omfattande verkställighet i Västra Finland och för en tjänst som häradsfogde vid verksamhetsenheten med basverkställighet i Västra Finland utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt nöjaktiga muntliga och skriftliga kunskaper i finska.

Bestämmelser om behörighetsvillkor som gäller landskapsfogdens språkkunskaper finns i 6 kap. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

7 §

Övriga tjänstemäns språkkunskaper

Utsökningsverket ska se till att även andra tjänstemän än de som avses i 6 § har språkkunskaper som svarar mot behoven inom respektive verksamhetsområde.

Bestämmelser om det språk som ska användas på Utsökningsverkets verksamhetsställe på Åland och om personalens språkkunskaper finns i 6 kap. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

8 §

Tjänstemärke

Utmätningmännen ges ett tjänstemärke som fastställts av Utsökningsverket. Tjänstemärket ska medföras vid tjänsteutövning och på begäran företes.

9 §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Genom denna förordning upphävs statsrådets förordning om utsökningsväsendets förvaltning (1321/2007). En tjänsteman som innehar en tjänst eller ett tidsbundet tjänsteförhållande som häradsutmätningsman när denna förordning träder i kraft kan överföras till en tjänst som utsökningsöverinspektör eller till ett tjänsteförhållande för viss tid som utsökningsöverinspektör, även om han eller hon inte uppfyller de behörighetsvillkor för utsökningsöverinspektör som anges i denna förordning.

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om utsökningsförfarandet

I enlighet med statsrådets beslut

upphävs i statsrådets förordning om utsökningsförfarandet (1322/2007) 3 § och ändras rubriken för 1 kap. samt 1, 2, 4 och 8 §, 17 § 2 mom. och 19 § som följer:

1 kap.

Basverkställighet

1 §

Behörighet vid basverkställighet

Vid basverkställighet kan man

- 1) utföra i 3 kap. 18 och 19 § i utsökningsbalken avsedda interimistiska åtgärder,
- 2) göra en utsökningsutredning i ett enkelt ärende på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 60 § 3 mom. i utsökningsbalken,
- 3) utfärda ett i 3 kap. 95 § i utsökningsbalken avsett intyg över hinder,
- 4) utfärda ett i 3 kap. 107 § i utsökningsbalken avsett intyg över hinder,
- 5) på begäran ge gäldenären betalningstid på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 6 § i utsökningsbalken,
- 6) mäta ut lönen eller begränsa eller skjuta upp utmätningen av lönen på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 51 § i utsökningsbalken,
- 7) avbryta utmätningen för en viss tid på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 52 § i utsökningsbalken,
- 8) fastställa en betalningsplan för gäldenären på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 59 § i utsökningsbalken,
- 9) förrätta utmätning av lön på basis av ett betalningsavtal på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 60 § i utsökningsbalken.

2 §

Överföring av utsökningsärenden till omfattande verkställighet

Utsökningsärenden som gäller en gäldenär ska utan onödigt dröjsmål överföras från basverkställighet till omfattande verkställighet enligt 1 kap. 2 a § 2 mom. i utsökningsbalken, om det finns grundad anledning att anta att full betalning för fordringarna inte inflyter inom skälig tid och att verkställigheten förutsätter andra åtgärder än dem som ingår i behörigheten vid basverkställighet. En gäldenärs utsökningsärenden kan överföras till basverkställighet efter det att åtgärder inom omfattande verkställighet har utförts.

RP 71/2018 rd

2 kap.

Minimiåtgärder vid eftersökande av egendom och utredande av svarandens vistelseort

4 §

Grundutredning

När en ansökan om utsökning inkommer till en utsökningsmyndighet, utreds de uppgifter om svaranden som finns i utsökningsregistret.

Om det inte finns några uppgifter om svaranden i utsökningsregistret eller om uppgifterna inte är uppdaterade, utreds med hjälp av en teknisk anslutning i utsökningens informationssystem de uppgifter om svarandens vistelseort och egendom som har antecknats i befolkningsdatasystemet samt i skattemyndigheternas, Arbetskraftsmyndigheternas, Folkpensionsanstaltens och Pensionsskyddscentralens informationssystem samt uppgifter om gäldenärens förmögenhet hos inlåningsbanken.

3 kap.

Meddelanden

8 §

Förhandsmeddelande

Det förhandsmeddelande om utmätning som ges till gäldenären ska innehålla

- 1) behövliga uppgifter om hanteringen av ärendet,
- 2) uppgifter om tiden och platsen för utmätning, den ansvarige utsökningsöverinspektören eller utsökningsinspektören samt behövlig kontaktinformation,
- 3) uppgifter om föremålet för utmätningen, de ärenden som ska fogas till utmätningen samt, vid utmätning av periodisk inkomst, enligt vilka grunder den del av inkomsten som ska mätas ut och den del av inkomsten som ska undantas från utmätning bestäms,
- 4) meddelande om att gäldenären kan förhindra utmätningen genom att betala skulden eller att gäldenären kan föreslå annan egendom för utmätning samt senast vid utmätning förrättningen ge de uppgifter och utredningar som behövs för utmätningen,
- 5) meddelande om att utmätningen kan förrättas trots att gäldenären är frånvarande,
- 6) kallelse till förrättningen, om kallelse ska ges enligt 3 kap. 34 § i utsökningsbalken.

5 kap.

Fördelning och redovisning

17 §

Redovisningsförfarande

Medlen överförs som girering från utmätningens tjänstemedelskonto till det konto som sökanden har angett. Har sökanden inte angett något konto, redovisas medlen genom betalningsanvisning till den redovisningsadress som sökanden har angett. Om sökandens redo-

RP 71/2018 rd

visningsadress inte är känd, förvaras och redovisas medlen så som det föreskrivs i 6 kap. 22 och 23 § i utsökningsbalken.

19 §

Särskild insättning

Det betydande belopp som insätts separat enligt 6 kap. 23 § i utsökningsbalken överstiger 30 000 euro.

Denna förordning träder i kraft den _____ 20 .

På medel som insatts separat före ikraftträdandet av denna förordning tillämpas de bestämmelser som gällde före ikraftträdandet.